

Yayın No: DPT : 2498

OSMANİYE İLİ RAPORU

Prof.Dr. İsmail BİRCAN

Ethem KULHAN

Metin ÖZASLAN

Ali SABUNCU

**BÖLGESEL GELİŞME VE YAPISAL UYUM
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

NİSAN 2000

Bu Çalışma Devlet Planlama Teşkilatının görüşlerini yansıtmaz. Sorumluluğu yazarına aittir. Yayın ve referans olarak kullanılması Devlet Planlama Teşkilatının iznini gerektirmez; İnternet adresi belirtilerek yayın ve referans olarak kullanılabilir. Bu e-kitap, <http://ekutup.dpt.gov.tr/> adresindedir.

Bu yayın 600 adet basılmıştır. Elektronik olarak, 1 adet pdf dosyası üretilmiştir.

ÖNSÖZ

Ulusal kaynakların en yüksek ekonomik ve sosyal faydayı sağlayacak şekilde geliştirilmesi, iller ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının en aza indirilmesi, ekonomik, sosyal, kültürel ve mekansal politikaların birbirlerine olan etkileri dikkate alınarak sektörel politikalara mekansal boyut kazandırılması, öteden beri Kalkınma Planlarının başlıca ilkeleri arasında yer almıştır.

İller, sınırları içindeki toplumun ekonomik ve sosyal taleplerini, merkezi idareden aldıkları desteklerle, yerel kaynakları ve potansiyelleri de harekete geçirerek karşılamak durumundadırlar. İllerin, temel bir yönetim birimi olduğu da gözönünde bulundurularak, tüm kamu hizmetlerinin halka en etkin şekilde ulaştırılması açısından, önemine uygun olarak güçlendirilmesi ve bölgesel planlama kararları çerçevesinde İl Gelişme Planları hazırlanması, Kalkınmada Öncelikli Yörelere politikalarıyla ilişkili olarak da önem arz etmektedir.

Diğer yandan, özel sektör yatırımlarının Kalkınmada Öncelikli Yörelere yönlendirilmesinde, düzenli ve altyapısı yeterli kentleşme ile sanayileşme faaliyetleri için, dışsal ekonomiler sağlayarak gelişmenin hızlandırılması amacıyla çeşitli teşvik politikalarına yer verilmesi gerekli olmaktadır.

Bu amaçlara yönelik olarak, illerin en yüksek ekonomik ve sosyal faydayı sağlayacak şekilde geliştirilmesi, il nüfusunun yaşam kalitesinin ve refah düzeyinin yükseltilmesi; sektörel gelişme politikaları ile gerçekleştirilecektir. Bu bağlamda gelişme, ilin sosyo-ekonomik analizinin yapılması, altyapı ihtiyaçlarının belirlenmesi, kaynak tahsisi ve uzun dönemli politika ve stratejiler uygulanması ile sağlanacaktır. Bu nedenlerle, Müsteşarlığımızca başlatılan "İl Raporları" hazırlanmasına devam edilmektedir. Bu kapsamda, "Osmaniye İl Raporu", ilin mevcut ekonomik ve sosyal yapısını ortaya koyarken, kaynakları da dikkate alarak, sektörel sorunları ve çözüm önerilerini irdelemeyi hedeflemektedir.

Osmaniye İli Raporu, 19-21 Ocak 2000 tarihlerinde Osmaniye İli ve Kadiri İlçesi'nde yapılan saha çalışması kapsamında kamu ve özel sektör temsilcileri ile yapılan toplantılarda ortaya çıkan görüş ve bilgiler ile diğer kaynaklardan yararlanılarak hazırlanmıştır. Rapor, Osmaniye'nin mevcut sosyal ve ekonomik kaynak yapısının, sektörel sorunları ile bu sorunlara yönelik kısa, orta-uzun vadeli çözüm önerilerinin ve olası gelişme eğilimlerinin incelendiği bir araştırma çalışması olarak ortaya çıkmıştır. Bununla beraber Osmaniye İli Raporu, Müsteşarlığımızca bundan önce yapılan benzer çalışmaların da yeni bir halkasını oluşturmaktadır.

Raporun, Osmaniye ilinin gelişmesi açısından yapılacak olan çalışmalara ışık tutması yanında, sorunlar ve mevcut ekonomik ve sosyal potansiyeller itibarıyla benzerlik gösteren diğer iller için yapılacak çalışmalara örnek olabileceği de düşünülmektedir.

İsmail SARICA
Genel Müdür

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	
İÇİNDEKİLER	
TABLO LİSTESİ	
1. GİRİŞ: DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE OSMANİYE EKONOMİSİ	1
2. OSMANİYE İLİNİN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISININ DEĞERLENDİRİLMESİ	8
2.1. Sosyal Sektörler	8
2.1.1. Nüfus Yapısı	8
2.1.2. İnsan Kaynakları ve İstihdam	9
2.1.3. Eğitim	11
2.1.4. Sağlık	12
2.1.5. Teknik Altyapı: Ulaşım, Haberleşme ve Enerji	13
2.2. Ekonomik Sektörler	15
2.2.1. Tarım	18
2.2.2. Sanayi	20
2.2.3. Hizmetler	21
2.2.3.1. Banka Mevduatı ve Krediler	21
2.2.3.2. Turizm	22
3. DEVAM EDEN KAMU VE TEŞVİK BELGELİ ÖZEL SEKTÖR YATIRIMLARI	24
3.1. Kamu Yatırımları	24
3.2. Teşvik Belgeli Özel Sektör Yatırımları	26

4. OSMANİYE'NİN SEKTÖREL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	28
4.1. Tarım Sektörü.....	30
4.2. Sanayi Sektörü.....	32
4.3. Kamu Yönetimi ve Hizmet Altyapısının Güçlendirilmesi.....	36
4.4. Eğitim ve Kültür Sektörü.....	39
4.5. Sağlık Sektörü.....	40
4.6. Turizm Sektörü.....	41
4.7. Ulaşım Sektörü.....	43
4.8. Enerji Sektörü.....	43
5. OSMANİYE İLİ İÇİN UYGUN YATIRIM ALANLARI, İLAVE TEŞVİK ÖNERİLERİ VE FON VE BANKA KAYNAKLI KREDİ UYGULAMALARI	44
5.1. Özel Sektör İçin Önerilebilecek Uygun Yatırım Alanları.....	44
5.2. Osmaniye İli İçin İlave Teşvik Önerileri.....	45
5.3. Fon ve Banka Kaynaklı Kredi Uygulamaları ve Diğer Destek Faaliyetleri.....	47
6. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....	50
6.1. Genel Değerlendirme.....	50
6.2. Kısa Vadede Yapılacak İşler.....	51
6.3. Orta ve Uzun Vadede Yapılacak İşler.....	54
KAYNAKÇA.....	57
EKLER.....	59
EK-1: OSMANİYE İLİ 2000 YILI KAMU YATIRIMLARI.....	61
EK-2: OSMANİYE İLİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI (1980-2000).....	65
EK-3: OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGESİNDE VE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELERDE 4325 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE UYGULANAN DEVLET YARDIMLARI.....	81

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa No.</u>
Tablo 1: İl Nüfusunun Yerleşim Merkezlerine Göre Dağılımı ve Nüfus Yoğunluğu.....	8
Tablo 2: Akdeniz Bölgesinde İller İtibariyle Nüfus, İllerin Bölge ve Ülke Nüfusu İçindeki Yüzde Payı ve Nüfus Artış Oranları.....	9
Tablo 3: 1990 Yılı İtibariyle Mevcut İlçelerin Şehir Nüfuslarının Yaş Grupları ve Cinsiyete Göre Dağılımı.....	9
Tablo 4: 1990 Yılı İtibariyle Mevcut İlçelerin İktisaden Faal Nüfuslarının Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı.....	10
Tablo 5: Eğitim Kademelerine Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (1997/1998 Öğretim Yılı).....	11
Tablo 6: İlk ve Orta Öğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (1999-2000).....	12
Tablo 7: Sağlık Göstergeleri (1996).....	12
Tablo 8: Kırsal Yerleşim Yerlerinde Asfalt Karayolu (1997).....	13
Tablo 9: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı (1997).....	14
Tablo 10: Özel Otomobil Sayısı (1997).....	14
Tablo 11: Elektrik Tüketiminin Abone Gruplarına Göre Dağılımı (1996-1997).....	15
Tablo 12: Sektörlere Göre Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (1987 Yılı Üretici Fiyatlarına Göre).....	16
Tablo 13: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Osmaniye'de GSYİH (1997-1998).....	17
Tablo 14: İl Arazisinin İlçeler İtibariyle Kullanımına Göre Dağılımı (1997).....	18
Tablo 15: İlçelere Göre Sulanan Tarım Alanları (Ha).....	19
Tablo 16: İl Tarım Alanlarının İlçeler İtibariyle Kullanımına Göre Dağılımı (Ha) (1997).....	19
Tablo 17: Toplam Banka Mevduatı (1995-1997).....	21
Tablo 18: Toplam Banka Kredileri (1995-1997).....	22
Tablo 19: Toplam Kamu Yatırım Harcamaları (1997-1998).....	24

1. GİRİŞ: DÜNYA VE TÜRKİYE EKONOMİSİNDE GELİŞMELER VE OSMANİYE EKONOMİSİ

Son yıllarda bölgesel gelişme ve ekonomik coğrafyaya ilişkin olarak Dünya ekonomisinde gözlenen önemli gelişmelerden başlıcaları, ekonomideki artan yerelleşme eğilimleri ile kentsel ekonomiler olgusudur. Yaşanan süreçte iletişim, ulaşım ve teknolojide yaşanan gelişmeler; yerleşim teorisinin hammadde ve pazara yakınlık gibi geleneksel değişkenlerinin önemini azaltırken, dünyanın herhangi bir yöresinde üretilen bir ürünün, herhangi bir bölgesinde satılabilmesi mümkün duruma gelmiştir.

Piyasaların artan küreselleşmesi, kentsel ekonomilerin de küresel ekonomide birer aktör olarak yer almasını sağlamıştır. Tüm Dünya'da gözlenen yerel ekonomiler arasındaki rekabet, yerel ekonomilerin gelişme performansını da belirlemektedir. Yerel ekonomilerin küresel rekabet içerisinde geliştirdiği strateji ve politikalar yerleşim teorisine önemli bir değişken olarak dahil olmaktadır.

Bu kapsamda, yerel düzeyde fiziki, sosyal ve kurumsal altyapısı gelişmiş yöreler ve iller, diğer dünya ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'de de küresel rekabetin getirdiği fırsatlardan daha fazla pay alabilmektedirler.

Dünya ekonomisinde yaşanan gelişmelere ilişkin diğer bir boyut ise, küresel rekabet sürecinin karşılaştırmalı üstünlükler temelinde yerel uzmanlaşma sürecini hızlandırmasıdır. Yerel girişimcilik, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, bilgi ve beceriler stoğu ve diğer yerel potansiyellere de bağımlı olarak belirli sektörlerde uzmanlaşma becerisi gösterebilen yöreler, dünya ekonomisi içerisinde karşılaştırmalı bir üstünlük ve beraberinde rekabet avantajı elde edebilmektedirler.

Tüm bu gelişmeler; girişimcilik ve daha da önemlisi yerel düzeyde ortak girişimcilik olgularının, ortaya çıkan küresel rekabet ortamında belirleyici bir değişken olarak ekonomik analizde yerini almasını getirmiştir. Yerel girişimcilik kabiliyeti yüksek yöreler, daha da önemlisi kamu, özel ve gönüllü kuruluşlardan oluşan yerel kurumların organize olabildiği ve belirli stratejiler ve politikalar doğrultusunda ortak hareket ettiği kentler, diğerleri ile olan rekabette öne çıkmaktadırlar.

Ekonomik coğrafya ve bölgesel gelişme dinamiklerinde meydana gelen değişimlerin dönüm noktası 1970'li yıllar olarak belirtilebilir. 1970'li yıllarda yaşanan krizlere karşı Batılı ülkelerin yeni iktisat politikaları ile karşılık vermesi ve beraberinde gelen uygulamalar, ekonomik faaliyetlerin mekandaki dağılımını da etkilemiştir. 1970'li yıllarda dünyada yaşanan gelişmeler, 1980'li yıllarda Türkiye'ye de yansımış ve ithal ikamesine dayalı iktisat politikaları yerine, dışa açık büyüme modeli benimsenmiştir. Bu tür bir iktisat politikası; girişimcilik ve rekabet gibi değerleri öne çıkarırken; tarihsel olarak girişimcilik yeteneği yüksek kentler, yaşanan değişime görece daha kolay uyum sağlayabilmişlerdir.

Küresel rekabet ortamında sanayinin örgütlenmesinde de önemli değişimler meydana gelmiştir. Bunların başında, büyük ölçeğe ve kitlesel üretime dayalı bir üretim modülünden, esnek ve küçük üretim modüllerine geçiş gelmektedir. Rekabet; hiyerarşik yapılarıyla ölçek ekonomileri mantığı üzerine kurulu büyük işletmeleri, anlık talep değişimleri ve dalgalanmaları karşısında zorlarken, esnek üretim süreçleri ve teknolojileri temelinde yapılanmış KOBİ'ler, avantajlı konuma gelmiştir.

Diğer yandan, KOBİ'lerin küçük olmalarından dolayı, teknoloji alımından pazarlamaya değin, gerekli bilgiye erişimde karşılaştıkları güçlükler, kendi aralarındaki dayanışma ve örgütlenme girişimlerinin artması yanında, (yerel) kurumsal destek ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır. KOBİ'ler arası örgütlenme ve dayanışmanın sağlanması ve ortak kurumsal hizmetlerin sunumu ise coğrafi yakınlık ve ortak mekan faktörünün önemini artırmıştır.

Dolayısıyla ekonomide ve sanayinin örgütlenmesinde yaşanan değişimler; yerel düzeyde yatay entegrasyon sağlayabilmiş bazı KOBİ kümelerinin dinamik bir üretim organizasyonu oluşturarak, dünya piyasalarında çok-uluslu şirketler ile rekabete girebildiği bir ortam yaratmıştır. Küresel rekabette yaşanan değişim; esnek ve piyasa dalgalanmalarına uyum yeteneği yüksek KOBİ'ler ile yerel düzeyde örgütlenebilme kapasitesi yüksek küçük ve orta boy kentleri, büyükler karşısında avantajlı bir duruma getirmiştir ⁽¹⁾.

Dünya'da ve Türkiye'de "*yeni/ yerel sanayi odakları*" olarak tanımlanan kentsel ekonomiler, küresel ekonomi ve rekabet anlayışında meydana gelen değişimlerin birer ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Yerel kurumların ortak hedefler doğrultusunda organize olması yanında, belirli sektörlerde uzmanlaşmış ve kendi aralarında entegrasyonu sağlamış KOBİ kümelerinin bulunduğu küçük ve orta boy kentler dünya ekonomisinde yer almaya başlamışlardır.

Dünya ekonomisinin küreselleşme doğrultusundaki değişimi, ekonomide yerelleşme yanında, ulusal ekonomilerin de rol ve işlevlerinde önemli değişimleri beraberinde getirmiştir. Bunların başında; merkezi ve yerel idareler ile kamu ve özel sektör ayırımlarının geleneksel anlamlarının değişmesi gelmektedir. Zira, küresel rekabet ortamı; küçük, rekabetçi ve esnek yapılarıyla KOBİ kümeleri ile yerel ekonomilerin önemini artırırken, merkezi-yerel idareler ile kamu ve özel sektör karşıtlıkları yerine, kurumlararası işbirliği girişimleri ile yaygınlaşan ortaklık modelleri öne çıkmıştır.

Küresel ekonominin ulusal devletlere yüklediği diğer bir önemli görev de; özellikle fiziki, sosyal ve kurumsal altyapısı gelişmemiş yörelerin ülke ve

⁽¹⁾ KOBİ kümelerinin oluşturduğu bu tür birimler, yeni/yerel sanayi odakları olarak da tanımlanmaktadır. Bunlardan başlıcaları; İtalya'da Üçüncü İtalya olarak bilinen Emilia-Romagna Bölgesi, Almanya'da Baden-Württemberg, Fransa'da Oyonnax, Belçika'da Güneybatı Flanders, Danimarka'da Batı Jutland, İsveç'te Smaland, İspanya'da Barcelona çevresi, ABD'de Silicon Vadisi, Route 128 ve Los Angeles çevresi, İngiltere'de M4 Koridoru ve özellikle Cambridge civarı, Kore'de Kumi ve Ansan'dır.

dünya ekonomisi içerisinde yeralmalarına ve rekabet edebilir düzeye getirilmelerine öncü olmasıdır.

Ekonomik coğrafya ve bölgesel gelişme kapsamında Dünyada meydana gelen gelişmeler üzerine yapılan tüm bu değerlendirmeler, Türkiye'de son yıllarda ortaya çıkan mekansal gelişme eğilimleri ile birlikte Osmaniye ekonomisinin mevcut durumunu anlamamızı ve geleceğe yönelik öngörülerde bulunabilmemizi kolaylaştırmaktadır.

Özellikle 1980'li yıllar sonrasında Türkiye'de ekonomik faaliyetlerin ve sanayinin mekansal dağılımı, diğer ülkelerde olduğu gibi dünya ekonomisinde yaşanan değişimlere paralel doğrultuda değişim geçirmiştir. Son 20 yıllık dönemde, Türkiye'de sanayinin mekanda dağılımına ilişkin başlıca dört eğilim karşımıza çıkmaktadır.

1. Bunlardan ilki; sanayinin yoğunlaştığı geleneksel bölge merkezlerinin (büyüme kutupları) Türkiye toplam imalat sanayi değerlerine katkılarında gözlenen nisbi azalmadır. Türkiye'de geleneksel olarak sanayinin yoğunlaştığı alanların başında İstanbul, İzmir, Adana ve Ankara gibi iller gelmektedir. 1980'den günümüze yaşanan süreçte bu illerin Türkiye imalat sanayi üretimi ve katma değeri içerisindeki payları, Ülke GSYİH oluşumuna katkıları büyümesine rağmen gerilemiştir. Nitekim, 1988-1997 döneminde Adana'nın Türkiye imalat sanayi işyerleri toplamı içerisindeki payı yüzde 2.47'den 1.97'ye, Türkiye imalat sanayi istihdamı toplamı içindeki payı ise yüzde 4.41'den, 3.03'e gerilemiştir. Aynı dönemde imalat sanayi işyerleri itibariyle Ankara yüzde 6.93'den, 5.35'e; İstanbul yüzde 41.82'den, 33.54'e; İzmir ise yüzde 10.64'den 9.74'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde bu illerin imalat sanayi istihdamı değerleri ise şöyledir: Ankara yüzde 5.78, 4.22; İstanbul yüzde 30.57, 28.44 ve İzmir yüzde 9.24, 9.55. Aynı dönemde imalat sanayi toplam katma değeri içerisinde oranlar ise: Adana yüzde 4.35, 2.93; Ankara 4.46, 4.07; İstanbul 27.82, 24.8 ve İzmir 13.83, 12.07'dir.

2. Sanayinin yoğunlaştığı merkezi illerin imalat sanayi değerlerindeki azalmanın nedenlerinden biri, bu tür yoğunlaşma alanlarından sanayinin çevre illere dağılımındaki gözlenen artıştır. Bu tür bir merkezkaç eğilim ise bölgesel gelişmede ikinci öge olmaktadır.

Gerçekten de, geleneksel bölge merkezlerinin çevresinde yer alan iller (ardbölge iller), aynı dönemde yoğun bir sanayi büyüme performansı sergilemiştir. Çevre illerin imalat sanayi paylarındaki yükseliş bu illerin iç dinamiklerinden ziyade, ardbölgesinde yer aldıkları illerden sanayinin çevreye yayılmasından kaynaklanmıştır (2). Bunlardan başlıcaları; Tekirdağ, Kırklareli, Kocaeli, Bursa, Sakarya ve Mersin gibi illerdir. Komşu oldukları illerden

(²) Sanayinin merkezi yoğunlaşma alanlarından çevreye yayılmasını belirleyen başlıca iki öge grubu bulunmaktadır. Bunlardan ilki, gelişme merkezi kentlerde arsa fiyatlarının ve kiralalarının yükselmesi ile ulaşım ve çevre gibi maliyetleri artırıcı "negatif dışsallıklar"dır. Diğer ise yöreselleşme (desantralizasyon) amaçlı kamu politikaları çerçevesinde uygulanan politikalardır. Bunların başlıcaları; çevre illerin "Kalkınmada Öncelikli Yöre (KÖY) kapsamına alınarak kredi kolaylıkları ve finansal teşvikler yoluyla çekici kılınması ve fiziksel bir teşvik aracı olarak çevre il ve ilçelerde yapılan Organize Sanayi Bölgeleri'dir.

çevreye yayılan sanayi ile hızlı bir büyüme performansı sergilemiş bu iller, Türkiye GSYİH içindeki paylarını da artırmışlardır. Belirtilen illerin hepsinde imalat sanayi değerleri 1988-1997 döneminde hızla yükselmiştir. Örneğin, Tekirdağ'ın Türkiye imalat sanayi işyerleri toplamı içerisindeki payı yüzde 0.95'den yüzde 2.18'e, istihdamdaki payı yüzde 1.92'den 4'e, katma değeri ise yüzde 1.89'dan 3.32'ye yükselmiştir. İçel'in işyerleri oranı yüzde 0.77'den 1.96'ya, katma değeri ise yüzde 2.6'dan 3.26'ya yükselmiştir.

Bununla birlikte, büyük kentlerin Türkiye imalat sanayi değerlerindeki paylarının azalmasına rağmen, Ülke GSYİH oluşumuna katkılarındaki nisbi artış veya değişmeme; bu kentlerin finans, bankacılık, pazarlama, ticaret ve turizm gibi hizmetler sektöründe daha hızlı bir gelişme trendi izlemelerinden kaynaklanmaktadır. Özetle, geleneksel sanayi merkezleri, 1980'li yıllar sonrasında imalat sanayi faaliyetlerini çevre illere yayarken, hizmet faaliyetleri ile bölgesel düzeyde merkez olma özelliklerini pekiştirmişlerdir.

3. Türkiye'de sanayinin coğrafi dağılımında gözlenen bir diğer eğilim ise, geleneksel olarak kamu sanayi işletmeleri temelinde gelişmiş illerin; hem imalat sanayi, hem de GSYİH'ya katkıları itibarıyla Türkiye ekonomisi içerisindeki paylarının azalmasıdır. Bu illerin başında Zonguldak ve Kırıkkale gibi iller yer almaktadır. Bu tür bir gerilemenin başlıca nedeni ise kamu işletmelerinin kapatılması veya özelleştirme uygulamalarıdır. 1988-1997 döneminde Kırıkkale'nin Türkiye imalat sanayi işyerleri toplamı içerisindeki payı yüzde 0.21'den 0.13'e, istihdamı yüzde 0.70'den 0.51'e gerilemiştir. Zonguldak'taki gerileme ise daha çarpıcıdır. Zira, Zonguldak'ta işyerleri yüzde 0.87'den yüzde 0.41'e, istihdam ise yüzde 2.41'den yüzde 0.84'e gerilemiştir.

4. Bir diğer çarpıcı gelişme, önceleri az gelişmiş olarak nitelendirilen ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere (KÖY) kapsamında yer alan bazı illerin, Ülke imalat sanayi ve GSYİH oluşumuna katkılarında meydana gelen artıştır. Ülke'nin çeşitli bölgelerinde yer alan ve kendi iç dinamikleri ile gelişme gösteren bu illerin başında; Denizli, Gaziantep, Afyon, Çorum, Kayseri ve Kahramanmaraş gibi "yeni/ yerel sanayi odağı" veya "Anadolu Kaplanları" olarak tanımlanan iller yer almaktadır. (Sözgelimi, bu illerden Denizli'nin 1988-1997 döneminde Türkiye imalat sanayi işyerleri toplamı içerisindeki payı yüzde 1.31'den 3.75'e, istihdamı yüzde 1.25'den 3.02'ye, katma değeri ise yüzde 0.72'den 1.27'ye yükselmiştir. Gaziantep ise işyerlerinde yüzde 1.52'den 2.73'e, istihdamda yüzde 1.35'den 2.01'e, katma değerinde ise yüzde 0.78'den 0.87'ye artış gerçekleştirmiştir).

Dünya ve Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmeler ışığında Osmaniye ekonomisi nasıl değerlendirilebilir? Bu soru, Osmaniye ekonomisinin yakın dönem analizini gerektirmektedir. Mevcut durumda Osmaniye, Doğu Akdeniz Bölgesinde, Adana-Gaziantep-Kahramanmaraş sanayi merkezleri üçgeninde yer almasına, Türkiye'nin 45'nci büyük ili olmasına, 1990-1997 döneminde yıllık ortalama nüfus artışı binde 18.59 artmasına rağmen, 1547 dolar olan kişi başına gelirle, iller itibarıyla gelir

sıralamasında 62'nci sırada yer almıştır (DİE, 1998)(3). Osmaniye ekonomisinin gelişimi ve mevcut gelir düzeyinin düşüklüğü, İlin 1996 yılına kadar idari olarak bağlı olduğu Adana ile birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede yapılacak değerlendirmeler doğrultusunda şu saptamalar belirtilebilir:

(1) Osmaniye, 24.10.1996 tarihine kadar idari olarak Adana'ya bağlı bir ilçe iken, bu tarihten itibaren il statüsüne kavuşmuştur. Osmaniye'nin hem iktisadi, hem de idari yönden Adana'ya bağlılığı, geçmiş dönem ekonomik gelişiminin de, Adana merkezli kamu ve özel sektöre bağımlı olmasına neden olmuştur.

1980'li yıllardan günümüze kadar olan dönemde, Adana'nın Türkiye toplam imalat sanayi değerlerine katkısı azalmıştır. Bunun başlıca nedeni ise, Adana sanayisinin çevre illere yayılmasıdır. Ancak, Adana sanayisinin gelişimi ve yayılma dinamikleri Osmaniye doğrultusunda olmamıştır. 1980-1997 döneminde Adana ili, hizmet faaliyetleri itibariyle bölgesel merkez özelliğini güçlendirirken, sanayisi İçel ve Hatay kıyı bandına kaymıştır. Diğer bir deyişle, Adana merkezli özel sektörün tercihleri, Osmaniye doğrultusunda değil, kıyı şeridi üzerinde olmuştur. Bununla birlikte, aynı dönemde Osmaniye sermayesi ve yetişmiş insangücünün Adana'ya akışı da sürmüştür.

Özel sektör tercihlerine ilave olarak, Osmaniye'nin idari olarak da Adana'ya bağlı bir ilçe olması, kamu kaynaklarının dağılımında da Osmaniye'nin gelişimini, Adana merkezli kamu birimlerinin tercihlerine bağımlı kılmıştır. Bu durum, nüfusu ve sorunları büyümesine rağmen, idari gelişmenin aynı oranda gelişmemesi ile sonuçlanmıştır. Mevcut durumda da Osmaniye İli ve yeni kurulan ilçelerde; bina, teşkilat ve personel yetersizliği gibi sorunlar devam etmektedir.

(2) Osmaniye ve bağlı ilçelerin buldukları coğrafyanın dağlarla çevrili oluşu, Osmaniye'nin Adana dışında diğer il ve ilçelerle iletişimini ve iktisadi ilişkilerini sınırlandırmıştır. Bu durum, kapalı bir havza niteliği sergileyen Osmaniye İli'nin, dışarıya açılımında Adana'ya olan bağımlılığı artırmıştır.

Diğer yandan, İç Anadolu Bölgesi'ni Güneydoğu Anadolu'ya bağlayan güzergahın Osmaniye'den geçmesi, bu ulaşım bağlantısına bağlı olarak ticari ve sanayi faaliyetlerde bir genişleme getirmiştir. Tamir, bakım-onarım ve otomotiv yan sanayinde küçük ölçekli üretim belli ölçüde büyüme göstermiştir.

(³) Türkiye'de DİE tarafından 1987 yılından bu yana iller bazında yapılan GSYİH hesaplamaları yanında, 1960'lı yıllardan bu yana DPT tarafından iller ve ilçeler itibariyle sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi çalışmaları da yapılmaktadır. Bu kapsamda yapılan en son çalışmalar iller ve ilçeler kapsamında ayrı ayrı olmak üzere 1996 yılında yayımlanmıştır. Belirtilen çalışmaların veri analizlerinin yapıldığı dönemde Osmaniye ilçe statüsünde olduğu için "İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması" kapsamında yer almamıştır. "İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması" araştırması kapsamında değerlendirilen Osmaniye ve ilçelerinin aldıkları değerler ise şöyle özetlenebilir: Türkiye genelinde 858 ilçenin değerlendirme kapsamına alındığı çalışmada; Osmaniye İlçesi sıralamada 146'ncı, Bahçe 217'nci, Kadiri 255'nci ve Düziçi 506'nci sıralarda yer almıştır. Diğer yandan, bugün Osmaniye'ye bağlı olan Hasanbeyli, Sumbas ve Toprakkale ilçeleri ise Osmaniye'nin il olması ile kurulduğu için ilçeler çalışması kapsamında yer almamıştır.

Ancak, Körfez Kriziyle birlikte Habur Sınır Kapısının da kapanması, bu güzergahtaki canlılığın yok olmasına neden olduğu gibi, Osmaniye'nin gelişmekte olan sanayi ve ticari yapısını da olumsuz yönde etkilemiştir. Öyle ki, Habur Sınır Kapısı'nın kapanması öncesi ve sonrasında küçük sanayideki istihdamın 10 binden 2 bine düştüğü belirtilmektedir. Böylesi bir sorun, İli ciddi bir işsizlik sorunu ile yüzyüze getirmiştir.

Diğer yandan, özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden diğer Akdeniz kentlerine olduğu gibi Osmaniye'ye de akan göç, Osmaniye'de işsizlik sorununu hat safhaya çıkarmıştır. Tüm bu olumsuz gelişmeler, Osmaniye'nin sorunlarının artmasına neden olmuştur ⁽⁴⁾.

(3) Osmaniye ve ilçelerinin Çukurova'da yer alması, il ekonomisinin tarım ve tarıma dayalı ticaret temelinde bir gelişim süreci yaşamasına neden olmuştur. Bu nedenle, Türkiye ve Çukurova tarımında meydana gelen değişimler, Osmaniye ekonomisinin de temel belirleyicisi olmuştur.

Türkiye tarımında meydana gelen başlıca değişim, Ülke GSYİH oluşumu içinde tarımın diğer sektörlerle göre azalan payıdır. Türkiye'de sanayi ve hizmet sektörleri hızla gelişirken, tarımın GSYİH içindeki payı diğer ülkelerde olduğu gibi bir gerileme sürecine girmiştir. Nitekim, 1987-1997 döneminde Türkiye GSYİH oluşumu içerisinde tarımın payı yüzde 17.8'den yüzde 13.3'e düşmüştür. Diğer yandan, aynı dönemde sanayinin payı yüzde 25.8'den yüzde 29.2'ye, hizmetlerin payı ise yüzde 56.4'den yüzde 57.6'ya yükselmiştir.

Bu durum kaçınılmaz olarak Osmaniye ekonomisini de etkilemiştir. Geleneksel olarak tarıma dayalı bir ekonomik yapısı olan Osmaniye, Türkiye ekonomisinde tarımın payının görece olarak azalmasından olumsuz yönde etkilenmiş, fakat, yine Türkiye ekonomisi içerisinde hızla paylarını artıran sanayi ve hizmet sektörlerinden payını alamamıştır.

Osmaniye tarımı ve ekonomisini belirleyen bir diğer değişken de, GAP Bölgesinde sulu tarımın gelişimi sonucu, Çukurova'da temel ürün olan pamuk üretiminin önemini yitirmesidir. Pamuk üretimi Çukurova'dan GAP Bölgesi'ne kayarken, bu durum ova ekonomisinde süregiden bir daralma sürecini beraberinde getirmiştir. Pamuk üretiminin döngüsüne bağlı olarak, özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden Çukurova'ya mevsimlik olarak çalışmaya gelen pamuk işçilerinin de, kendi bölgelerinde artan pamuk üretimi nedeniyle

⁽⁴⁾ İller ve bölgelerarası göçlerin başlıca nedeninin, göç alan kentlerin ekonomik gelişmesi olduğu bilinmektedir. Diğer bir deyişle kentlerin ekonomik olarak gelişimi, yeni istihdam alanlarının ortaya çıkması ile birlikte gelir ve refah artışı anlamına da gelmektedir. Bununla birlikte Osmaniye'nin aldığı göç ekonomik gelişme-nüfus artışı ilişkisine ters yöndedir. Zira, Osmaniye göç aldığı dönemlerde hem ekonomik gelir kaybı hem de göçten kaynaklanan nüfus artışını birlikte yaşamıştır. Bunun başlıca nedeni, Osmaniye İli'nin Çukurova'ya ilk giriş noktasında olması ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ile Akdeniz Bölgesi arasında bir konumda yer almasıdır. Başta turizm ve ticaret gibi hizmetler sektöründe olmak üzere son yıllarda hızlı bir ekonomik gelişme yaşayan Akdeniz Bölgesi illerinin yoğun olarak göç aldığı bilinmektedir. Akdeniz Bölgesi illerine yaşanan göçler Osmaniye'nin de nüfusunu artırmıştır. Bununla birlikte yoğun göç konut arzındaki yetersizlikle de birleşince konut sorunu artmıştır. Ayrıca, yoğun göçler kente uyum sorunlarını da beraberinde getirmiş ve sosyo-kültürel gelişimi yavaşlatmıştır.

giderek azalması, Çukurova'da pamuk tarımında çalışan işçi maliyetlerinin artmasına ve nihai aşamada Çukurova pamuğunun rekabet avantajını yitirmesine neden olmuştur. Pamuk üretiminde mekanizasyonu mümkün kılan uygun teknoloji ve üretim tekniklerinin henüz Çukurova'ya girmemiş olması ile birlikte, pamuğa alternatif olabilecek sanayi bitkilerinin de geliştirilmemiş olması, tarıma dayalı Çukurova ekonomisinin hızla bir gerileme sürecine girmesine neden olmuştur. Çukurova tarımının ve özellikle pamuk üretiminin gerilemesi, Osmaniye ekonomisindeki daralma sürecini hızlandırmıştır (Adana tarımına ilişkin göstergeler, bu durumu çarpıcı bir şekilde yansıtmaktadır. Adana'nın il içi GSYİH bileşiminde tarımın payı son yıllarda hızla gerilemiştir. 1992'den 1997'ye geçen beş yıllık bir kesitte Adana tarımının il içi GSYİH oluşumuna katkısı yüzde 21.6'dan yüzde 13.6'ya düşmüştür.).

Günümüz Osmaniye tarımında temel ürünler; soya, yer fıstığı ve mısırdır. Belirtilen ürün grupları itibariyle Osmaniye, Türkiye tarımında da önemli bir yere sahiptir. Ancak, bu ürünlerdeki tarımsal verimin ve katma değer düşük olması, geliri de olumsuz yönde etkilemektedir. Verim ve katma değer düşüklüğünün başlıca nedenleri; parçalı toprak mülkiyeti ve tarımsal ürünlerin sanayi ürünü haline dönüştürülemediği olmasıdır.

(4) Osmaniye ekonomisine ilişkin yukarıda belirtilen olumsuz gelişmelere ilave edilebilecek belki de en önemli sorun, yörenin tarımsal karakterinden kaynaklanan ve sosyal yapı ile insan unsuruna da yansıyan tarıma dayalı bir kültürün varlığıdır. Kapalı coğrafya ile yıllar ve hatta yüzyıllar içinde oluşmuş durağan bir tarım kültürünün yaygınlığı, son yıllarda dünyada ve Ülke'de meydana gelen değişimlere uyum sağlayabilecek bir girişimcilik kültürünün gelişimini sınırlandırmıştır. İl'de girişimcilik kültürünün gelişimini duraklatan bir başka etken de, geçmişte oluşturulan çok ortaklı şirket modeli deneyiminin başarısızlığıdır⁽⁵⁾.

Osmaniye ekonomisine sorun olarak yansıyan tüm bu olumsuz gelişmeler, Osmaniye'nin günümüz koşullarına yeniden uyum sağlamasında, yoğun kamu müdahalelerini gerekli kılmaktadır. Zira, kamunun dışsal müdahalelerle gelişme sürecini yönlendirmediği bir durumda Osmaniye ekonomisinin mevcut sorunları artacaktır.

Bu kapsamda, önümüzdeki dönemde, kamunun mevcutların yanında ilave tedbirlerle Osmaniye ekonomisini yönlendirmesi genel bir ilke olarak benimsenmelidir. Kamunun, dışsallık yaratacak fiziki ve sosyal altyapı yatırımları yanında, çeşitli konularda yapacağı yönlendirmeler, Osmaniye'nin hızla sosyo-ekonomik gelişme sürecine girmesine katkı sağlayacaktır. Zira, Osmaniye'nin mevcut konumu, yerli yatırımcılar yanında, yabancı yatırımcılar için de önemli fırsatlar sunmaktadır.

⁽⁵⁾ Osmaniye'nin tarımsal karakterinden dolayı sanayi kültürüne geçiş yapamamış olması ve giderek içe kapanma problemine Tekeoğlu'da (1999) işaret etmektedir. Tekeoğlu, Osmaniye'nin sosyal yapısında görülen güvensizlik, değişime direnme, işbirliğine gitmeme gibi iktisat zihniyetini belirleyen davranış kalıplarının değiştirilmesinin gerekliliğine değinmektedir.

2. OSMANİYE İLİNİN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Sosyal Sektörler

2.1.1. Nüfus Yapısı

Osmaniye, daha önce Adana iline bağlı bir ilçe iken, 24.10.1996 tarihinde 4200 sayılı Yasayla il statüsüne kavuşturulmuştur. Toprakkale, Hasanbeyli ve Sumbas ilçe yapılarak, daha önceden bağlı buldukları Kadirli, Düziçi ve Bahçe ilçeleriyle Adana ilinden alınmış ve Osmaniye iline bağlanmıştır. İlin merkez ilçesi de dahil olmak üzere toplam 7 ilçesi, 16 belediyesi ve 159 köyü bulunmaktadır.

Adana'nın ilçe özelinde nüfus istatistiklerinden yola çıkarak yapılan hesaplamalarda, Osmaniye nüfusunun; 1980 yılında 316.511, 1985 yılında 358.702 ve 1990'da ise 384.104 kişi olduğu görülmektedir. İlin 1997 nüfusu, 1990'dan 1997'ye yedi yıllık dönem içinde yıllık binde 18.59'luk artış hızı ile 438.372'ye yükselmiştir. İl, 1997 nüfusuna göre 80 il arasında en fazla nüfusa sahip 45'inci ildir. 1990-97 arası nüfus artış hızı da yıllık ortalama binde 15.08 olan Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Nüfusun yerleşim merkezlerine göre dağılım ve yoğunluğu tablo halinde verilmektedir.

Tablo 1: İl Nüfusunun Yerleşim Merkezlerine Göre Dağılımı ve Nüfus Yoğunluğu

(30 Kasım 1997 Genel Nüfus Tespiti Geçici Sonuçlarına Göre)

	ŞEHİR NÜFUSU	KÖY NÜFUSU	TOPLAM NÜFUS	YÜZÖLÇÜMÜ (Km ²)	NÜFUS YOĞUNLUĞU
Merkez İlçe	155.600	33.955	188.955	793,06	238
Bahçe	22.143	7.513	29.656	180,06	164
Düzici	31.843	39.800	71.643	511,00	140
Kadirli	58.410	35.896	94.306	1.067,00	88
Hasanbeyli	4.751	2.413	7.164	131,09	54
Sumbas	2.236	17.005	19.241	430,00	45
Toprakkale	12.285	5.099	17.384	110,29	158
TOPLAM	287.268	141.081	428.349	3.222,50	132

Kaynak: Osmaniye İl Planlama Müdürlüğü

Merkez İlçe; nüfus yoğunluğu, toplam nüfus ve şehirleşme oranı (yüzde 82.3) itibariyle İl'in en gelişmiş ilçesidir. Nüfus bakımından en küçük ilçe ise, 7.164 kişi ile Hasanbeyli'dir. Nüfus yoğunluğunun en düşük olduğu ilçe ise kilometrekareye 45 kişi ile Sumbas'tır.

Tablo 2: Akdeniz Bölgesinde İller İtibariyle Nüfus, İllerin Bölge ve Ülke Nüfusu İçindeki Yüzde Payı ve Nüfus Artış Oranları

İLLER	1990 NÜFUSU	%	%	1997 NÜFUSU	%	%	1990- 1997 NÜFUS ARTIŞ ORANI (Binde)
ADANA	1.549.233	22,05	2,74	1.682.483	20,88	2,68	11,61
ANTALYA	1.132.211	16,11	2,00	1.509.616	18,73	2,40	40,46
BURDUR	254.899	3,63	0,45	252.791	3,14	0,40	-1,17
HATAY	1.109.754	15,79	1,97	1.197.139	14,86	1,90	10,66
ISPARTA	434.771	6,19	0,77	461.571	5,73	0,73	8,41
İÇEL	1.267.253	18,04	2,24	1.508.232	18,72	2,40	24,49
K.MARAŞ	894.264	12,73	1,58	1.008.107	12,51	1,60	16,85
OSMANİYE	384.104	5,47	0,68	438.372	5,44	0,70	18,59
AKDENİZ	7.026.489	100	12,44	8.058.311	100	12,82	19,27
TÜRKİYE	56.473.035		100,00	62.865.574		100,00	15,08

Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü

Osmaniye, Akdeniz Bölgesi'nin Burdur'dan sonra en az nüfusa sahip ikinci ilidir (Burdur'un 1997 nüfusu; 252.791). Mevcut nüfusuyla, Bölge nüfusunun yüzde 5.44'lük bölümünü oluşturmaktadır. Osmaniye; Antalya ve İçel illerinin ardından, 1990-1997 döneminde binde 18.59'luk nüfus artış hızıyla, Akdeniz'de, nüfusunu en hızlı artıran üçüncü il olmuştur. Bu artışta İlin, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden aldığı göçlerin de önemli bir payı vardır.

1990 yılı itibariyle, il nüfusunun yüzde 49.54'ü kadın, yüzde 50.46'sı ise erkektir. Bu dağılım, Türkiye geneliyle benzerlik taşımaktadır (Türkiye; yüzde 49.4 kadın, yüzde 50.6 erkek).

2.1.2. İnsan Kaynakları ve İstihdam

Aşağıdaki tabloda, 1990 Genel Nüfus sayımı sonuçlarına göre (1990'da Adana'ya bağlı bulunan Osmaniye, Kadirli, Bahçe ve Düziçi ilçelerinin, ilçe merkezleri itibariyle) Osmaniye İli'nin cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı verilmektedir.

Tablo 3: 1990 Yılı İtibariyle Mevcut İlçelerin Şehir Nüfuslarının Yaş Grupları Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

YAŞ GRUPLARI	KADIRLI		DÜZİCİ		BAHÇE		OSMANİYE – Merkez		TOPLAM
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	
0-14	11.003	10.543	6.841	6.022	2.209	1.896	26.382	25.256	90.152
15-34	9.783	10.085	5.865	6.026	5.179	1.784	20.572	21.597	80.891
35-54	4.847	5.061	2.552	2.408	3.215	826	10.173	10.070	39.152
55-74	1.611	1.585	910	888	466	335	3.478	3.616	12.889
74+	217	292	144	136	47	46	426	601	1.909
Bilinmeyen	20	14	15	6	5	1	90	46	197
TOPLAM	27.481	27.580	16.327	15.486	11.121	4.888	61.121	61.186	225.190

Kaynak: DİE

Tablodan da izlenebileceği gibi Osmaniye'de nüfusunun yüzde 76'si 0-34 yaş grubundadır. Bu oranıyla Osmaniye'nin, Akdeniz Bölgesi ve Türkiye

geneli nüfus göstergeleri ile karşılaştırıldığında daha genç bir nüfusa sahip olduğu görülmektedir.

Yukarıda adı geçen dört ilçe merkezi için 1990 yılında aktif olarak çalışanlar ve işsiz olup iş arayanlardan oluşan "iktisaden faal nüfus", 12 yaş ve üzeri toplam nüfusun yüzde 44.4'ünü oluşturmaktadır. Geriye kalan yüzde 55.6 ise ev kadını, emekli, öğrenci gibi "iktisaden faal olmayan" nüfustur. 12 yaş ve üzeri nüfus, toplam nüfusun yüzde 68.9'unu oluşturmaktadır. İktisaden faal nüfusun toplam nüfusa oranı ise yüzde 30.6'dır. Faal olmayan nüfusun yüzde 74.3'ünü kadınlar oluştururken; kadınların iktisaden faal nüfustaki payı ise yüzde 15.8'de kalmaktadır. İl, 12 yaş üzeri faal nüfus bakımından, Akdeniz Bölgesi (yüzde 61.9) ve Türkiye'den (yüzde 60.6) oldukça geridir. Osmaniye'de işsizlik, özellikle gençlerin işsizliği, en önemli sorun olarak ön plana çıkmaktadır.

İktisaden faal nüfusun iktisadi faaliyet kollarına göre dağılımı incelendiğinde, en önemli faaliyet kolunun yüzde 25.5 payla "Tarım, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık" olduğu görülmektedir.

Tablo 4: 1990 Yılı İtibarıyla Mevcut İlçelerin İktisaden Faal Nüfuslarının Faaliyet Kollarına Göre Dağılımı

(İlçe Merkezleri İtibarıyla, 12 Yaş ve Üzeri Aktif Nüfus)

FAALİYET KOLLARI	İKTİSADEN FAAL NÜFUS			% DAĞILIM
	Erkek	Kadın	Toplam	
Tarım, Avcılık, Ormancılık ve Balıkçılık	9.858	3.802	13.660	25.5
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	49	-	49	0.1
İmalat Sanayi	6.854	773	7.627	14.3
Elektrik, Gaz ve Su	192	12	204	0.4
İnşaat	4.535	39	4.574	8.5
Toptan ve Perakende Tic. Lokanta ve Otel.	7.730	270	8.000	14.9
Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	4.305	78	4.383	8.2
Mali Kurumlar, Sigorta, Yardımcı İş Hizm.	984	187	1.171	2.2
Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizm.	10.774	2.401	13.175	24.6
İyi Tanımlanmayan Hizmetler	619	50	669	1.3
TOPLAM	45.900	7.612	53.512	100.0

Kaynak: (I) Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, DİE, 1990

(*) Bahçe, Düziçi, Kadirli ve Osmaniye İlçe Merkez Nüfusları Toplanarak Oluşturulmuştur.

Tarımı, faal nüfusun yüzde 29.6'sının çalıştığı "Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler" izlemektedir. İmalat sanayinin payı ise yüzde 14.3'tür. Tarım iş kolunun Bölge ve Türkiye genelindeki payları 1990 yılında yüzde 57.3 ve yüzde 53.6'dır. İmalat sanayi iş kolunun payı ise Bölge'de yüzde 9.6, Türkiye genelinde ise yüzde 11.9'dur.

İl toplam nüfusu değerlendirildiğinde, tarım ve imalat sanayi paylarının ülke ortalamaları civarında olduğu, diğer yandan imalat sanayi iş kolu payının, Ülke ve Bölge genelindeki payından daha düşük olduğu belirtilebilir. Bu durum imalat sanayini geliştirmenin önceliğini ortaya koymaktadır.

2.1.3. Eğitim

1990 yılında, Adana'ya bağlı olan; Bahçe, Düziçi, Kadirli ve Osmaniye Merkez ilçelerinin Merkez nüfuslarına göre, 6 yaş ve üzeri nüfusun okuma-yazma bilenlerinin oranı yüzde 81'dir.

Okuma-yazma bilenlerin yüzde 78.7'si bir öğrenim kurumundan mezundur. Bu grubun yüzde 67.9'u ilköğretim, yüzde 15.5'i ortaokul, yüzde 10.1'i lise, yüzde 2.5'i lise dengi meslek okulu ve yüzde 4.0'ü de yüksekokul ve fakülte mezundur. 1990 yılında 6 yaş ve üzeri nüfusun okuma-yazma bilenlerinin oranı Akdeniz Bölgesinde yüzde 81.2, Türkiye genelinde ise yüzde 80.5'dir.

Aşağıdaki Tabloda 1997/1998 öğretim yılı için eğitim kademelerine göre okul, öğrenci ve öğretmen sayıları verilmektedir.

Tablo 5: Eğitim Kademelerine Göre Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (1997/1998 Öğretim Yılı)

OKULÖNCESİ					İLKÖĞRETİM			
İLLER	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI (1)	ÖĞRETMEN SAYISI (2)	1 / 2	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI (1)	ÖĞRETMEN SAYISI (2)	1 / 2
OSMANİYE	32	933	38	24,6	328	69.844	2.316	30,2
AKDENİZ	1.038	24.972	1.159	21,5	5.176	1.215.817	43.931	27,7
TÜRKİYE	7.532	181.458	10.186	17,8	45.639	9.101.523	302.982	30,0
OS/AK * 100	3,08	3,74	3,28	1,1	6,34	5,74	5,27	1,1
OS/TÜ * 100	0,42	0,51	0,37	1,4	0,72	0,77	0,76	1,0

GENEL LİSE					MESLEKİ VE TEKNİK LİSE			
İLLER	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI (1)	ÖĞRETMEN SAYISI (2)	1 / 2	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI (1)	ÖĞRETMEN SAYISI (2)	1 / 2
OSMANİYE	17	10.558	525	20,1	15	6.537	502	13,0
AKDENİZ	327	164.284	9.656	17,0	358	105.653	8.086	13,1
TÜRKİYE	2.555	1.074.643	70.454	15,3	3.013	891.418	65.911	13,5
OS/AK * 100	5,20	6,43	5,44	1,2	4,19	6,19	6,21	1,0
OS/TÜ * 100	0,67	0,98	0,75	1,3	0,50	0,73	0,76	1,0

KAYNAK: MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

1997/1998 öğretim yılında Osmaniye İli'nde; 32'si okul öncesi, 328'i ilköğretim, 17'si genel lise ve 15'i mesleki ve teknik olmak üzere toplam 392 okul bulunmaktadır. Osmaniye'nin okul, öğretmen ve öğrenci sayıları itibariyle Akdeniz Bölgesi ve Türkiye genelindeki payları incelendiğinde; genel liseler için Osmaniye ilindeki öğrenci/öğretmen oranları Türkiye ve Akdeniz Bölgesi ortalamalarının üstünde bulunmaktadır. Bu durum; ildeki genç nüfus oranının yüksekliğini göstermektedir.

Son yıllarda Osmaniye'ye diğer illerden ve çevre ilçelerden yaşanan yoğun göç; okul ve öğretmen başına öğrenci sayısını artırmış, bu durum ise eğitim kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir.

1997/1998 öğretim yılında, özellikle okul öncesi eğitimde olmak üzere; okul öncesi, ilköğretim ve lise eğitim kademelerinde öğretmen başına öğrenci sayısı, Akdeniz ve Türkiye ortalamalarının üzerindedir.

1999/2000 öğretim yılında ise öğretmen başına öğrenci sayılarında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Nitekim; okul öncesinde (ana sınıfında) 1997/98 döneminde öğretmen başına 24.6 olan öğrenci sayısı, 1999/2000 öğretim yılında 15.4'e düşmüştür. Benzer şekilde; ilköğretimde 30.2'den 28.0'e, mesleki teknik liselerde ise 13.5'den 10.0'e, öğretmen başına öğrenci sayılarında iyileşmeler olmuştur. Bunun yanında, genel liselerde ise öğretmen başına öğrenci sayısı 20.1'den 21.5'e yükselmiştir.

Tablo 6: İlk ve Oratöğretimde Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları (1999/2000)

EĞİTİM KURUMU	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI (1)	ÖĞRETMEN SAYISI (2)	1 / 2
Okul Öncesi	42	1491	97	15,4
İlköğretim Resmi	317	73000	2591	28,2
İlköğretim Özel	4	680	39	17,4
İlk. (Resmi+Özel)	321	73680	2630	28,0
Genel Lise	15	11983	558	21,5
Özel Lise	2	46	16	2,9
Lise (Geneli+Özel)	17	12029	574	21,0
Mesleki Teknik Lise	18	5236	525	10,0
TOPLAM	398	92436	3826	24,2

İl'de Çukurova Üniversitesi'ne bağlı iki Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır. Osmaniye Meslek Yüksek Okulu'nun, 1950 öğrenci ve 43 öğretim elemanı vardır. Kadiri İlçesi'ndeki Meslek Yüksek Okulunda ise 9 öğretim elemanı görev yapmakta olup, 39 öğrenci öğrenim görmektedir.

İl'de, 96'sı kız olmak üzere 246 öğrenci kapasiteli 1 adet Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurdu bulunmaktadır.

5 kütüphane, 2 sinema, 5 stadyum, 2 kapalı spor salonu ve 2 semt sahası, ildeki sportif ve kültürel faaliyetlere hizmet vermektedir.

2.1.4. Sağlık

1996 yılı itibariyle, Osmaniye İli, Akdeniz Bölgesi ve Türkiye Geneli sağlık göstergeleri ile aşağıdaki Tabloda karşılaştırılmıştır.

Tablo 7: Sağlık Göstergeleri (1996)

İLLER	HEKİM SAYISI	HEKİM BAŞINA NÜFUS	DIŞ HEKİMİ SAYISI	DIŞ HEKİMİ BAŞINA NÜFUS	DIĞER SAĞLIK PERSONELİ SAYISI	DIĞER SAĞLIK PERSONELİ BAŞINA NÜFUS
OSMANİYE	157	2.589	57	7.132	763	533
AKDENİZ	6.524	1.235	1.094	7.362	19.262	418
TÜRKİYE	69.118	907	12.155	5.158	157.929	397
OS/AK * 100	2,4	209,7	5,2	96,9	4,0	127,4
OS/TÜ * 100	0,2	285,5	0,5	138,3	0,5	134,2

KAYNAK: SAĞLIK BAKANLIĞI

Not: Askeri Sağlık Personeli Dahil Değildir.

Tablodan da görüleceği gibi; Akdeniz Bölgesinde ve Türkiye genelinde hekim başına nüfus sırasıyla 1.235 ve 907 iken Osmaniye İli için bu değer, Bölge ve Türkiye genelinden oldukça yüksektir (2.589). Diş hekimi başına nüfus, Akdeniz Bölgesi ile hemen hemen aynı olmakla beraber, Türkiye

genelinden fazladır. Diğer sağlık personeli başına nüfus, hekim başına nüfus kadar olmasa da bölge ve Türkiye geneline göre fazladır.

2000 yılında ise; sağlık alanında, 3 Devlet Hastanesi, 43 Sağlık Ocağı, 230 Sağlık Evi, 4 SSK ve 2 Sağlık Bakanlığı Dispanserinin hizmet verdiği görülmektedir. Bahçe İlçesi'nde bulunan Devlet Hastanesi, inşaatı devam ettiği için, sağlık hizmetleri Sağlık Ocağında verilmektedir.

İl genelindeki kamu sağlık kuruluşlarında 62 uzman doktor, 180 pratisyen doktor, 9 diş hekimi, 2 eczacı, 270 hemşire, 392 ebe ve 307 diğer sağlık personeli görev yapmaktadır. İl'deki sağlık kuruluşlarında toplam 20 ambulans ve 13 diyaliz makinesi hizmet vermektedir.

2.1.5. Teknik Altyapı: Ulaşım, Haberleşme ve Enerji

Osmaniye, ulaşım olanakları açısından oldukça avantajlı bir konuma sahiptir. İl'in Adana'yla bağlantısını sağlayan D-400 yolu iki şeritli çift yoldur. Bunun yanında, Ülkemizin önemli ulaşım arterlerinden olan Tarsus-Adana-Gaziantep ve Adana-İskenderun otoyolları da Osmaniye'den geçmektedir.

Tablo 8: Kırsal Yerleşim Yerlerinde Asfalt Karayolu (1997)

İLLER	TCK ASFALT YOL			KÖY HİZMETLERİ ASFALT YOL			TOPLAM KÖY YOLU			TOPLAM ASFALT YOL ORANI (%) (Km)
	KÖY VE BAĞLISI SAYISI	NÜFUS	Km	KÖY VE BAĞLISI SAYISI	NÜFUS	Km	KÖY VE BAĞLISI SAYISI	NÜFUS	Km	
OSMANİYE	46	29.559	294	121	59.071	357	516	150.728	2.054	27,73
AKDENİZ	805	495.938	6.458	2.600	1.470.010	9.288	7.898	2.681.810	40.363	33,63
TÜRKİYE	6.171	3.333.959	55.645	14.513	7.833.042	52.443	81.615	20.905.125	375.093	25,09

KAYNAK: KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

(*) Asfalt, Stabilize, Tesviyeli ve Ham Yolların Toplamını Kapsamaktadır.

İlin toplam karayolu ağı 402 km.'dir. Bu karayolu ağının 66 km.'si devlet yolu, 261 km.'si il yolu ve 75 km.'si de otoyoldur. İldeki toplam köy yolu 2.054 km'dir. Osmaniye, yüzde 27.73 olan toplam asfalt yol oranına göre yapılan sıralamada 80 il arasında 40'nci sırada yer almaktadır ve bu oranın yüzde 25.09 olarak gerçekleştiği Türkiye genelinden daha iyi konumdadır. Bunun yanında İl, toplam asfalt yol oranına göre Akdeniz Bölgesi genelinin (yüzde 33.63) altında yer almaktadır. Tablo 8'de kırsal yerleşim yerlerinde asfalt karayolu durumu Osmaniye, Akdeniz Bölgesi ve Türkiye geneli için verilmektedir.

İldeki demiryolu ağı 60 km.'dir. Havayolu ulaşımı ise Osmaniye'ye 90 km. mesafede bulunan Adana'daki havaalanı yoluyla gerçekleştirilmektedir.

Osmaniye, yaklaşık 40 km. uzaklıktaki Botaş ve Toros Gübre Limanları ve yaklaşık 60 km. uzaklıktaki İskenderun Limanıyla, denizyolu ulaşımı açısından da oldukça avantajlı bir konumdadır.

Ulaşım avantajlarının yanında, gerçekleştirilecek olan Kerkük-Ceyhan Petrol Boru Hattının Osmaniye'den geçecek olması da İlde sanayi ve ticaretin gelişme potansiyelini artırmaktadır.

Motorlu kara taşıtı sayısına bakıldığında; ilde 1997 verilerine göre 6.808 taşıt bulunduğu ve 10.000 kişiye 155 taşıt düştüğü görülmektedir. Tablo 9, 1997 yılı itibariyle motorlu kara taşıtı sayısını göstermektedir.

Tablo 9: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı (1997)

İLLER	MOTORLU KARA TAŞITI SAYISI	10.000 KİŞİYE DÜŞEN MOTORLU KARA TAŞITI SAYISI
OSMANİYE	6.808	155
AKDENİZ	894.858	1.110
TÜRKİYE	5.943.073	945

KAYNAK: DİE

Osmaniye onbin kişiye düşen taşıt sayısı itibariyle 80 il arasında 76'ncı sırada bulunmaktadır. Bu oran ile, Akdeniz Bölgesi ve Türkiye ortalamalarından hayli geridedir. Bunun yanında taşıt sayısındaki azlığın en önemli nedeni Osmaniye'nin sonradan il olması ve taşıtların önemli bir kısmının İl'in daha önce bağlı bulunduğu Adana İli'ne kayıtlı bulunmasıdır. Benzer şekilde, ildeki özel otomobil sayısının da Akdeniz Bölgesi ve Türkiye ortalamalarının oldukça altında olduğu görülmektedir. (Tablo 10)

Tablo 10: Özel Otomobil Sayısı (1997)

İLLER	ÖZEL OTOMOBİL SAYISI	10.000 KİŞİYE DÜŞEN ÖZEL OTOMOBİL SAYISI
OSMANİYE	4.223	96
AKDENİZ	437.858	543
TÜRKİYE	3.649.199	580

KAYNAK: DİE

Haberleşme hizmetlerinin 4 PTT merkezi, 10 şube ve 31 acente ile yürütüldüğü Osmaniye İli merkez ve ilçelerinde şehirlerarası ve uluslararası otomatik telefon sistemi mevcuttur. İl genelinde, toplam 71.179 abone kapasiteli 52 otomatik telefon santrali mevcuttur (Kaynak: Osmaniye Valiliği İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, 1999).

İl enerji ihtiyacını Çukurova Elektrik Santralinden karşılamaktadır. İlin gereksinimi olan enerji miktarının karşılanmasında herhangi bir sorun bulunmamasına karşın, şehir elektrifikasyonundaki yetersizlikler ve dağıtım ağlarında eskimeye bağlı yaşanan sorunlar dolayısıyla ilde sık sık elektrik kesintisi yaşanabilmektedir. Elektrik dağıtım ağındaki kayıp yüzde 14.1'dir.

İl'de bütün köy ve köyaltı yerleşim yerlerinde elektrik bulunmakla birlikte; özellikle son yıllarda Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinden alınan göçün de etkisiyle artan elektrik enerjisinin karşılanmasında ve dağıtımında yaşanan güçlükler sürmektedir.

Toplam elektrik tüketiminin 1996 ve 1997 yıllarında sırasıyla 114.579 MWh ve 116.492 MWh olarak gerçekleştiği (Tablo 11) Osmaniye İli'nde yine aynı yıllar için kişi başına elektrik tüketimi sırasıyla 282 kwh ve 272 kwh olmuştur. Türkiye geneli için 1.183 kwh olan kişi başına düşen elektrik tüketimiyle karşılaştırıldığında İl'in kişi başına tüketimi oldukça düşük kalmaktadır.

Tablo 11: Elektrik Tüketiminin Abone Gruplarına Göre Dağılımı

Abone Cinsi	1996			1997		
	Tüketim		Abone Sayısı	Tüketim		Abone Sayısı
	(MWh)	Yüzde		(MWh)	Yüzde	
Meskenler	72.831	63,6	92.496	71.125	61,1	91.558
Ticarethaneler	8.523	7,4	8.718	12.328	10,6	11.261
Resmi Daireler	6.151	5,4	828	10.215	8,8	913
Sanayi İşletmeleri	8.169	7,1	2.660	12.235	10,5	2.237
Tarımsal Sulama	375	0,3	308	375	0,3	308
Diğerleri	18.529	16,2	1.083	10.214	8,8	1.870
TOPLAM	114.579	100,0	106.093	116.492	100,0	108.147

Kaynak: TEDAŞ, Osmaniye İl Planlama Müdürlüğü

1996 yılından 1997 yılına; ticarethaneler, resmi daireler ve sanayi tesisleri toplam elektrik tüketimindeki paylarını artırmışlardır. Bu artışlarda Osmaniye'nin il statüsü kazanmasının payı vardır.

1996 yılında Akdeniz Bölgesi'nin, Türkiye toplam elektrik tüketimi içindeki payı yüzde 13.2 iken, Osmaniye'nin Türkiye toplamındaki payı yüzde 0.15 gibi oldukça düşük bir değerde kalmıştır. Osmaniye'nin Akdeniz Bölgesi toplam elektrik tüketimi içindeki payı ise, yüzde 1.17 olarak gerçekleşmiştir. Osmaniye Akdeniz Bölgesi'nde kişi başına elektriğin en az tüketildiği ildir.

Sanayi sektörü, ildeki toplam elektrik tüketimi içindeki payını, 1996 yılından 1997'ye, yüzde 7.1'den yüzde 10.5'e artırmakla birlikte; bu sektörün elektrik tüketimi Akdeniz Bölgesi ve Türkiye geneliyle karşılaştırıldığında çok düşük seviyelerde kalmaktadır. 1996 yılı itibarıyla sanayi sektörünün Akdeniz Bölgesi ve Türkiye Geneli sanayi sektörü toplam elektrik tüketimi içindeki payları sırasıyla; yüzde 0.15 ve yüzde 0.02'dir.

2.2. Ekonomik Sektörler

1997 yılında, GSYİH'nin bileşenleri karşılaştırıldığında, Osmaniye'nin tarım ağırlıklı bir ekonomik yapıya sahip olduğu görülmektedir. Tablo 12'de Osmaniye İli'nin sektörlere göre GSYİH'sı İl'in içinde bulunduğu Akdeniz Bölgesi illeri, komşu olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Türkiye geneli ile birlikte verilmektedir. Osmaniye ili için tarımın GSYİH'daki payı yüzde 26.4 olup, Isparta (tarımın payı, yüzde 33.7), Burdur (yüzde 27.6) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden (yüzde 29.1) sonra en yüksek değere sahiptir. Sanayi, il ekonomisi içindeki ağırlığı bakımından, Adana, İçel ve Kahramanmaraş'ı takip etmektedir. İldeki GSYİH'nin toplam değeri ise (1987 yılı fiyatlarıyla 440 milyar lira), Akdeniz Bölgesi içinde Burdur ve Isparta'dan sonra en düşük değere sahiptir.

Tablo 12: Sektörlere Göre Gayri Safi Yurtiçi Hasıla - 1987 yılı üretici fiyatlarına göre

ADANA

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	501.041	19,3	655.857	21,6	10,1	467.109	13,6	-31,1	-0,7	
Sanayi	732.279	28,3	894.395	29,4	6,1	1.125.868	32,7	-1,0	4,4	
Hizmetler	1.357.134	52,4	1.490.256	49,0	4,3	1.850.957	53,7	5,3	3,2	
Toplam	2.590.454	100,0	3.040.507	100,0	6,0	3.443.934	100,0	-3,6	2,9	

ANTALYA

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	428.299	27,7	473.521	22,6	12,0	549.027	18,6	-4,9	2,5	
Sanayi	154.176	10,0	172.822	8,3	3,5	233.937	7,9	-6,3	4,3	
Hizmetler	964.244	62,3	1.444.767	69,1	9,3	2.162.681	73,4	13,9	8,4	
Toplam	1.546.719	100,0	2.091.110	100,0	9,4	2.945.645	100,0	8,1	6,7	

BURDUR

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	115.099	39,2	111.559	34,2	14,1	109.531	27,6	2,0	-0,5	
Sanayi	21.511	7,3	24.335	7,5	-2,9	34.270	8,6	4,1	4,8	
Hizmetler	157.308	53,5	190.632	58,4	6,4	253.742	63,8	8,3	4,9	
Toplam	293.918	100,0	326.526	100,0	8,1	397.542	100,0	6,1	3,1	

HATAY

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	262.524	19,8	333.589	22,9	18,8	428.956	23,0	10,0	5,0	
Sanayi	250.836	18,9	228.706	15,7	2,1	283.523	15,2	4,9	1,2	
Hizmetler	810.790	61,2	893.413	61,4	4,9	1.149.019	61,7	7,7	3,5	
Toplam	1.324.149	100,0	1.455.708	100,0	7,3	1.861.498	100,0	7,8	3,5	

ISPARTA

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	121.215	29,9	102.472	23,6	-13,2	197.716	33,7	67,0	5,0	
Sanayi	82.847	20,4	83.546	19,2	10,8	103.056	17,6	8,3	2,2	
Hizmetler	201.167	49,6	248.157	57,2	11,1	285.189	48,7	7,3	3,6	
Toplam	405.229	100,0	434.175	100,0	4,1	585.961	100,0	22,2	3,8	

İÇEL

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	439.462	22,0	526.472	21,5	12,1	549.164	18,8	22,6	2,3	
Sanayi	595.566	29,9	622.497	25,4	1,6	751.946	25,7	11,3	2,4	
Hizmetler	958.237	48,1	1.302.729	53,1	3,5	1.623.313	55,5	6,9	5,4	
Toplam	1.993.265	100,0	2.451.698	100,0	4,8	2.924.423	100,0	10,7	3,9	

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	229.395	29,3	247.088	28,5	-4,2	270.534	25,8	7,0	1,7	
Sanayi	181.497	23,2	223.944	25,8	14,9	257.981	24,6	-1,9	3,6	
Hizmetler	372.788	47,6	396.046	45,7	2,9	518.298	49,5	8,1	3,4	
Toplam	783.680	100,0	867.077	100,0	3,5	1.046.813	100,0	5,2	2,9	

OSMANİYE

	1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde
Tarım	116.065	26,4
Sanayi	80.951	18,4
Hizmetler	242.735	55,2
Toplam	439.751	100,0

AKDENİZ BÖLGESİ

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	2.097.033	23,5	2.450.557	23,0	9,3	2.688.101	19,7	4,5	2,5	
Sanayi	2.018.712	22,6	2.250.245	21,1	5,1	2.871.532	21,0	5,4	3,6	
Hizmetler	4.821.669	53,9	5.965.999	55,9	5,6	8.085.934	59,3	12,0	5,3	
Toplam	8.937.413	100,0	10.666.801	100,0	6,3	13.645.567	100,0	9,0	4,3	

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	1.038.278	26,6	1.344.890	26,9	-3,0	29,1	18,0	5,3		
Sanayi	823.554	21,1	1.135.795	22,7	5,9	22,3	7,2	5,0		
Hizmetler	2.044.077	52,3	2.521.225	50,4	6,4	48,6	7,1	3,6		
Toplam	3.905.909	100,0	5.001.910	100,0	3,6	100,0	10,1	4,4		

TÜRKİYE

	1987		1992			1997			1987-1997	
	Değer 000 000 TL	Yüzde	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Değer 000 000 TL	Yüzde	Yıllık Gelişme Oranı (%)	Yıllık Ortalama Gelişme Oranı (%)	
Tarım	13.314.271	17,8	14.651.066	16,4	4,3	14.927.152	13,3	-2,3	1,2	
Sanayi	19.275.707	25,8	24.268.324	27,1	5,9	32.835.383	29,2	10,4	5,5	
Hizmetler	42.131.947	56,4	50.481.355	56,5	6,5	64.868.668	57,6	8,6	4,4	
Toplam	74.721.925	100,0	89.400.745	100,0	6,0	112.631.203	100,0	7,5	4,2	

1998 yılında, Osmaniye'nin 1547 dolar olan kişi başına GSYİH'sı 3176 dolar olan Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmıştır. İl, GSYİH bakımından 80 il arasında 62'nci sırada yer almaktadır.

Tablo 13'de İl'in sektörel bazda GSYİH değerleri verilmektedir (1997-1998).

Tablo 13: İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Osmaniye'de GSYİH

	1987 SABİT FİYATLARIYLA					
	1997			1998		
	Değer 000 000 TL	Sektör payları %	Gelişme hızı %	Değer 000 000 TL	Sektör payları %	Gelişme hızı %
1. Tarım.....	116.065	26,4		106 009	27,2	-8,7
a. Çiftçilik ve hayvancılık.....	113.036	25,7		102 327	26,3	-9,5
b. Ormancılık.....	2.854	0,6		3 437	0,9	20,4
c. Balıkçılık	175	0,0		246	0,1	40,5
2. Sanayi.....	80.951	18,4		53 476	13,7	-33,9
a. Madencilik ve taşocakçılığı.....	1	0,0		0,0	0,0	-100,0
b. İmalat sanayii.....	79.200	18,0		50 507	13,0	-36,2
c. Elektrik, gaz, su.....	1.750	0,4		2 968	0,8	69,6
3. İnşaat	20.878	4,7		8 985	2,3	-57,0
4. Ticaret	114.013	25,9		107 008	27,5	-6,1
a. Toptan ve perakende ticaret.....	106.993	24,3		100 452	25,8	-6,1
b. Otel, lokanta hizmetleri	7.020	1,6		6 556	1,7	-6,6
5. Ulaştırma ve haberleşme.....	15.226	3,5		16 770	4,3	10,1
6. Mali kuruluşlar.....	7.469	1,7		8 030	2,1	7,5
7. Konut sahipliği.....	38.674	8,8		38 945	10,0	0,7
8. Serbest meslek ve hizmetler.....	20.534	4,7		19 959	5,1	-2,8
9. (Eksi) İzafi banka hizmetleri.....	5.997	1,4		6 781	1,7	13,1
10. Sektörler toplamı (1-9).....	407.813	92,7		352 400	90,4	-13,6
11. Devlet hizmetleri.....	24.946	5,7		30 858	7,9	23,7
12. Kâr amacı olmayan özel hizmet kuru	0	0,0		0,0	0,0	-
13. Toplam (10 + 11 + 12).....	432.759	98,4		383 258	98,4	-11,4
14. İthalat vergisi.....	6.992	1,6		6 364	1,6	-9,0
15.G.S.Y.I.H.(ALICI FİYATLARIYLA)-(13+	439.751	100,0	-----	389 621	-11,4	

KAYNAK: DİE

1997'den 1998'e il GSYİH'sı yüzde 11.4 gibi büyük bir oranda değer kaybetmiş ve 1987 fiyatlarıyla 390 milyar liraya gerilemiştir. Tarım, sanayi, inşaat ve ticaret ana faaliyet kollarında önemli düşüşler yaşanırken, ulaştırma ve haberleşme, mali kuruluşlar, konut sahipliği ve devlet hizmetlerinde artışlar yaşanmıştır. Bu artışlarda, Osmaniye'nin yeni il olması dolayısıyla yeniden yapılanma çalışmalarının da rolü olmuştur.

GSYİH'da en büyük düşüş yüzde 57 ile inşaat sektöründe yaşanırken, onu yüzde 33.9 ile sanayi sektörü izlemiştir. Tarım sektörünün katma değeri, yüzde 8.7 oranında düşmesine rağmen, düşüş oranının görece azlığından dolayı, il ekonomisindeki 1997 yılında GSYİH içindeki yüzde 26.4 olan payı 0.8 puan artışla, 1998 yılında yüzde 27.2'ye yükseltmiştir.

İl ekonomisinde 1997-98 döneminde gerçekleşen değişim, 1987-97 döneminde Akdeniz Bölgesi genelinde tarımın azalan payıyla kendini gösteren yapısal değişim sürecine ters yönde bir eğilime işaret etmektedir.

Bunun nedeni ise tarımın artan hasılası olmayıp, sanayide yaşanan ciddi darboğazdır denilebilir.

2.2.1. Tarım

Çukurova'nın Doğu ucunda yeralan Osmaniye, coğrafi konum ve doğal yapısıyla tarımsal üretime, hayvancılığa ve ormancılığa oldukça elverişli bir ilimizdir. Bu durum, GSYİH bölümünde değinildiği gibi, tarımın il ekonomisindeki ağırlığında da kendini göstermektedir.

Aşağıdaki Tablo 1997 yılı itibariyle il arazisinin, ilçeler itibariyle, kullanımına göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 14: İl Arazisinin İlçeler İtibariyle Kullanıma Göre Dağılımı (1997)

İLÇE ADI	YÜZÖLÇÜ -MÜ (ha)	TARIM ALANI		ORMAN FUNDALIK		ÇAYIR-MERA		TARIM DIŞI ARAZİ	
		MİKTAR (ha)	PAY (%)	MİKTAR (h)	PAY (%)	MİKTAR (ha)	PAY (%)	MİKTAR (ha)	PAY (%)
Merkez	79.00,2	31.158,7	39,2	33.406,9	42,1	1.130	1,4	13.610,6	17,3
Bahçe	13.006	5.225	29,2	8.895	49,4	575	3,1	3.311	18,3
Düziçi	51.100	20.000	39,1	22.500	44,0	650	1,2	7.950	15,7
Hasanbeyli	13.108,5	3.806	29,0	8.602	65,6	75	0,5	625,5	4,9
Kadirli	106.00	41.746,4	39,1	46.576,6	43,6	2.079	1,0	16.298	15,4
Sumbas	43.000	16.053,6	37,3	18.172,4	42,2	1.321	3,0	7.453	17,5
Toprakkale	11.029,3	6.810,3	61,7	-	-	170	1,5	4.049	36,8
TOPLAM	322.250	124.800	38,7	138.152,9	42,8	6.000	1,8	53.297,1	16,7

Kaynak : Osmaniye İl Tarım Müdürlüğü

Tablo 14'den de görülebileceği gibi, il toplam arazisinin (322.250 ha.); yüzde 38.7'si (124.800 ha.) tarım alanı, yüzde 42.8'i orman ve fundalık (138.152 ha.), yüzde 1.8'i ise çayır ve meradır. İlde tarım alanı en geniş ilçe (41.746 ha. ile) Kadirli'dir. Kadirli'yi 31.158 ha. ile Merkez İlçe takip etmektedir. Herbir ilçe arazisinin yüzde 30 ile yüzde 40'ı arasında değişen oranlardaki kısmı tarım alanı, yüzde 40 ile 50 arasında değişen kısmı da orman ve fundalıktır. İstisna olarak; Toprakkale ilçesinin orman ve fundalık alanı olmamakla beraber arazilerinin yüzde 38.7'si tarım alanı, Hasanbeyli ilçesinin de yüzde 65.6 arazisi orman ve fundalıktır.

Tarım arazilerinin sulanma durumu incelendiğinde ise, ildeki toplam tarım arazisinin (124.800 ha.) yüzde 69.3'ünün (86.523 ha.) sulanabilir arazi olduğu, bu arazinin ise yüzde 72.4'ünün sulandığı görülmektedir (Tablo 15).

Tablo 15: İlçelere Göre Sulanan Tarım Alanları (Ha)

İLÇE ADI	TARIM ARAZİSİ	SULANABİLİR ARAZİ	DEVLET SULAMASI	HALK SULAMASI	TOPLAM SULANAN ARAZİ	
					Miktar(ha)	Oran (%)
Merkez	31.158,7	27.782	13.100	3.182	16.282	58.6
Bahçe	5.225	1.465	-	965	965	65.9
Düziçi	20.000	13.000	8.667	333	9.000	69.2
Hasanbeyli	3.806	617	.	517	517	83.8
Kadirli	41.746,4	27.485,6	20.100	2.385,6	22.485,6	81,8
Sumbas	16.053,6	11.714,4	6.770	2.944,4	9.714,4	82.9
Toprakkale	6.810,3	4.459	3.068,4	631,6	3.700	82.9
TOPLAM	124.800	86.523	51.705,4	10.958,6	62.664	72.4

KAYNAK: Osmaniye İl Tarım Müdürlüğü

Tarımsal arazisinin yüzde 65.8'i sulanabilir olan ve bu arazinin yüzde 81.8'i sulanan (22.486 ha.) Kadirli İlçesi, en yüksek sulanan arazi oranına sahiptir. Hasanbeyli İlçesi'nin görece az olan tarımsal arazisinin sunalabilir kısmı da (yüzde 16.2) oldukça azdır.

İldeki toplam tarım arazisinin yüzde 89.1 (111.181 ha.) gibi çok büyük bir çoğunluğu tarla olarak kullanılmaktadır. İl genelindeki bu yapı tüm ilçelerde de gözlenmektedir (Tablo 16).

Tablo: 16 İl Tarım Alanlarının İlçeler İtibariyle Kullanıma Göre Dağılımı (1997) (Ha)

İLÇE ADI	TOPLAM TARIM ARAZİSİ	TARLA ALANI	SEBZELİK	MEYVELİK	BAĞ	KAVAKLIK VE OKALİPTÜS ALANI
Merkez	31.158,7	28.950,2	668	773	767,5	
Bahçe	5.225	4.541	184	170,3	329,7	
Düziçi	20,000	19.614	229	141	16	
Hasanbeyli	3.806	3.138,5	80	163,7	423,8	
Kadirli	41.746,4	35.676,9	3.891	539,5	24	1.615
Sumbas	16.053,6	12.778,1	1.485	1.053,5	2	735
Toprakkale	6.810,3	6.482,3	15	253	60	
TOPLAM	124.800	111.181	6.552	3.094	1.623	2.350

Kaynak : Osmaniye İl Tarım Müdürlüğü

İlde "sebzeçilik", "meyvecilik" ve "kavaklık ve okaliptüs alanı" olarak kullanılan alanların toplam tarım arazisi içindeki payları sırasıyla; yüzde 5.3, yüzde 2.5, yüzde 1.3 ve yüzde 1.9'dur.

Osmaniye İlinde tahıllar, ekilen tarla alanı içerisinde en büyük payı almaktadır (yüzde 64.5; 1997). Tahıllar arasında en önemli ürün buğdaydır (yüzde 68.4). Osmaniye ili, üretim miktarları bölge ve Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında tahıllardan buğday, endüstriyel bitkilerden pamuk, yağlı tohumlardan yefistığı (Türkiye toplam üretiminin yüzde 43'ü ilde gerçekleştirilmektedir) açısından önemli bir ildir.

2.2.2. Sanayi

Osmaniye'de geleneksel olarak tarımsal üretime ve toprağa dayalı bir yaşam tarzı yaygın olduğundan dolayı, İlde sanayi kültürünün gelişimi yavaş ilerlemiştir. Bulunduğu Bölgede ve 1996 yılına kadar bağlı olduğu Adana İli'nde özellikle tarıma dayalı sanayinin yoğun olmasına karşın, Osmaniye sanayisi, küçük ölçekli ve atölye tipi sanayinin ötesine geçememiştir.

İlin coğrafi konumu ve ulaşım olanakları, sanayileşme için çok önemli avantajlar sunsa da, tarımsal üretimin kuşaktan kuşağa geçen yapısı, bilgi ve iletişim eksikliği, girişimcilik ve ortaklıklar için gerekli tarihsel kültürel birikimin azlığı, sermaye birikiminin reel sektörlerden çok, kolay gelir sağlamaya dönük kullanılmasına neden olan ülkenin genel ekonomik yapısındaki sorunlar ve ileriye dönük belirsizlikler, ilde sanayileşmeyi engelleyen etmenler arasındadır. Ayrıca yakın zamana kadar açık bulunan Habur Sınır Kapısının kapanması, yol üzerinde bulunan ve küçük sanayisinin gelişiminde, bu yol üzerinde işleyen karayolu yük taşımacılığında kullanılan araçlara verilen yan sanayi hizmetinin, önemli payı bulunan Osmaniye sanayisini olumsuz etkilemiştir.

İl'de Osmaniye Sanayi ve Ticaret Odası ile Kadirli Ticaret Odası'na kayıtlı olmak üzere toplam 82 sanayi tesisi bulunmaktadır.

İlde 2'si merkez ilçede, 1'i Bahçe'de ve 1'i de Kadirli'de olmak üzere toplam 4 adet Küçük Sanayi Sitesi (KSS) bulunmaktadır. KSS'lerdeki toplam 755 işyerinde 2.810 kişi istihdam edilmektedir.

İlde sanayinin gelişmesi ve sanayicilerin daha uygun ve modern koşullar altında üretim yapmalarına olanak sağlamak amacıyla, Osmaniye Sanayi Bölgesi'nin kurulması 1995 yılında yatırım programına alınmıştır. Sanayi Bölgesinin tamamlanmasında önemli aşamalar kaydedilmiştir. Projenin 2001 yılında bitirilmesi beklenmektedir.

Ayrıca, Kadirli ilçesinde de bir Organize Sanayi Bölgesi kurulması kararlaştırılmış ve 2000 Yılı Yatırım Programına alınmıştır. Projenin yer seçimi aşaması tamamlanmıştır.

2.2.3. Hizmetler

Osmaniye'nin il statüsü kazanması, sanayi, tarım ve inşaat sektörlerinde 1997-1998 döneminde önemli gerilemeler yaşanırken, hizmetler sektörünün bazı faaliyet kollarında canlanmalara neden olmuştur. Bu iyileşmeye örnek olarak, 1998 yılı GSYİH'nda, ulaştırma ve haberleşme, mali kuruluşlar ve kamu hizmetlerinde yaşanan yıllık artışlar verilebilir (sırasıyla yüzde 10.1, yüzde 7.5 ve yüzde 23.7).

Osmaniye genelinde tarımsal üretimin ağırlığı, ticaret faaliyet koluna da yansımakta ve bu durum Osmaniye'ye tarımsal ürün ticaretinin ağırlıklı olduğu bir il özelliği vermektedir. İlde yoğunlukla tarımsal ürünlerin işlem gördüğü bir Ticaret Borsası faaliyet göstermektedir. Ticaret Borsası'nın 452 faal kayıtlı üyesi vardır.

Osmaniye Merkez İlçe ve Kadirli'de bulunan 2 adet Sanayi ve Ticaret Odasına toplam 3.486'sı faal olan 5.069 şirket kayıtlı bulunmaktadır.

2.2.3.1. Banka Mevduatı ve Krediler

İlde 1999 sonu itibariyle 20 şubede 10 ayrı banka faaliyet göstermektedir.

İldeki toplam banka mevduatı ve kişi başına banka mevduatı değerleri (1997 yılında 1998 yılı fiyatlarıyla sırasıyla; 14,8 trilyon lira ve 33.7 milyon lira) Bölge ve Türkiye ortalamalarının oldukça altındadır. Bu, aynı şekilde, banka kredilerine de yansımaktadır (1997 yılı için 1998 yılı fiyatlarıyla sırasıyla; 7.7 trilyon ve 17.6 milyon lira). Tablo 17 ve Tablo 18'de Osmaniye İli'nin, Akdeniz Bölgesi ve Türkiye geneliyle birlikte toplam banka mevduatı ve toplam banka kredileri verilmektedir.

Tablo 17: Toplam Banka Mevduatı

İLLER	1995		1996		1997	
	TOPLAM (MİLYAR TL.)	KİŞİ BAŞINA (TL.)	TOPLAM (MİLYAR TL.)	KİŞİ BAŞINA (TL.)	TOPLAM (MİLYAR TL.)	KİŞİ BAŞINA (TL.)
OSMANIYE	-	-	10.540	25.926.304	14.763	33.676.349
AKDENİZ	964.950	122.531.468	1.122.629	139.386.738	1.186.178	147.199.370
TÜRKİYE	13.542.225	219.684.393	17.429.642	277.998.016	18.809.874	299.207.858

KAYNAK: Bankalar Birliği

Osmaniye ili 1997 yılında kişi başına toplam banka mevduatına göre 33.7 milyon lira (1998 fiyatlarıyla) ile 80 il arasında 69'cu sırada bulunmaktadır. 1997 yılı için il'in toplam banka mevduatı, Akdeniz Bölgesi toplam banka mevduatının yalnızca yüzde 1.24'üne karşılık gelmektedir. Aynı yıl, il'in toplam banka mevduatının Türkiye geneli içindeki payı ise, yüzde 0.08 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 18: Toplam Banka Kredileri

(1998 Yılı Fiyatlarıyla)

İLLER	1995		1996		1997	
	TOPLAM (MİLYAR TL.)	KİŞİ BAŞINA (TL.)	TOPLAM (MİLYAR TL.)	KİŞİ BAŞINA (TL.)	TOPLAM (MİLYAR TL.)	KİŞİ BAŞINA (TL.)
OSMANIYE	-	-	7.302	17.961.084	7.734	17.643.543
AKDENİZ	774.266	98.318.027	667.321	82.855.243	781.600	96.992.989
TÜRKİYE	8.549.634	138.693.695	10.447.961	166.642.117	12.827.147	204.040.887

KAYNAK: Bankalar Birliği

Toplam banka kredilerinde ise Osmaniye 1997 yılında kişi başına 17.6 milyon lira (1998 fiyatlarıyla) kredi ile 80 il arasında 68'nci sırada bulunmaktadır. 1997 yılında, İl'in toplam banka kredisinin Akdeniz Bölgesi toplam banka kredilerindeki payı yalnızca yüzde 1'dir. Aynı yıl İl'in toplam banka kredilerinin Türkiye geneli içindeki payı ise yüzde 0.06 olarak gerçekleşmiştir.

2.2.3.2. Turizm

Osmaniye İli; tarihi, arkeolojik zenginlikleri, doğal güzellikleri ve kaplıcaları ile önemli turizm potansiyellerine sahiptir. Osmaniye'nin coğrafi konumu ve ulaşım olanakları İli, diğer alanlarda olduğu gibi turizmde de avantajlı kılmaktadır.

Osmaniye M.Ö. 3000 yıllarında Lelegler adlı kavimle başlayarak, Hitit, Asur, Roma, Bizans, Selçuk ve Osmanlı uygarlıkları tarafından belirlenen zengin bir tarihe sahiptir. İlde bu zengin birikimi yansıtan ve ili kültür ve tarih turizmi açısından çekici kılacak pek çok tarihi eser bulunmaktadır.

İlin turizm potansiyeli taşıyan, zenginlikleri aşağıda sıralanmıştır;

Tarihi Kaleler;

- **Bodrum Kalesi-Kastabala (Hierapolis) Şehri:** İle 15 km uzaklıktadır. Merkezi Antabala'da bulunan ana tanrıça Artemis kültü ve tapınağı nedeni ile antik devrin din tarihinde büyük rol oynayan antik kent; şimdi de, pek çok kalıntısı ile Osmaniye'nin ve yörenin en önemli ören yerlerindedir.
- **Karatepe-Aslantaş Kalesi:** Andırın Ovasına hakim doğal bir tepe üzerine, altı taş temel ve üstü kerpiç burçlarla çevrili olarak inşa edilen kale, Geç Hitit döneminden kalmadır.
- **Toprakkale Kalesi:** Osmaniye'ye 7 km. uzaklıktadır. İlk yapılış tarihi bilinmeyen yığma tepe üzerine kurulu kale, Abbasiler döneminde yeniden yapılmıştır.
- **Hemite Kalesi:** Osmaniye'ye 20 km . uzaklıktadır. Ayrıca Romalılardan kalma tiyatro, saray, tapınak ve hamam kalıntıları da bulunmaktadır.
- **Kaypak (Savrandı) Kalesi:** Romalılardan kalan kale Osmaniye'nin doğusunda Kalecik Barajı'nın yanında yer almaktadır.

- Çardak Kalesi: Romalılardan kalma ve 200 metrelik sarp bir tepe üzerine kurulu olan kale Osmaniye'ye 6 km uzaklıktadır.
- Kötü Kale: Gebeli Mahallesiinde yer almaktadır.
- Dereobası Kalesi: Dereobası köyünde iki küçük kaleden oluşmaktadır.
- Mitisin Kalesi: Zorkun merkezine 2 km. uzaklıktadır.
- Fenk Kalesi
- Karakışla Kalesi
- Kırıklı Kalesi

Yaylalar;

- Osmaniye-Zorkun, Olukbaşı, Ürün Yaylaları: Osmaniye'nin güney-doğusunda, Nur Dağı eteğinde bulunmaktadırlar. Özellikle Zorkun yaylası, ahşap evleri, değişik mimarideki villaları, kır kahve ve lokantalarıyla halkın en çok rağbet ettiği yayladır.
- Kadirli-Maksutoğlu Yaylası: Altyapısı tamamen bitmiş olan yaylada, bakallar, kasaplar, lokantalar ve özel lokantalar hizmet vermektedir.
- Sumbaş-Bağdaş Yaylası
- Kadirli-Almacık Yaylası
- Kadirli-Beyoğlu-Savrugözü-Dokurcun ve Çığsar Yaylaları
- Hasanbeyli-Alman Pınarı Yaylası

Sağlık Turizmi Alanları;

- Haruniye Kaplıcaları: Düziçi ilçesine 22 km. uzaklıkta, Ceyhan ırmağının kenarındaki kaplıca doğal kaynak çıkışlı olup, 25 lt/sn akım değerine, 3.542 banyo/kişi/gün ve termal kapasitesine sahiptir. Kaplıcada 115 oda vasıfsız yatak bulunmaktadır.
- Kadirli Kokar Kaplıcaları

Gezi ve Mesire Yerleri;

- Milli Park: Aslantaş Baraj Gölü ile iç içe olan Milli Park, bir çok doğal güzellikle birlikte nesilleri yok olmaya yüz tutmuş bazı hayvan ve ağaç türlerini de barındırmaktadır.
- Karaçay
- Çiftmazı
- Karatepe
- Kalecik Barajı

İl ayrıca Enver-Ül Hamit, Alacami, Alibeyli, Sultan Hamit, Selahaddin Eyyübi ve Yunus Emre gibi tarihi camilere de evsahipliği yapmaktadır. İldeki tek müze Karatepe-Aslantaş açık hava müzesidir.

Diğer yandan, turizme uygun konaklama ve dinlenme tesislerinin bulunmayışı, sözü edilen turizm potansiyellerinin değerlendirilememesine neden olmaktadır. İlde turizm belgeli hiçbir tesis bulunmamaktadır. İldeki Belediye Belgeli otellerin toplam oda ve yatak sayısı 146 ve 278'dir. Bu otellerin doluluk oranları ise yüzde 43'tür.

3. DEVAM EDEN KAMU VE TEŞVİK BELGELİ ÖZEL SEKTÖR YATIRIMLARI

3.1. Kamu Yatırımları

Osmaniye'nin il olması sonrasındaki 1997 ve 1998 yılları toplam kamu yatırım harcamaları, 1998 fiyatlarıyla 1,4 trilyon liradır. Aynı yıllarda Akdeniz Bölgesi'nde yaklaşık 171,6 trilyon lira kamu yatırım harcaması gerçekleştirilmiştir. Osmaniye'nin Akdeniz Bölgesi toplam kamu yatırımı harcamalarındaki payı yüzde 0,80 gibi oldukça küçük bir değere sahiptir. Aynı dönemde Türkiye genelinde ise, yaklaşık 4,48 katrilyon liralık kamu yatırım harcaması yapılmıştır. Türkiye genelindeki kamu yatırım harcamaları, birden fazla ili kapsayan ve muhtelif iller başlığı altında değerlendirilen yatırımlar hariç tutulduğunda yaklaşık olarak 1,74 katrilyon liradır. Osmaniye kamu yatırım harcamalarının, muhtelif iller hariç Türkiye genelindeki payı yüzde 0.08'dir. (Tablo 19)

Tablo 19:Toplam Kamu Yatırım Harcamaları

(1998 Fiyatlarıyla Milyon TL.)

YILLAR	1997	1998	1997-1998 TOPLAM
İLLER			
OSMANIYE (1)	519.582	855.999	1.375.581
AKDENİZ BÖLGESİ (2)	77.489.942	94.107.420	171.597.362
TÜRKİYE (Muhtelif Hariç) (3)	799.124.920	939.784.404	1.738.909.324
MUHTELİF İLLER	1.298.441.264	1.439.865.711	2.738.306.975
TÜRKİYE (4)	2.097.566.183	2.379.650.115	4.477.216.298
((1) / (2))*100	0,67	0,91	0,80
((1) / (3))*100	0,07	0,09	0,08
((1) / (4))*100	0,02	0,04	0,03

KAYNAK : DPT

NOT: 1) Mahalli İdare yatırımları ve Otoyol gelirleri Fonu, Mahalli İdare ve halk katkıları, Döner sermaye, Afet Fonu gibi yatırım programında toplam dışı tutulan yatırımlar hariçtir.

2) Proje bazında, illere dağıtılamayan birden fazla ili kapsayan yatırım harcamaları "Muhtelif iller" başlığı altında verilmiştir.

Osmaniye İli, 1997 yılında, toplam 519 milyar liralık (1998 fiyatlarıyla) kamu yatırım harcamasıyla 80 il arasında 75'nci sırada yer almıştır. 1998 yılında ise 70'nci sırada yer almaktadır. 1997 ve 1998 yıllarındaki kamu yatırım harcamaları toplamı değerlendirildiğinde ise Osmaniye 74'ncü sırada bulunmaktadır.

Osmaniye İli'nin 2000 Yılı Yatırım Programında yer alan kamu yatırımlarının proje tutarı, birden fazla ili kapsayan yatırımlar hariç tutulduğunda, cari fiyatlarla 57,1 trilyon liranın üzerindedir. Bu projeler için 1999 yılı sonuna kadar tahmini 17,4 trilyon lira harcama yapılmıştır. Osmaniye'ye ayrılan 2000 yılı ödeneği ise yaklaşık 6,1 trilyon liradır.

2000 yılı yatırım ödeneklerinin sektörel dağılımı incelendiğinde, eğitim ve sağlık sektörleri için yaklaşık olarak sırasıyla 1.2 trilyon ve 1.1 trilyon lira ödenek ayrıldığı görülmektedir. Tarım ve imalat sektörlerinin ödenekleri

sırasıyla 1,3 trilyon ve 100 milyar liradır. Turizm için 19 milyar lira, ulaştırma ve haberleşme için ise 200 milyarlık ödenek ayrılmıştır. Diğer kamu hizmetlerinin ödenek toplamı ise yaklaşık 2,2 trilyon liradır (Ek Tablo 1).

Devam Eden Başlıca Kamu Yatırım Projeleri

2000 yılı yatırım programında yer alan kamu projelerinden bazıları sektörler itibariyle şunlardır (Ek 1):

Tarım Sektörü: Sektör kapsamında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Kesiksuyu-Savran sulama projesi yürütülmektedir. Projenin tutarı yaklaşık olarak 19 trilyon lira olup, 1999 yılı sonuna kadar tahmini 3,9 trilyon lira harcama yapılmıştır. 2000 yılında ayrılan ödenek ise 1,3 trilyon liradır. Projeye 1994 yılında başlanmış ve 2001 yılında bitirilmek üzere programlanmıştır. Projenin hizmete girmesiyle birlikte 7.544 hektar alan sulanabilecektir.

İmalat Sektörü: Tekel Genel Müdürlüğü Bünyesinde 1.200 metrekaarelik stok deposu yapımı 2000 yılında yatırım programına girmiştir. Projenin toplam tutarı 378 milyar lira olup, 2000 yılı ödeneği ise 100 milyar liradır. Projenin 2001 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Ulaştırma Sektörü: Sektör kapsamında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait İl Tipi İdare ve Hizmet Binası Yapımı Projesi 2000 yılında yatırım programına girmiştir. Tutarı 1,9 trilyon lira olan projenin 2000 yılı ödeneği 200 milyar liradır.

Turizm Sektörü: Turizm sektörü kapsamında Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'ne 2000 yılında 19 Milyar lira ödenek ayrılmıştır.

Eğitim Sektörü: Eğitim sektörü kapsamında yer alan projeler için 2000 yılında; Milli Eğitim Bakanlığı'na 665 milyar lira, Kültür Bakanlığı'na 30 milyar lira ve Yurt-Kur Genel Müdürlüğüne 500 milyar lira olmak üzere toplam 1 trilyon 195 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Eğitim sektörü kapsamındaki proje stoğunun toplam proje tutarı yaklaşık 6,6 trilyon liradır.

Sağlık Sektörü: Sağlık Sektörü kapsamında 2000 yılı Yatırım Programında; yapımı sürdürülen 4 Devlet Hastanesi ve 1 Sağlık Müdürlüğü Hizmet Binası için Sağlık Bakanlığı'na yaklaşık olarak 1 trilyon lira ve hastane inşaatı için SSK Genel Müdürlüğü'ne 100 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Sektörün 2000 yılı toplam ödeneği yaklaşık 1,1 trilyon liradır. Sağlık Sektörü içinde yer alan projelerin toplam proje tutarı yaklaşık 9 trilyon liradır.

Diğer Kamu Hizmetleri Sektörü: Sektör kapsamında; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde 9 ünitelik Köy İçme Suyu Projesi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından Osmaniye-Merkezde Organize Sanayi Bölgesi ve Bahçe, Kadırlı ve Düziçi'de Küçük Sanayi Sitesi Projeleri ve İller Bankası Genel Müdürlüğü tarafından İçmesuyu ve Kanalizasyon Projeleri yürütülmektedir.

2000 yılında Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve İller Bankası Genel Müdürlüğü'ne sırasıyla 240 milyar, 550 milyar ve 1,4 trilyon lira ödenek ayrılmıştır. Sektörün toplam ödeneği 2,2 trilyon liradır. Sektör kapsamındaki projelerin toplam tutarı yaklaşık 20,1 trilyon liradır.

Yapımına 1995 yılında başlanılan 100 hektarlık Organize Sanayi Bölgesi'nin 2001 yılında bitirilmesi programlanmıştır. OSB'nin tamamlanması sanayi gelişimi için stratejik bir öneme sahiptir. Bunun yanında; Kadırlı Organize Sanayi Bölgesi ise kamulaştırma çalışmaları tanımıyla 2000 yılı yatırım programında yer almıştır.

Ayrıca; birden fazla ili kapsayan muhtelif iller kapsamında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Aşağı Ceyhan Aslantaş II. Merhale Sulama ve Ulaştırma Bakanlığı DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü bünyesinde Narlı-Toprakkale (Kömürler-Osmaniye) Demiryolu İnşaatı Projeleri yürütülmektedir. Bu projelerin 2000 yılı ödenekleri sırasıyla 665 ve 2 milyar liradır.

3.2. Teşvik Belgeli Özel Sektör Yatırımları

1980-2000 yılları arasındaki dönemde Osmaniye İline çeşitli sektörlerde 26 adet belge düzenlenmiştir. Bu belgelerde öngörülen toplam yatırım tutarı 13.1 trilyon liradır. Öngörülen yatırımların gerçekleştirilmesi halinde 1.788 kişiye iş imkanı sağlanması öngörülmüştür (Ek 2).

Bu dönem içerisinde teşvik belgesi kapsamında yapılması öngörülen yatırımların sektörel dağılımına bakıldığında; imalat sanayi sektörünün birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Aynı dönemde öngörülen teşvik belgeli yatırımların; belge adedi yönünden yüzde 62'sinin, yatırım büyüklüğü yönünden yüzde 48'inin ve istihdam yönünden yüzde 81'inin imalat sanayi sektöründe yoğunlaştığı gözlenmektedir.

İmalat sanayi sektörünü, hizmetler sektörü izlemektedir. Bu dönem içerisinde verilen belgelerde, hizmetler sektörü kapsamında 8 adet belge düzenlenmiştir. Toplam içinde yüzde 31'lik bir paya sahip olan hizmetler sektörü yatırım teşvik belgeleri; yatırım büyüklüğü açısından yüzde 19 ve istihdam yönünden yüzde 15'lik bir paya sahiptir.

İmalat ve hizmetler sektörlerini birer belge ile Tarım ve Madencilik sektörleri izlemektedir.

İmalat sanayii sektörü için düzenlenen yatırım teşvik belgelerinin alt sektörler bazında dağılımına bakıldığında; teşvik belgesi kapsamında yapılması öngörülen yatırım konularının çeşitli alt sektörlerde dağıldığı görülmektedir. İkişer adet belgeye sahip yatırım konuları yem üretimi ve fıstık mamülleridir. Birer adet belgeye sahip yatırım konuları ise şunlardır: nebatî yağ üretimi, ham pamuk yağı üretimi, mısır kurutma ve kalibrasyon tevsî, un üretimi, kaynak suyu depolama tesisi, yuvarlak örgü, muhtelif konfeksiyon,

orman ürünleri, oluklu mukavva kutu, PVC kapı, pencere, profil ve traktör parçaları üretimi.

Hizmetler sektörü kapsamında düzenlenen belgelerin yatırım konuları ise şunlardır: 2 adet treyler, toplam 174 yataklı 2 adet turistik otel, birer adet otobüs işletmeciliği ve bir adet tahıl depolama tesisi.

4. OSMANİYE'NİN SEKTÖREL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Osmaniye ilçe olduğu dönemde gerek kamu yatırımlarından ve gerekse Adana İli'nin yerel kaynaklarıyla finanse edilen yatırımlardan yeterince yararlanamamıştır. İlin Adana'ya yakınlığına karşın, diğer bölgelerde gözlenen sanayi yatırımlarının yayılması gibi bir durum, Adana-Osmaniye arasındaki aksta görülmemiştir. Oysa, Osmaniye, sanayileşmede Adana-Gaziantep aksında, geçiş ve ulaşım kolaylığına sahip olması nedeniyle, gelişme sürecine girebilirdi. Başlıcaları yukarıda belirtilen nedenlerle, Osmaniye ekonomisi, tarım ve hayvancılığa bağımlı kalmış ve sanayileşme sürecinde önemli bir sıçrama yapamamıştır.

Osmaniye ekonomisinin geri kalmışlığı ekonomik ve sosyal göstergelerine de yansımaktadır: 1998 verilerine göre Osmaniye'de kişi başına GSYİH 1547 dolardır (Türkiye ortalaması: 3176 dolar). İl GSYİH itibariyle 81 il arasında 62'nci sırada yer almaktadır (1998). Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Adana, İçel ve Antalya'nın bölge ve ülke GSYİH'sına önemli katkıları varken, 1996 yılında Adana'dan ayrılarak il olan ve Adana ili GSYİH'sı içinde yaklaşık yüzde 9'luk paya sahip olan Osmaniye'nin Türkiye GSYİH'sı içindeki payı ise oldukça düşüktür. Osmaniye İli, kişi başına düşen değerler itibariyle de (sınai ve ticari krediler, belediye gelirleri, kamu yatırımları vb.) gerek ikinci derece gelişmiş iller grubuna göre, gerekse Akdeniz Bölgesi illerine göre daha düşük değerlere sahiptir.

Osmaniye, yeni il olması nedeniyle; tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerindeki altyapı eksikliklerini henüz tamamlayamamıştır. Bir yandan küreselleşme süreci ile birlikte gündeme gelen dışa açılma ve ihracat bağlantıları artarken, diğer yandan da altyapı ihtiyaçlarının ortaya çıkardığı önemli sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır.

Osmaniye'nin başlıca sorunları temel sektörler itibariyle şöyle özetlenebilir:

(1) Tarım ağırlıklı bir ekonomik yapıya sahip olmasına rağmen, tarımsal altyapının geliştirilmesi konusunda yetersiz kalınmış, ürün çeşitliliği sağlanamamış ve seracılık faaliyetlerinin gelişimi sınırlı kalmıştır. Ayrıca tarım sektöründe; verim düşüklüğü ile örgütlenme ve pazarlama yetersizlikleri sürmektedir.

(2) Çevresinde yer alan iller itibariyle bir sanayi kuşağı içinde yer almasına rağmen, sanayi sektörü itibariyle geri kalmıştır. Sanayi yatırımları için önemli bir coğrafi konumda olmasına rağmen, Habur Sınır Kapısı'nın da kapanması nedeniyle, gelişmekte olan küçük sanayi durgunluk ve gerileme süreci içerisine girmiştir.

(3) Sanayinin gelişmemiş olduğu Osmaniye'de bununla da ilişkili olarak hizmet sektörlerinin gelişmesi de yeterince sağlanamamıştır. Bu kapsamda; ticaret, bankacılık ve turizm gibi hizmet faaliyetleri yeterli ölçüde gelişmemiştir.

Hizmet sektörlerindeki özel sektör faaliyetlerinin sınırlılığı yanında; kamu hizmetleri ve yatırımlarının yetersizliği de sürmektedir. Bunun başlıca nedeni, Osmaniye'nin yeni il statüsüne kavuşmuş olması ve il statüsüne uygun şekilde kamu hizmetleri donanımını henüz sağlayamamış olmasıdır. Bu nedenle, kamu yönetiminin (merkezi idarenin taşra birimleri ve belediyeler) finansman, personel, araç-gereç bakımından güçsüzlüğü sürmektedir. Ayrıca eğitim, sağlık gibi sosyal sektörlerde yatırım yetersizlikleri sorun olmaya devam etmektedir.

Tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişmemiş olması yanında, son yıllarda İl'in aldığı göçler, il de başta işsizlik olmak üzere ekonomik ve sosyal sorunların artmasına neden olmaktadır. Bu durum; tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin alt kollarında kamunun yoğun müdahalelerini gerekli kılmaktadır. Kamunun yapacağı müdahaleler İl'in ekonomik ve sosyal gelişmesinde önemli bir adım olacaktır.

Osmaniye İli'nin ekonomik ve sosyal gelişmesine yönelik olarak kamunun öncülük edeceği girişimler; merkezi-yerel idare ile kamu, özel ve gönüllü sektörlerin uyumlu bir işbirliği çerçevesinde olmalıdır. Osmaniye'nin ekonomik ve sosyal gelişimine yönelik olarak yapılacak girişimlerde ise şu hedefler öncelikli olmalıdır:

(1) Temel hedeflerden birisi, başta Adana, Gaziantep, Hatay ve Kayseri gibi çevre illerden olmak üzere, diğer iller ve ülkelerden yatırımcıları Osmaniye'ye çekmek olmalıdır. Bu doğrultuda fiziki, sosyal ve kurumsal altyapının geliştirilmesine öncelik verilmelidir. Zira, mevcut durumda da Osmaniye'nin sanayi yerleşim için elverişli konumu ve yapılmakta olan OSB'nin kara, hava ve deniz ulaşım bağlantılarına yakınlığı nedeniyle çevre illerden Osmaniye'ye yatırım talepleri artmaya başlamıştır. Bunlara örnek olarak İskenderun'dan gelen haddehane yatırımları ile Gaziantep'te sanayicilerin OSB'den yer talepleri gösterilebilir. Osmaniye'ye yabancı sermaye temsilcileri de gelmektedir. Ancak, henüz yabancı sermaye yatırımları gerçekleşmemiştir.

(2) Diğer bir temel hedef ise, Osmaniye'nin insan kaynakları (girişimci ve kalifiye işgücü) altyapısının geliştirilmesi olmalıdır. Zira, oldukça zengin doğal potansiyellere ve konum avantajına sahip olan Osmaniye'de, bu potansiyelleri orta ve uzun dönemde harekete geçirecek başlıca unsur, insan kaynaklarıdır denilebilir.

(3) Bir diğer hedef GAP Projesine yönelik olmalıdır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Akdeniz'e açılan kapısı olan Osmaniye, geliştirilecek olan fiziki, sosyal ve kurumsal altyapısıyla GAP'ın Akdeniz ve İç Anadolu yanında, dünyaya açılmasında da önemli bir rol oynayacaktır.

Belirtilen hedefleri gerçekleştirmeye yönelik olarak kamu sektörü, aşağıdaki alanlarda girişimlerini yoğunlaştırmalıdır.

- Tarımda ürün çeşitliliğinin yaratılması ve tarımsal altyapının güçlendirilmesi (seracılık ve alternatif sanayi bitkileri).

- Yerli ve yabancı yatırımcılar için uygun bir yatırım ortamının hazırlanması (KSS ve OSB gibi fiziki altyapı yatırımları, KOSGEB gibi sanayi destek birimleri, kalifiye işgücü eğitimi ve girişimcilik kursları, tanıtım faaliyetleri, KOBİ'ler için krediler ve teşvikler gibi çeşitli özendirici tedbirler).

- İl statüsüne uygun olacak şekilde, merkezi idarenin taşra birimleri ile yerel idarelerin (İl Özel İdaresi ve Belediyeler); finansman, personel, teknik bilgi ve diğer donanımlarla güçlendirilmesi.

- İl'in turizm potansiyelinin ortaya çıkarılması ve turizm altyapısının geliştirilmesi (Çukurova'da yeralan çok sayıda tarihi eser ile doğal güzelliklerin altyapısının geliştirilmesi ve bir Çukurova paket programı çerçevesinde tanıtımı).

- Eğitim, sağlık, kentsel altyapı ve çevre gibi sektörlerde sosyal altyapının güçlendirilmesi (Üniversite açılması ve kentsel yaşam kalitesini artırıcı tedbirler).

- Ulaşım, iletişim ve enerji gibi sektörlerde fiziki altyapının güçlendirilmesi (Çevre il ve ilçelerle olan ulaşım bağlantılarının geliştirilmesi).

4.1. Tarım Sektörü

Osmaniye doğal yapısı ve coğrafi konumu itibariyle; tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri için elverişli bir ildir. İl GSYİH'sında tarımın payı yüzde 31.3'dür (1997). Osmaniye İli, tarım arazisi itibariyle Türkiye toplam tarım arazilerinin yüzde 0.4'üne sahip olmasına rağmen, Türkiye toplam üretiminin; soya üretiminde yüzde 47.3, yer fıstığında yüzde 40.4 ve mısır üretiminde yüzde 11'lik bir bölümüne sahiptir. Ancak, tarımda verim düşüklüğü (özellikle buğday ve mısırdaki) ve ürün çeşitlendirilmesi konularında, İl'in sorunları devam etmektedir.

(1) Mevcut Tarımsal Ürünlerin Katma Değer Artışını Sağlayacak Şekilde Değerlendirilmesi

Osmaniye İli'nde başlıca tarımsal ürünler yerfıstığı ve mısırdır. Bunlardan yerfıstığı çerez olarak pazarlanmakta ve her iki ürünün de İl'e bıraktığı katma değer düşüktür. Bu iki temel ürünün değerlendirilmesine yönelik olarak; kamu, özel ve gönüllü sektörlerin işbirliğinde oluşturulacak bir ortaklık modeli çerçevesinde üretim tesisleri kurulabilir. Bu tür bir ortaklık girişiminde; Osmaniye Valiliği İl Özel İdaresi, Ticaret ve Sanayi Odası, Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği, Türkiye Kalkınma Bankası ve yöre esnafı-çiftçisi yer alabilir.

Bu tip modeller yoluyla uygulamaya geçirilecek olan proje ve yatırımlara, Türkiye Kalkınma Bankası ve Halk Bank gibi kamu bankaları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından ortaklık, finansman ve teknik destek sağlanabilir.

(2) Tarımsal Sularda Arıtma

Osmaniye'de tarım sektöründe diğer bir sorun da, il ekilebilir topraklarının (124.800 hektar) yüzde 87.3'ünün sulanabilir konumda olmasına ve bunun 63.464 hektarın sulanmasına rağmen, özellikle sebze tarımının, kanalizasyon ve arıtma sorunlarının çözülmemiş olması nedeniyle, giderek artan şekilde kirlenmiş sular ile yapılmasıdır. Bu ise hijyen açısından sakıncalıdır ve ayrıca çevre kirliliği yaratmaya devam etmektedir. Özellikle, belediyelerin arıtma projeleri yapması, sorunu kısmen çözecektir.

(3) Tarımda Ürün Çeşitliliği ve Sulama Faaliyetleri

İl topraklarının yüzde 38.7'si (124.800 hektar) tarıma elverişlidir. Tarımsal üretimde verimliliğin artırılması amacıyla, tohum ıslahı ve yeni bitki (endüstriyel ve gıda amaçlı) türlerinin yetiştirilebileceği konusunda gerçekleştirilen ön araştırmalar, gelecekte ürün çeşitliliği sağlamada umut vaat etmektedir. Bu kapsamda; zeytin, kiraz, üzüm gibi geleneksel ürünler yanında kapari, jajoba gibi endüstriyel bitki üretiminde de gelişmeler sağlanabilir. Zira, Osmaniye iklimi çok çeşitli ürünlerin yetiştirilmesine elverişlidir. Özellikle en büyük yüzölçümüne sahip olan Kadirli ilçesi en fazla tarım alanına sahip olan ilçe olarak ürün çeşitlendirilmesinde ve verim artışında öncü rol oynayabilir. Bu durum ise, İl genelinde sulama faaliyetlerinin yaygınlaştırılmasının önemini artırmaktadır. Bu bakımdan, halen yatırımı devam eden 7 adet sulama projesinin tamamlanması önem arz etmektedir.

Bu kapsamda olmak üzere 1994 yılında Yatırım Programına alınan ve 7544 hektar araziye sulayacak olan Kesiksuyu-Savran Projesi için, 2000 yılı Yatırım Programına 1.3 trilyon lira ödenek ayrılmıştır. 2001 yılında tamamlanması öngörülen Proje, tarım sektörü için önemli olup, ödeneğin aksatılmaması gerekmektedir. Ayrıca, Çaputlu Göleti'nin 2001 yılı Yatırım Programına alınması önem arz etmektedir.

(4) Seracılığın Yaygınlaştırılması

Osmaniye'de kamu tarafından (İl Özel İdaresi) uygulamaları başlatılan 160 adet sera bulunmaktadır. İl Özel İdaresi ve Sosyal Yardımlaşma Vakfı kaynaklarından sağlanan ödeneklerle toplam sera alanı 70 dönüme ulaşmıştır. Seracılık için oldukça uygun bir iklime sahip olan Osmaniye'de seracılığı geliştirmeye yönelik faaliyetlerin hızlandırılması, il tarımına ve ekonomisine önemli katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda, cam sera projesinin yürürlüğe konulabilmesi için Kalkınmada Birinci Derecede Öncelikli Yörelere (KÖY) mevzuatına göre proje karşılığında hibe şeklinde destek verilmesi önem arz etmektedir.

(5) Hayvancılığın Geliştirilmesi

Osmaniye, hayvancılık yönünden kendine yeterli durumdadır. Ancak, sahip olduğu tarımsal ürün çeşitleri itibariyle, mevcut hayvancılığın geliştirilmesi, buna bağlı olarak et ve süt ürünleri üretimine yönelik tesislerin faaliyete geçirilmesi yararlı olacaktır.

Bu kapsamda, besiciliğin/ ahır hayvancılığının geliştirilmesine yönelik tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Bu kapsamda; et ve süt besiciliği, yumurta ve et tavukçuluğu, tatlı su balıkçılığı ve arıcılık gibi faaliyetlerin desteklenmesinde yarar vardır.

(6) Orman Vasfını Yitirmiş Arazilerin Değerlendirilmesi

Osmaniye'de ormanlar il topraklarının yaklaşık yüzde 43'lük bir bölümünü kaplamaktadır. Orman vasfını kaybetmiş arazilerin Hazine'ye devredilmesi ve bu arazilerin değerlendirilmesi; hem kamu, hem de özel sektör temsilcileri tarafından dile getirilmiştir. Gerçekten de Osmaniye Hazine arazisi olmayan bir il konumundadır. Ayrıca, orman vasfını kaybetmiş arazilere, verimi yüksek meyve ağacı türlerinin (kiraz, ceviz, zeytin, kapara vb.) dikilmesi, gelir artırıcı bir faaliyet olabileceği gibi doğal dengenin korunmasına da katkı sağlayabilecektir.

Ayrıca, ormanların özelleştirilmesi veya uzun dönemli (sözgelimi 50 yıllığına) köylülere kiralanması, orman köylerinin ekonomik ve sosyal refah seviyelerinin artırılmasında önemli bir katkı sağlayacaktır.

4.2. Sanayi Sektörü

Osmaniye yıllar boyunca Adana çekirdek sanayi kuşağına bağlı kalmış ve bu süre içinde ağırlıklı olarak tarım ve tarıma dayalı ticaret yapmayı sürdürmüştür. Habur Sınır Kapısının kapanması ise, Osmaniye ekonomisini ve ticaretini olumsuz yönde etkilemiş, gelişme gösterebilecek otomotiv yan sanayii ile bakım ve onarımı konusundaki küçük sanayi gelişmesi durmuştur. Başka bir ifade ile, hem sanayi cazibe merkezlerine (Adana-Gaziantep) yakınlığı, hem de ulaşım olanaklarının kolaylığına rağmen, Osmaniye kalkınmanın motor görevini üstlenecek olan kendi sanayisini kuramamanın önemli sıkıntısını yaşamıştır.

Diğer yandan, il ve bölgelerin kalıcı bir zenginleşmeye gitmeleri ve refah düzeylerini artırmalarında sanayileşmenin önemli bir lokomotif görevi gördüğü bilinmektedir. Sanayinin geliştirilmesi ise özel çaba ve stratejileri gerekli kılmaktadır.

Osmaniye İli'nde sanayi sektörünün motor görevi üstlenecek şekilde kalkındırılması için temel strateji; ekonomide dışsallık yaratan çoğunluğu kamusal nitelikli harcamaların ve projelerin bir dönem önemle takip edilmesi olmalıdır. Osmaniye'nin tarım ve ticaret ağırlıklı ekonomisinin, daha fazla katma değer yaratan bir ekonomik yapıya dönüştürülebilmesi için devletin dışsallık yaratacak yatırımlara öncelik vermesi gerekmektedir. Kamunun özellikle sanayi altyapıya yönelik yatırımları, Osmaniye ekonomisine bir ivme kazandırarak moral değişim desteği sağlayacak, girişimcilik olgusunu geliştirebilecektir.

Öncelikle şunu belirtmekte yarar var ki; Osmaniye İli sanayi yatırımlar için elverişli bir coğrafi konuma sahiptir. Bu nedenle, özellikle çevre illerden ve yabancı ülkelerden yatırım çekilmesi mümkündür. Bunun için de sanayi altyapısının geliştirilmesi ve çeşitli özendirici tedbirlerin uygulamaya geçirilmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca, İl'de sanayileşme konusunda önemli bir motivasyon vardır. İl olmanın getirdiği yükümlülükler, son yıllarda yaşanan aşırı göç ile de artan işsizlik sorunları ve mevzuatla sağlanan yatırım teşvikleri, Osmaniye'de sanayileşme ile ilgili bazı hareketlenmeleri beraberinde getirmiştir.

Bu kapsamda, Osmaniye'de sanayi sektörünün geliştirilmesine yönelik tedbirler ise şöyle sıralanabilir:

(1) Organize Sanayi Bölgeleri

Planlı dönemin başlangıcından günümüze değin uygulanmakta olan Organize Sanayi Bölgeleri politikası, yerel sermaye birikiminin il dışına çıkmasını engellemede ve yerel sanayiye transferinde önemli bir planlama aracı olarak işlev görmüştür.

Kentleşme ve sanayileşme ilişkilerini düzenlemek açısından ayrıcalıklı bir konuma sahip olan Organize Sanayi Bölgeleri, sanayi birimlerinin çevrede yaratacağı olumsuz etkileri denetlemede, daha kolay ve ucuz üretim yapmalarını sağlamada ve daha düşük maliyetli altyapı hizmetlerinden yararlanmada büyük olanaklar sunmaktadır. Ayrıca, Organize Sanayi Bölgeleri yerel düzeyde küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmelerine elverişli bir ortam sağlayarak sanayinin yerelleşmesine ve böylece sanayinin bölgelerarasında daha dengeli dağılımına da önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Nitekim 35 yılı aşkın bir süredir uygulanagelen bu planlama aracı, il düzeyinden ilçe düzeylerine değin yaygınlaşmaktadır. OSB'ler yöresel kaynakların değerlendirilmesinde ve yerel üretim faktörlerinin yörede kalmasını ve değerlendirilmesini sağlayarak küçük ve orta ölçekli girişimi mümkün kılmada ve önünü açmada talep edilir olmuştur.

Osmaniye'de; Merkez İlçe'de ve Kadirli İlçesi'nde olmak üzere toplam iki adet OSB projesi yapımı devam etmektedir.

Yapımına 1995 yılında başlanan ve 2000 yılında bitirilmesi öngörülen 100 hektarlık Osmaniye Merkez OSB'nin biran önce bitirilmesi gerekmektedir. Tarım arazileri dışında genişleme alanına sahip ve volkanik bir arazide kurulu olan OSB'nin biran önce tamamlanması için kaynak sorunlarının çözümü önem arz etmektedir. OSB'nin devam etmekte olan alt ve üst yapı çalışmaları için 2000 yılında 800 milyar liraya ihtiyaç bulunmaktadır. Gerekli ödeneğin sağlanması projenin süratle bitirilmesi için gereklidir. Zira, parsellerin yüzde 60'ının şimdiden satılmış olduğu OSB; hem Osmaniye'nin sanayileşmesine, hem de ihracat amaçlı yatırımlara kaynaklık edecek bir potansiyele sahiptir. OSB'nin kısa sürede tamamlanmasıyla, çevredeki sanayileşmiş illerden sanayicilerin Osmaniye OSB'de yatırım yapmaları mümkün olabilecektir.

Ayrıca, OSB'nin Toprakkale-İskenderun otobanına bağlantısının yapılması gerekmektedir. OSB'nin altyapı, üstyapı ve çevre yolu bağlantılarının tamamlanabilmesi için ilgili fonlardan ve/ veya Başbakanlık Acil Destekleme Fonu'ndan tahsis edilecek ödenek takviyesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Osmaniye İli'ndeki ikinci OSB projesi olan Kadirli İlçe'sinde planlanan ve tapulama çalışmaları devam etmekte olan Kadirli OSB'nin altyapı çalışmalarına başlanması ve biran önce bitirilmesi Kadirli İlçesi'nin ve Osmaniye İli'nin sanayileşmesi için önem taşımaktadır.

Mevcut durumda, Osmaniye OSB'de satışı yapılan sanayi parsellerinde işletmeler, ağırlıklı olarak; gıda, plastik ve kağıt ambalaj, tekstil, metal ve metal dışı sektörlerde yoğunlaşmışlardır. Osmaniye ve Kadirli OSB'lerinde GAP Bölgesine de hitap edebilecek şekilde başlangıçta metal, plastik makine ve ambalaj sanayilerinde faaliyet gösterecek birkaç deneyimli firmanın yatırım yapmasının sağlanması, İl'de sanayi dönüşümün başlamasında önemli bir adım olacaktır.

(2) Küçük Sanayi Siteleri

Küçük sanayi işletmelerinin ve esnaf-sanatkarların Ülke genelinde en önemli sorunlarından biri işyeri sorunudur. Bu doğrultuda Planlı Dönemin başından beri uygulanan Küçük Sanayi Siteleri politikası ve uygulamalarının ayrıcalıklı bir konumu olmuştur. Küçük Sanayi Siteleri; orta ve büyük ölçekli sanayinin yerel düzeyde gelişmesine başlangıç teşkil etmek, yerel sanayinin tamir ve bakım yönünden sorunlarını gidermek, özel beceri isteyen bazı malların üretimini yapmak ve orta ve büyük sanayi işletmelerine yan sanayi olarak yardımcı olmak işlevlerini yerine getirerek, yerel kalkınmada ve Ülke kalkınmasında önemli bir işleve sahiptir.

Küçük sanayi siteleri uygulamaları ile sağlıklı şartlara sahip, teknik ve ekonomik yönden çağdaş gereklere uygun modern işyerleri inşa ederek, işletmelerin hem verimleri yükseltilmekte, hem de tamirattan imalata, imalattan seri imalata, dolayısıyla tamircilikten küçük ve orta ölçekli sanayiye geçişe olanak sağlanmaktadır.

Yöre ve Ülke kalkınmasında önemli bir konuma sahip olan küçük sanayi siteleri uygulamasının Osmaniye'deki mevcut durumu şöyle özetlenebilir:

Osmaniye'de tamamlanmış bulunan 4 adet KSS (Osmaniye I, II, Kadirli ve Düziçi) bulunmaktadır. Yapım ve proje aşamalarında olan KSS projelerinin biran önce bitirilmesi, Osmaniye'nin sanayi gelişmesine önemli katkı sağlayacaktır. Zira, küçük ölçekli işletmelerin bulunduğu KSS'ler tamir-bakım işleri yanında, orta ve büyük ölçekli sanayi birimlerine yan girdi sağlaması bakımından da önemli bir işlev görmektedirler.

Önemli bir küçük sanayi potansiyeline sahip olan Osmaniye'de, bu tür işletmeler önemli işlevler üstlenecektir. Yapılmakta olan KSS'lerin kaynak

sorununun çözülmesi ve biran önce tamamlanması ve ayrıca yeni KSS projelerinin il genelinde yaygınlaştırılması bu nedenle önem arz etmektedir.

Osmaniye'de devam etmekte olan KSS projeleri ise şöyledir:

Yapımına 1998 yılında başlanılan ve 2003 yılında tamamlanmak üzere planlanan 150 işyerilik Düziçi KSS çalışmaları devam etmektedir. Gerekli ödeneğin tahsis edilmesi gerekmektedir.

Yapımına 1995 yılında başlanılan ve 2001 yılında tamamlanacak olan 63 işyerilik Bahçe KSS çalışmaları devam etmektedir. Ödeneklerin aksatılmaması gerekmektedir.

Osmaniye 2. KSS: Yapımı tamamlanmak üzeredir. Ancak yol sorunu çözüm beklemektedir.

Kadirli KSS: Ek inşaatlar sürmektedir. 100 işyeri olan kapasitesi 260 işyerine çıkarılacaktır. Çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.

Kadirli 2. kısım KSS (Marangozlar ve Mobilyacılar Sitesi): Yapımı için çalışmalar sürmektedir. Çalışmaların hızlandırılması gerekmektedir.

Ayrıca, Kadirli'de arsası hazır olan Çıracılık Eğitim Merkezi Projesinin 2001 yılı Yatırım Programına alınması önem arz etmektedir.

(3) Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Birimi Açılması

Küçük ve orta boy işletmelere eğitim, danışmanlık ve teknoloji desteği veren KOSGEB'in, Osmaniye İli'nde bir bölge birimi veya Adana Bölge Müdürlüğü'ne bağlı bir şubesi açılmalıdır. Açılacak olan KOSGEB birimi, önemli bir küçük sanayi potansiyeline sahip olan başta Kadirli İlçesinde olmak üzere, diğer ilçelerde de yatırım profillerini tanıtan, eğitim ve danışmanlık hizmetleri veren danışma birimleri açılmalıdır.

KOSGEB'in başlıca görevleri arasında; Teknoloji Merkezleri, Teknoparklar, Danışmanlık Merkezleri, Enstitüler ve benzeri birimlerin kurulmasını sağlamak ve üniversite-sanayi işbirliğini güçlendirmek yer almaktadır. Bu kapsamda, Osmaniye'de kurulacak olan KOSGEB birimi, gelişmekte olan yerel sanayi ile bu Rapor'da kurulması öngörülen Osmaniye Üniversitesi arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesinde önemli bir işlev görecektir.

(4) Eğitim Faaliyetlerinin Yaygınlaştırılması

Yerel ekonomik gelişme ve sanayileşmede en önemli faktörlerden biri olan beşeri altyapıyı geliştirmeye yönelik faaliyetlere hız verilmelidir. Bu kapsamda; girişimcilik kursları ve kalifiye işgücü geliştirmeye yönelik eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır.

Zira, İl'de genç ve girişimci müteşebbislerin yönlendirilmesiyle, sanayileşme hamlesine bilinçli olarak yaklaşımları sağlanacaktır.

(5) Tanıtım Faaliyetleri

İllerin ekonomik gelişmesinde tanıtım faaliyetleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda; çevre illerden ve diğer ülkelerden yatırımcıların Osmaniye'de yatırım yapmalarını teşvik edecek tanıtım dökümanları hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır.

(6) KOBİ'ler İçin Teşvik ve Krediler

Osmaniye'nin GSYİH'sının nisbi olarak düşüklüğü ve sermaye birikiminin yeterince oluşmamış olduğu gözönünde bulundurularak, mevcut ve muhtemel KOBİ'lerin finansman temininde karşılaştığı sorunları gidermek amacıyla İl'e yönelik olarak kredi ve teşvik imkanları artırılmalıdır.

4.3. Kamu Yönetimi ve Hizmet Altyapısının Güçlendirilmesi

Osmaniye yeni il olmasının sorunlarını yaşamaya devam etmektedir. Merkezi İdare'nin taşra birimlerinin bina, personel ve diğer donanım eksiklikleri yanında, Merkez İlçe'de kalınabilecek kaliteli bir otel ve kamu kuruluşlarına ait misafirhaneler bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, Osmaniye İli'nde sosyal ve kültürel faaliyetler için fiziki ve sosyal altyapı donanımları sınırlı ve böylece kentsel yaşam kalitesi düşüktür denilebilir. Bu nedenle; Merkezi idarenin taşra birimleri ile Belediyeler finansman, teknik kadro, teknik bilgi, proje ve gerekli diğer donanımlarla güçlendirilmelidir.

(1) Merkezi İdarenin Taşra Birimlerinin Güçlendirilmesi

İl statüsüne uygun olacak şekilde başta Valilik (Vilayet Binası) olmak üzere Merkezi İdarenin taşra birimleri; personel, teknik destek ile bina, araç-gereç gibi diğer donanımlarla güçlendirilmelidir. Bu kapsamda yapılması gereken öncelikli işler şunlardır:

- **Hükümet Konağı Yapımı**

İlde hükümet konağı, kaymakamlık binasının tadilatı ile oluşturulmuştur ve ihtiyaca cevap vermemektedir. Hükümet konağı yapımı için 41.800 metrekarelik bir arazi tahsis edilmiştir. Ancak, bu arazinin büyük bölümünden Çukurova Elektrik A.Ş.'ye ait enerji nakil hatları geçtiğinden tahsis edilen arazinin inşaat kullanım alanı küçülmüştür. Bu nedenle, Orman Genel Müdürlüğü'nün yeni bir yer tahsisi yaparak, Projenin 2001 yılı Yatırım Programına alınması gerekmektedir.

Ayrıca, Osmaniye'nin il olması ile ilçe olan ilçelerde de Merkezi İdarenin taşra birimlerine ait idare ve hizmet binalarının ilçe statüsüne uygun olarak yapılması gerekmektedir. Bunlardan özellikle, Hasanbeyli İlçesi'nde; Hükümet

Konağı, Adliye Binası, öğretmenevi ve maliye lojmanları ile Düziçi Tarım İl Müdürlüğü binasının yapılması talep edilmektedir.

- Emniyet Müdürlüğü Özel Harekat Hizmet Binası İnşaatının Tamamlanması

Osmaniye yer aldığı bölgede Hatay ili ile birlikte teröre en fazla maruz kalmış bir ilimizdir. Yeni il olması nedeniyle Emniyet Müdürlüğü hizmet binaları ihtiyaçları da devam etmektedir. İl Özel İdaresi tarafından başlatılan 156 milyar lira proje bedelli Özel Harekat binasına, şu ana kadar Özel İdare Kaynaklarından 18.5 milyar lira harcanmış ve ancak ikinci kata kadar gelmiştir. Konunun güvenlik boyutu nedeniyle, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Fonu'ndan da desteklenerek, inşaatın kısa sürede tamamlanması önem arz etmektedir.

- Köy Hizmetleri Osmaniye İl Müdürlüğü'nün Desteklenmesi

Osmaniye yeni ilçeleriyle birlikte, köye götürülen ve kırsal kalkınma politikalarıyla tutarlı kamu yatırımlarında geri kalmıştır. Bu nedenle köye götürülen, yol, içmesuyu, köy konağı yapımı vb. hizmetlerin etkili şekilde sürdürülebilmesi için Köy Hizmetleri Osmaniye İl Müdürlüğü'nün donanım (makina parkı) araç-gereç ve teknik ve idari personel ihtiyaçları giderilmelidir. Ayrıca, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nün Kadirli Bakımevi geliştirilmelidir.

Şimdiye kadar kırsal altyapı yatırımları için Başbakanlık Acil Destekleme Fonu'ndan Osmaniye'ye 150 milyar lira ödenek gönderilmiştir. Bu kaynağın bir bölümü ile greyder alınmış, kalan 90 milyar lira ile köy içmesuları yapımı planlanmıştır. 2000 yılında Osmaniye köy içmesuyu yatırımları için 1 trilyon lira ödeneğe ihtiyaç bulunmaktadır. Kırsal altyapı hizmetlerinin sürdürülebilirliği açısından ödenek desteği devam etmelidir.

Bu kapsamda; Kadirli Karapınar içmesuyu grubunda 63 yerleşim birimi, Düziçi Gökçayır içmesuyu grubunda ise 21 yerleşim birimini kapsayacak ve 1999 fiyatları ile 2.9 trilyon lira keşif bedelli içmesuyu projelerinin Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce programa alınması talep edilmektedir.

(2) Osmaniye İli Belediyelerinin Güçlendirilmesi

Osmaniye Merkez İlçe ve başta Kadirli İlçesi olmak üzere diğer İlçe belediyelerinde belediyeçilik hizmetleri yetersizdir. Bunun birçok nedenleri olmakla beraber, en önemli neden Osmaniye'nin son yıllarda aldığı göçlerdir. Göçlerden en fazla etkilenen yerleşim birimi olan Merkez İlçe'de; altyapı, konut, iş, enerji ve diğer sosyal ihtiyaçlara olan gereksinim planlananın da üzerine çıkmıştır. Bu nedenle, belediyeçilikle ilgili; yeni yollar, caddeler, yeşil alanlar, iş merkezleri, arsa üretimi ve konut gibi hizmetlere ihtiyaç vardır. Osmaniye belediyelerinin finansman ihtiyacının giderilmesinde devlet desteği ihtiyacı sürmektedir.

Belediye hizmetleri Osmaniye şehir merkezi ve İl genelinde nüfus artışına paralel bir gelişme gösterememiştir. Bunda temel etkenler arasında

kaynak ve vizyon sahibi yönetici yetersizlikleri de gösterilebilir. Belediye hizmetlerinin etkinleştirilmesi bakımından;

- Şehir imar planlarının yeni gelişmeleri dikkate alacak şekilde yeniden yapılması,
- Şehir içi yolların ve bulvarların yapılması (Zorkun caddesinden başlayarak Karaçay vadisine ulaşacak ikinci bulvar vb.)
- Osmaniye kent merkezinde ihtiyaç olan, Alibeyli mahallesinin bir bölümünü oluşturan bölgede iş merkezi kurulması,
- Mevcut şehir parkının genişletilmesi, kent içi çevre düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi,
- Otoyolun KSS ile bağlantısının sağlanması,
- Toptan ticaret merkezleri, alışveriş merkezleri, otogar, hal, hayvan pazarı-mezbaha kompleksi, kapalı semt pazarları, sosyal tesisler, toplu konut, belediye hizmet binası gibi devam etmekte olan proje-lerin hızlandırılması ve çeşitli fon ve kaynaklardan desteklenmesi,
- Çevre kirliliği açısından önemli olan ve Ceyhan'a karışan Osmaniye kanalizasyon sorunu çözümlenmelidir. Zira bu sorun bütün Çukurova'nın ortak sorunu olup, arıtma tesisinin ihalesi önem taşımaktadır.

Osmaniye Kanalizasyon Projesi ilk kez 1984 yılında yatırım programına girmiş olmasına karşın, çeşitli nedenlerle inşaatı gecikmiştir. Cevdetiye kasabasından Akdeniz'e döküldüğü yere kadar tüm Osmaniye çiftçileri Ceyhan nehrinden tarım ürünlerini sulamaktadırlar. Bu durumda, Ceyhan'a dökülen Osmaniye kanalizasyonunun arıtmasının biran önce tamamlanması bulaşıcı hastalıkların önlenmesi ve tarımsal sulama açılarından önem taşımaktadır.

Diğer yandan Düziçi kanalizasyon projesi ile birlikte yeni ilçe olan Hasanbeyli, Toprakkale ve Sumbas ilçeleri kanalizasyon projelerinin de 2001 yılı Yatırım Programına alınması gerekmektedir.

(3) Yerel İdarelerin Öncülük Edeceği Güçbirliği Modellerinin/ Şirketlerinin Desteklenmesi

Yerel idarelerin (İl Özel İdaresi, Belediyeler, Valilik, Kaymakamlıklar) öncülüğünde diğer yerel kamu, özel ve gönüllü sektörlerin işbirliği ile "Güçbirliği Modellerinin/ Şirketlerin" oluşturulması, yerel girişimcilere önderlik etme ve kalkınma motivasyonu sağlama açılarından önemlidir. Bu tip modeller yoluyla uygulamaya geçirecek proje ve yatırımların Türkiye Kalkınma Bankası, Halkbank ve diğer kurumlardan ortaklık, finansman ve teknik destek sağlanabilir.

(4) İnsan Kaynaklarını Geliştirici Eğitim Faaliyetleri

Valilik, İl Özel İdaresi ve Belediyelerin işbirliğinde ve koordinatör-lüğünde beceri kazandırma kurslarının yaygın ve sürekli bir organizasyonu önem arz etmektedir. Bilgisayar, muhasebe, pazarlama ve turizm gibi alanlarda düzenlenecek kurslar ile vasıflı eleman yetiştirilmesi ve beşeri sermayenin

kalitesinin artırılarak işsizliğin azaltılması Osmaniye'nin sosyal ve ekonomik gelişiminde başlıca hedeflerden biri olarak görülmelidir.

4.4. Eğitim ve Kültür Sektörü

(1) İlk ve Orta Öğretim

Osmaniye İli, ilk ve orta öğretimde; sahip oldukları insan kaynakları ve teknik imkanlar itibariyle kendine yeterli düzeydedir. Ancak, bazı ilçelerde; genel lise, ilköğretim okulu gibi yatırımlarının ödenek ihtiyaçları bulunmaktadır. Özellikle, İl'in en büyük ilçesi olan Kadirli'de, eğitim sorununun çözümü öncelik arz etmektedir. Belirtilen eğitim yatırımları aşağıda sıralanmıştır:

- Öğretmenevi (Bahçe),
- Genel Lise (Kadirli),
- İlköğretim Okulu (Sumbas, Toprakkale)

2001 Yılı Yatırım Programına alınması önerilen eğitim-kültür projeleri ise şunlardır.

- Çok Amaçlı Lise (Osmaniye),
- Anadolu Lisesi (Osmaniye ve Kadirli),
- Orta Öğretim Yurdu (Kadirli ve Bahçe),
- Yatılı İlköğretim Okulu (Hasanbeyli),
- Hasanbeyli Keriklikuyu mevkiinde belediye arsası üzerine kapalı spor salonu ve futbol sahası yapılması.

4306 sayılı Kanun'a göre, sekiz yıllık zorunlu ilköğretim kapsamında ise;

- Osmaniye Merkez'de 2 adet 40'ar derslikli (1200 öğrenci),
- Osmaniye Merkez'de 1 adet 32 derslikli (960 öğrenci),
- Osmaniye Merkez'de 1 adet 24 derslikli (720 öğrenci),
- Kadirli Merkez'de 1 adet 32 derslikli (960 öğrenci),
- Düziçi Merkez'de 1 adet 32 derslikli (960 öğrenci) ilköğretim okulları projelerinin 2001 Yılı Yatırım Programına alınması önerilmektedir.

(2) Osmaniye Üniversitesi'nin Kurulması ve Kadirli İlçesi'nde Üniversiteye Bağlı Bir Fakülte Açılması

Osmaniye İli'nde altyapısı oluşmuş olan Osmaniye Üniversitesi'nin kurulması; Osmaniye'nin sosyo-ekonomik gelişmesinde gelir artışı sağlamak yanında sosyo-kültürel değişime de katkıda bulunacaktır. Ayrıca, Kadirli İlçesi'nde de Osmaniye Üniversitesi'ne bağlı bir fakültenin açılması, birçok yönden İlçe'nin sosyo-ekonomik yönden gelişimine katkı sağlayacaktır.

Bir ilin sosyo-ekonomik gelişmesinde yükseköğretim kurumlarının katkısı yadsınamaz. Çukurova Üniversitesi'ne bağlı MYO, Dünya Bankası Projesi ile desteklenmiş, öğretim elemanı potansiyeli, araç-gereç, fiziki altyapı ve donanımı itibariyle çağdaş bir görünüme kavuşmuştur. Yine Osmaniye'de

mevcut yapı içinde Teknik Eğitim Fakültesi kurulması çalışmaları sürdürülmektedir. Çukurova ve Gaziantep Üniversitelerinin öğretim üyesi desteği ile kısa dönemde Osmaniye Üniversitesi kurulmasına ilişkin kapasite oluşmuştur. Kurulacak Üniversite'nin ortalama öğrenci sayısı 12-15.000 civarına birkaç yıl içinde ulaşacağından, Osmaniye ekonomisine önemli bir katkı sağlayacak, ayrıca kentin sosyal yaşamının gelişmesini hızlandıracaktır.

Teknik Eğitim Fakültesinde; inşaat, endüstriyel elektronik, elektrik bölümleri, olası Mühendislik Fakültesinde; gıda, çevre, makina mühendisliği bölümleri açılması önerilebilir. Diğer yandan, üniversite kurulması, halkın büyük bir özlemi haline gelmiştir. Çukurova Üniversitesi, Üniversitenin nüvesini oluşturabilecek Osmaniye MYO'nda halen 42 öğretim elemanı bulunmakta ve 1500 civarında öğrenci öğrenim görmektedir. Ayrıca, MYO'nun 526 dekar tahsisli arazisi bulunması Üniversite kampüsü yapılması için elverişli bir ortam oluşturmaktadır.

(3) Kültür Merkezleri Yapımı ve Müze Açılması

Osmaniye, 150.000'i aşan il merkezi nüfusuyla, tam anlamıyla büyük bir köy görünümüne sahip bulunmaktadır. Bu yetersiz durumda, hızlı göçün de önemli etkisi olmuştur. Daha önce de vurgulandığı gibi Osmaniye, geçmiş dönemde kamu altyapı yatırımlarından yeterince yararlanamamıştır. Bu nedenle, Osmaniye İli'nde kültürel gelişimin hızlandırılması açısından önemli işlevler göreceği olan Osmaniye, Düziçi ve Kadirli Kültür merkezlerinin tamamlanması öncelik arz etmektedir. Ayrıca, Osmaniye'de kültürel ve tarihi eserlerin korunması ve tanıtımı için bir müze binası yapılmasına ihtiyaç vardır.

4.5. Sağlık Sektörü

Osmaniye İli sağlık sektörüne ilişkin sorunlar ve öneriler şunlardır:

(1) Osmaniye 500 Yataklı Devlet Hastanesi

Osmaniye il olduktan sonra, ilçelerden hasta sevkleri Adana yerine Osmaniye'ye yapılmaya başlamıştır. Ayrıca, hızlı nüfus artışı mevcut 170 yataklı Devlet Hastanesi'nin, talepler karşısında yetersiz kalmasına neden olmuştur. Buna donanım yetersizlikleri de eklendiğinde Osmaniye'de sağlık sektöründe önemli sorunların yaşandığı belirtilebilir. 2000 yılı Yatırım Programına alınan ve 50 dönümlük arsa üzerinde yapımı planlanan 500 yataklı yeni Devlet Hastanesi'nin 2000 yılı Programında 500 milyar lira ödeneği bulunmakta olup, ihale aşamasındadır. Projenin biran önce tamamlanması önem arz etmektedir.

(2) Bahçe ve Düziçi Devlet Hastaneleri İnşaatları

1990 yılında programa alınan Düziçi (50 yataklı) ve 1993 yılında programa alınan Bahçe (50 yataklı + 10 lojman) devlet hastanelerinin tamamlanması önem taşımaktadır. Düziçi'nin 10, Bahçe Devlet Hastanesi'nin ise 7 yıldan beri inşaatı devam etmektedir. Ek ödenek tahsis edilerek biran önce tamamlanmaları gerekmektedir.

(3) Sağlık Ocakları İnşaatlarının Hızlandırılması ve Personel İhtiyaçlarının Giderilmesi

Halen yapımı sürmekte olan Merkez Cumhuriyet ve Tüysüz Sağlık Ocakları ile diğer sağlık ocakları inşaatlarının tamamlanması için ek ödeneye ihtiyaç vardır. Ayrıca, belirtilen sağlık kuruluşları için; doktor, ebe, hemşire ve teknisyen kadrolarına ihtiyaç bulunmaktadır.

(4) Osmaniye SSK Hastanesi İnşaatı

1997 yılında Yatırım Programına alınan 100 yataklı Osmaniye SSK Hastanesi için 2000 yılı Yatırım Programında 100 milyar lira ödenek ayrılmıştır. 2002 yılında bitirilmesi öngörülen proje için ek ödenek verilerek, 2001 yılında tamamlanması sağlanmalıdır. 1999 yılında 1 milyar lira ödenek verilen projenin tamamlanması için mutlaka ek ödenek tahsis edilmesi gerekmektedir.

(5) Kadirli Devlet Hastanesi'ne Ek Bina Yapımı

Kadirli İlçesi'nde de sağlık alanında önemli sorunlar bulunmaktadır. Bunların başında, Sumbas ve Andırın ilçelerine de hizmet vermekte olan 75 yataklı Devlet Hastanesi'nin yetersizliği gelmektedir. 50 yataklı iken ek bina yapmaksızın 75 yatak kapasitesine çıkarılmış bulunan hastane için, yeni/ ek bina yapılmalı ve kapasite en az 150 yatağa çıkarılmalıdır.

Ayrıca, Kadirli'deki kullanılamaz durumda olan 1 nolu Sağlık Ocağı binasının yenilenmesi ve Ana-Çocuk Sağlığı ve Verem Savaş Dispanseri için yeni binalar yapılmasına gerek vardır.

4.6. Turizm Sektörü

Genelde Çukurova'da, özelde de Osmaniye İli'nde önemli bir turizm potansiyeli mevcuttur. Gerek tarihi eserler gerekse doğal güzellikler açısından zengin olan turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi birçok bakımdan yararlı olacaktır. Osmaniye İli'nde turizm sektörünün geliştirilmesi istihdam imkanlarının artması yanında, kültürel değişim ve dışa açılma sürecinde de katkı sağlayacaktır. Aşağıda başlıcaları belirtilen Osmaniye turizm potansiyelleri geliştirilerek Osmaniye ve Çukurova turizmi bir paket program çerçevesinde tanıtılabilir.

(1) Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Açılması

İl'de orta vadede gelişecek olan turizm sektörünün kalifiye personel ihtiyacını karşılama amacına yönelik olarak, Osmaniye'de bir Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nin kurulması önem arz etmektedir.

(2) Arslantaş Açık Hava Müzesi'nin Yol ve Müze Projelerinin Bitirilmesi

Kadirli Kaletepede'deki Geç Hitit Dönemine ait Hitit Kalesi/ Arslantaş Açık Hava Müzesi'nin yolu ulaşımına elverişli değildir. Yol Projesi, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yatırım programındadır. Ayrıca, müze binası ihale edilmiştir. Osmaniye İli turizmi açısından son derece ayrıcalıklı bir yeri olan Arslantaş Açık Hava Müzesi'nin yol ve müze projeleri çalışmalarına hız verilmesi gerekmektedir. Ayrıca, tarihi eserler ve doğal güzeelliğe sahip olan Kadirli İlçesi'nde bir Turizm Danışma Birimi oluşturulmalıdır.

(3) Tarihi Kalelerin Restorasyonu

Çukurova'da ve Osmaniye'de çok sayıda tarihi kale bulunmaktadır. En önemlilerinden birisi, Hitit Dönemi yapıtı olan Toprakkale Kalesi'dir. Bu ve benzeri kalelerin aslına uygun olarak restorasyonu önem arz etmektedir. Tarihi kalelerde; otel ve restoran yapımı, turizm sektörünün gelişimi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, Osmaniye'de yöresel gastronomi restoranlarının açılması da İl'in turizm altyapısını güçlendirecektir.

(4) Mozaik Müzesi Kurulması

Osmaniye İli, mozaik ve rölev (taş üzerine kabartma heykel) eserler açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu nedenle, Osmaniye'de bir Mozaik Müzesi kurulması, Osmaniye turizmini geliştirmeye yönelik önemli projelerden birisi olacaktır.

(5) Alacami Müze Restorasyonunun Hızlandırılması

Kadirli İlçesi'nde eskiden kilise olan camiler ve önemli mozaik kalıntılar vardır. Başta Alacami olmak üzere bu tür tarihi eserlerin müze olarak değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bu çerçevede, Alacami restorasyonunun hızlandırılması ve burada bir müze açılması ve ayrıca İlçe'de yapımı sürdürülmekte olan Kültür Merkezi'nde bir müze birimi kurulması yönünde çalışmalara başlanmalıdır.

(6) Arslantaş Baraj Gölü'nün Su Sporları Kapsamında Değerlendirilmesi

Arslantaş Baraj Gölü, Türkiye'nin dokuzuncu büyük gölüdür ve kendine özgü özellikleri ile su sporlarının geliştirilmesi için önemli bir potansiyele sahiptir. Arslantaş Baraj Gölü'nün su sporları turizmi kapsamında değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

(7) Haruniye Kaplıcalarının Geliştirilmesi

Harun Reşit döneminden kalma Haruniye kaplıcaları, termal turizmin geliştirilmesi için önemli bir potansiyeldir. Mevcut durumda kaplıcaların suyu yetersizdir. Ancak, MTA tarafından, sondajlar yoluyla mevcut suyu artırmak mümkün olabilir.

(8) Yayla Turizminin Geliştirilmesi

Osmaniye İli'nde irili-ufaklı 19 adet yayla bulunmaktadır. Başta Zorkun Yaylası olmak üzere, mevcut yaylaların, yayla turizmi kapsamında değerlendirilmesi il turizmine canlılık kazandıracaktır.

4.7. Ulaşım Sektörü

(1) Bahçe İlçesi'ndeki Otoyol Viyadükleri ve Tünelin Tamamlanması

Bahçe İlçesi sınırları içinde bulunan Gaziantep-Adana-Mersin Otoyolunun viyadük ve tünel inşaatları bölümünün bitirilmesi ile Gaziantep ile doğrudan bağlantı kurulabilecek ve ulaşımda rahatlık sağlanacaktır. 2000 yılı Mayıs ayında hizmete girmesi öngörülen proje, Osmaniye ekonomisine önemli katkı sağlayacaktır.

(2) Osmaniye-Kadirli Yolunun Genişletilmesi

Osmaniye Merkez İlçe ile İl'in en büyük ilçesi olan Kadirli İlçesi'ni bağlayan yol, ulaşım açısından elverişli değildir. Yolun genişletilmesi ve iyileştirilmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca, Kadirli-Adana ve Kadirli-Andırın karayolları iyileştirilmelidir.

Yine, Adana ve Osmaniye'yi Kadirli üzerinden İç Anadolu'ya bağlayacak olan Kadirli-Göksun-Kayseri karayolunun yapılması İlçe'nin gelişimine büyük katkı sağlayacaktır.

(3) Düziçi-Andırın Karayolunun Yapılması

Düziçi-Andırın karayolunun yapılması bu iki ilçenin gelişmesine olumlu katkı sağlayacaktır.

4.8. Enerji Sektörü

(1) Osmaniye Şehir Merkezi Elektrik Şebekesinin İyileştirilmesi

Osmaniye aşırı göç alması nedeniyle hızla büyümektedir. Bu durumda, şehir elektrik şebekesi ihtiyaca cevap veremez hale gelmiştir. Ayrıca, elektrik enerjisinde yaşanan sıkıntılar, sanayide üretim kayıplarına neden olmaktadır. Sorunun çözümü, hem üretim kayıplarını önleyecek, hem de yeni yatırımlar için uygun bir ortamın oluşumuna katkıda bulunacaktır. Şebekenin iyileştirilmesi çalışmalarını için toplam 2.5 trilyon liralık bir ödeneğe ihtiyaç bulunmaktadır.

TEDAŞ Müessese Müdürlüğü'ne gönderilen ödenekler son derece sınırlı olduğundan, çalışmalara yetmemektedir. Kaldı ki, 1989 yılında Yatırım Programına alınan proje, ödenek yetersizlikleri ve ihale tasfiyeleri nedeniyle şu ana kadar tamamlanamamıştır. 2000 yılı için yaklaşık 1 trilyon lira ödeneğe ihtiyacı olan projeye, gerekli ödeneğin tahsis edilmesi önem arz etmektedir.

5. OSMANİYE İLİ İÇİN UYGUN YATIRIM ALANLARI, İLAVE TEŞVİK ÖNERİLERİ VE FON VE BANKA KAYNAKLI KREDİ UYGULAMALARI

5.1. Özel Sektör İçin Önerilebilecek Uygun Yatırım Alanları

Osmaniye İli; bulunduğu coğrafi konum, doğal zenginlikleri ve tarihi dokusu gibi sahip olduğu önemli potansiyeller ile gelişmeye oldukça elverişli bir ilimizdir. Nitekim, kamu ve özel sektör temsilcileri ile İl'de yapılan toplantılarda da mevcut potansiyelin harekete geçirilmesi doğrultusunda yoğun bir gelişme arzusu gözlenmiştir.

Bu bakımdan, Osmaniye İli'nin tarım, hayvancılık ve ormancılık potansiyellerinin değerlendirilmesine ve bu çerçevedeki ürünlerin katma değerini artırmaya yönelik olarak imalat sanayiinde gerçekleştirilebilecek başlıca yatırım konuları olarak şunlar önerilebilir:

- Gıda sanayi yatırımları: bitkisel yağ, soya, zeytinyağı, meyve üretimi ve ambalajlama, süt ve süt ürünleri işleme tesisleri, makarna, bisküvi, gofret ve şekerleme tesisleri, tahin, helva ve reçel üretim tesisleri.
- Tekstil sektörü yatırımları: İplik, örme sanayi.
- Orman ürünleri yatırımları: Mobilya sanayi, hazır doğrama vb.
- Kimya sanayii; deterjan, boya, plastik vb.
- Toprak ve seramik sanayii: (Bu konuda Meslek Yüksek Okulu'nun eğitim altyapısı oldukça gelişmiştir.)
- Otomotiv yan sanayii tesisleri (Osmaniye Küçük Sanayi Sitesinde otomobil yedek parçası üreten Hyundai firması için G.Kore'ye ihracat yapan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler vardır.)⁶

Diğer yandan, Dış Ticaret Müsteşarlığı, ihracatta belirli sektörler bağımlılıktan kurtulmak ve hedef sektörlerin belirlenmesi açısından ihracatta öne çıkabilecek 7 özel önem taşıyan sektör belirlemiştir.

Bunlar;

1. Enformasyon teknolojisi; bilgisayar, ekran, hard-disk ve software (yazılım) üretimi,

2. Elektrik-elektronik ürünleri; beyaz eşya, kahverengi eşya, telekomünikasyon cihazları, santraller, telsiz/ telsiz telgraf alıcıları, verici cihazları, uydu antenleri, uç cihazlar vb.,

3. Otomotiv ana ve yan sanayii; kamyonet, otobüs ana sanayii, yan sanayii (iç dış lastikler, motor aksamı ve yedek parçaları, akümülatörler, bujiler, karoseri aksamı, jantlar, konteynerler vb.),

⁶Önerilen yatırım konularında detaylı yapılabilirlik (fizibilite) etüdüleri ve tip projeler için Osmaniye Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü ve/ veya Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Sanayi Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nden bilgi alınabilir.

4. Toprak sanayi ürünleri; Seramik, karofayans, sağlık gereçleri, ev eşyası, cam ve porselen eşya,

5. Kimya Ürünleri; temizlik malzemeleri, (sabun, deterjan vb.) boya, high-tech plastik.

6. Konfeksiyon ve deri mamülleri; moda ve markalı ürünler,

7. Gıda ürünleri; dondurulmuş, kurutulmuş meyve ve sebze, konserveler, unlu mamüller, organik tarım ürünleridir.

Osmaniye uzun dönemde bu tür ihracat potansiyeli yüksek yatırımları gerçekleştirebilecek düzeydedir. Kamu desteğinin sürmesi ve yabancı sermayenin de İle çekilmesi ile bu tür yatırımların gerçekleşme hızı artacaktır. Kaldı ki bu 7 başlık altında sunulan yatırım konularının bir bölümüne yönelik altyapı oluşumu Osmaniye'de başlamış sayılabilir. Örneğin Habur Sınır Kapısının açık olduğu dönemde otomotiv yan sanayii gelişme eğilimi göstermiş, Sınır Kapısının kapanması ile gelişme duraklamıştır.

Diğer yandan, Osmaniye'de uzun dönemde yapılabilecek yatırım konuları arasında aşağıdakiler de önerilebilir.

- Halı ipliği ve makina halısı üretimi,
- Orman ürünleri, kontraplak, sunta, vb.,
- Prefabrik yapı elemanları,
- Örne eşya,
- Soğuk lastik kaplama,
- Turistik tesisler,
- Özel okul,
- Vitrifiye sağlık gereçleri,
- Tıbbi bitkiler, doğal sağlık ürünleri.

5.2. Osmaniye İli İçin İlave Teşvik Önerileri

Ülkemizin genelinde olduğu gibi, Osmaniye İli'nde de istihdam imkanlarının artırılması ve gelir dağılımının iyileştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu hususlar, Hükümet programında da öncelikli konular arasında yer almıştır.

Osmaniye'nin ekonomik ve sosyal kalkınması için büyük anlamı olan bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde, hazırlanan ilave teşvikler ile müteşebbislerin Osmaniye'de yatırım yapmalarını özendirme için, özellikle vergisel ve diğer teşviklerle özendirilmesi sağlanmalıdır.

Bu çerçevede gerçekleştirilebilecek tedbirler;

- İşçi ücretlerinden kesilen vergilerin ödenmesinin belirli bir süre ertelenmesi ve bu süre içerisinde işletme finansmanı olarak kullanılması,

- Faaliyette bulunan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin kazançlarının belirli bir süre vergiye tabi tutulmaması,
- Yatırımlarda vergi, resim ve harç muafılığı sağlanması,
- Sosyal Sigortalar Kurumu priminin işverence ödenecek olan kısmının Hazine Müsteşarlığı'nca karşılanması şeklinde olabilecektir.

Diğer taraftan, Osmaniye İli'nde yapılacak yatırımların KOBİ kredilerinden ve ayrıca yarım kalmış yatırımların yatırım ve işletme kredilerinden en üst limitte yararlandırılması da Osmaniye İli'nin gelişmesinde önemli bir tedbir olacaktır.

Bu amaçla 4325 sayılı Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile KOBİ ve Yarım Kalmış Yatırımların kredilendirilmesi ile ilgili Bakanlar Kurulu Kararlarında gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir.

Osmaniye İlinin fert başına milli geliri 1725 dolardır. Adı geçen kanun tasarısında Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'nca belirlenen fert başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla 2000 doların altında kalan iller olarak esas alınmıştır. Bu durumda, Osmaniye İli bu tasarının getirdiği ilave Devlet Yardımlarından yararlanabilecektir.

4325 sayılı Kanun Tasarısının Ek A maddesi Osmaniye İli'nin de bulunduğu illeri kapsamaktadır.

Buna göre;

"Ek Madde A) Bu Kanunun yayımlandığı tarih itibariyle Kalkınmada Öncelikli Yöreler kapsamında bulunan ve Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'nca belirlenen fert başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla tutarı 2000 ABD doların altında olan illerde;

1. 3'üncü maddenin (b) fıkrasında belirtilen gelir ve kurumlar vergisi indirimleri 31.12.2002 tarihine kadar;

a) Yeni kurulan işletmelerde aynı esaslar dahilinde,

b) Öteden beri faaliyette bulunan işletmelerde, 31.10.1997 tarihinden önce vermiş oldukları en son 4 aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısının yüzde 10'undan az olmamak üzere, fiilen ve sürekli olarak asgari ilave 10 işçi istihdam edilmesi kaydıyla yüzde 40 olarak,

2. 4'üncü maddede belirtilen gelir ve damga vergisi ertelemesi aynı esaslar dahilinde 1 yıl olarak;

3. 6'ncı madde hükmü aynı esaslar dahilinde, söz konusu sigorta primi tutarlarının yüzde 70'i için;

uygulanacaktır.

Bu Kanun değişikliğinin gerçekleştirilmesi halinde Osmaniye ilindeki yatırım talebinin asgari iki katına ulaşacağı beklenmektedir. Ayrıca, kanun değişikliği, yabancı sermaye ile çevredeki gelişmiş illerden yatırımların Osmaniye'ye gelmesini hızlandıracaktır.

2. Osmaniye ili Yatırımlarda Devlet Yardımları Yönünden Kalkınmada Öncelikli Yörelere kapsamında yer almaktadır.

Küçük ve Orta Boy İşletmelerle (KOBİ) ilgili 99/12474 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde yatırım ve işletme kredileri üç kategoriye ayrılmıştır.

- Acil Destek kapsamındaki iller (33 il),
- Kalkınmada Öncelikli Yörelere (Osmaniye ili bu kapsamdadır.)
- Diğer iller.

Osmaniye ilinin Bakanlar Kurulu Kararı ile **Acil Destek Kapsamındaki illere** dahil edilmesi ile 60 milyar lira olan yatırım kredisi limiti 75 milyar liraya yükseltilmiş olacaktır.

3. 99/12477 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı erevesinde Yarım Kalmış veya İşletme Sermayesi Yetersizliği Nedeniyle İşletmeye Geçememiş Yatırımların Ekonomiye Kazandırılması için 33 ildeki yatırımlara 300 milyar liraya kadar yatırım ve işletme kredisi kullanılabilir.

Osmaniye ili bu karar kapsamındaki illere ilave edildiği takdirde öngörülen kredilerden yararlanma imkanı sağlanacak ekonomik ve sosyal gelişme ivme kazanacaktır.

5.3. Fon ve Banka Kaynaklı Kredi Uygulamaları ve Diğer Destek Faaliyetleri

Osmaniye İli'nde yerel girişimci gücün ortaya çıkarılması ve yerel potansiyellerin harekete geçirilmesi önem arz etmektedir. Diğer yandan, Ülke genelinde olduğu gibi, Osmaniye'de de küçük ölçekli aile işletmeleri ile KOBİ'lerin sorunları da bilinmektedir. Bunların başında özkaynak yoksunluğu, yetersiz krediler ve kredi imkanlarının yeterince bilinmemesi gelmektedir. Bu kapsamda, çeşitli sektörlere yönelik olarak mevcut durumda uygulanmakta olan bazı banka ve fon kaynaklı krediler ile diğer destek faaliyetlerinin belirtilmesinde yarar vardır.

1. KOSGEB: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayileri desteklemek üzere oluşturulan bu kuruluş çalışmaları hakkında yöre halkının yeterince bilgisi bulunmamaktadır. Bunun bir nedeni, en yakın KOSGEB Bölge Müdürlüğü'nün Adana'da bulunmasıdır. Bu nedenle KOSGEB'in hizmetlerinden bugüne kadar beklenen seviyede yararlanılamamıştır. Bu nedenle, Osmaniye İli'nde bir KOSGEB Bölge Müdürlüğü kurulması bu birimin faaliyetlerinden yerel girişimcilerin yararlanmasını kolaylaştıracaktır.

2. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu: Fon kaynağından aile işletmesine yönelik yatırımlar desteklenmektedir.

3. Banka Kredileri: T.C. Ziraat ve T. Halk Bankalarınca kullanılan zirai ve esnaf kredilerinin faiz oranlarının yüzde 50 dolayında olması ve formalitelerinin fazla olması bu tür kredilerin de yörede tercih edilmemesine neden olmaktadır.

4. Orman Köyleri Kalkındırma Fonu: Orman Bakanlığı'nca orman köylerine yönelik olarak sağlanan OR-KÖY kredilerinin faizlerinin düşük olması (yüzde 12), orta vadeli oluşları, formalitelerinin azlığı, kefalet sistemi ile kullanılabilmesi, OR-KÖY kredilerini yörede tercih edilen kredi sistemi durumuna getirmiştir.

Ancak, yöre için önemli bir kredi sistemi olmasına rağmen, fon kaynaklarının kısıtlı oluşu nedeniyle kredi talepleri yeterince karşılanamamaktadır.

5. DPT Bütçesinden Mahalli İdarelere Yapılacak Yardımlar Ödeneği: Kalkınmada Öncelikli Yörelerde belediye ve İl Özel İdareleri'nin ortak olduğu şirketlerin veya tarım ve hayvancılık ürünlerinin işlenmesine, kültür ve turizmin gelişmesine, imalat sanayi projelerine ve belediye hizmetlerinin etkinliğini artıracak sosyal ve ekonomik altyapı yatırımları konularında doğrudan yapılan yatırımlara yardım verilmektedir. Destekle ilgili yönetmelik DPT yayını olarak tüm Valiliklere gönderilmesine rağmen, yörenin bu fon uygulaması konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığı gözlenmiştir. Bu desteğin yöre yatırımları için önemli katkı oluşturabileceği düşünülmektedir.

6. T.Kalkınma Bankası'nın Kamu Ortaklığı Fonu'ndan KÖY'ler İçin Kullandığı Krediler: Bu fondan kullanılan kredi faizlerinin diğer bazı fonlara göre yüksek oluşu (OR-KÖY, teşvik fonu gibi) ve bu nedenle kredi maliyetlerinin yüksekliği, bu fonun yöre girişimcilerince tercih edilmemesine neden olmaktadır.

7: Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Yatırımlarında Türkiye Halk Bankası aracılığı ile kullanılan Yatırım Kredileri: Yatırımları Teşvik Fonu kaynaklı olan bu kredilerden; imalat sanayi sektöründe faaliyette bulunan, işyerinde en fazla 150 kişi çalıştıran ve kanuni defter kayıtlarında demirbaşları toplamı 100 milyar lirayı geçmeyen işletmeler yararlandırılmaktadır. Osmaniye İli'nde faaliyet gösteren işletmeler için, bir yılı ödemesiz 4 yıl, yüzde 20 faizli 60 milyar liraya kadar yatırım kredisi ve 25 milyar liraya kadar işletme kredisi kullanma imkanı mevcuttur. Bu krediden yararlanmak için T. Halk Bankası Şubelerine müracaat edilmesi gerekmektedir.

8. Hayvancılık Kredileri: 26.11.1998 tarih ve 98/12173 sayılı Karar çerçevesinde 1999-2003 yılları arasında 5 yıl süre ile uygulanacak "Türkiye Hayvancılığını Geliştirme Projesi"ne dayalı olarak yurt içinden ve/veya yurt dışından temin edilecek kredilerin yetiştiricilere kullanılabilmesi amaçlanmıştır. Bu karar kapsamında; sığircılık, koyunculuk, tiftik keçisi yetiştiriciliği,

mandacılık, anaarı, devekuşu yetiştiriciliği, hindicilik, yem bitkileri üretimi ve silaj gibi üretim faaliyetleri ile ırk ıslahının sağlanmasına yönelik suni ve tabii tohumlama ve hayvan sağlığı hizmetleri için yatırım ve işletme kredileri kullanılacaktır. Söz konusu kredilerin konularına, yatırım kapasitelerine ve özkaynak oranlarına göre T.C. Ziraat Bankası'nın hayvancılık için uyguladığı faiz oranlarından 5-35 puan arasında değişen düşük faizli yatırım ve işletme kredileri kullanılmasını öngörülmüştür. Bu karara istinaden 99/2 sayılı tebliğ, 27 Şubat 1999 tarih ve 23624 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Yukarıda tespit edilen kredi ve fon uygulamaları farklı kuruluş ve farklı mevzuat çerçevesinde uygulanmaktadır. Sonuç olarak, yörede özellikle aile işletmeciliğine yönelik yatırımlar ile teşvikli ve teşviksiz yatırımlara aşağıda sıralanan altı adet fon ve banka kaynaklı kredi kaynağından destek verilebileceği saptanmıştır.

Bunlar;

1. OR-KÖY Kredileri,
2. DPT Bütçesinde Yeralan Mahalli İdarelere Yardım Fonundan Yatırım Desteği,
3. T. Halk Bankası Kredileri,
4. Türkiye Kalkınma Bankası Yatırım ve İşletme Kredileri, (KOBİ kredileri dahil)
5. T.C. Ziraat Bankası kredileri (Hayvancılığın Geliştirilmesine dair krediler dahil).

Yörede üretime yönelik kamu yatırımlarına alternatif olabilecek yatırım alanları, aile işletmeleri ve KOBİ'ler bazındaki yatırımlardır. Kısa zamanda üretime geçebilecek bu tür yatırımlar, büyük parasal kaynaklara ihtiyaç göstermeyen yatırımlar olarak İl için önemini günümüzde de korumaktadır.

6. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

6.1. Genel Değerlendirme

Osmaniye İli, yaklaşık 500.000 nüfusu ile Akdeniz Bölgesi'nin doğusunda yer alan, potansiyeli yüksek olmasına rağmen, gelişme sürecine girememiş bir ilimizdir. 1996 yılına kadar Adana'ya bağlı bir ilçe olması nedeniyle, kamu yatırımlarından yeterince yararlanamamış, tarım ve ticaret ağırlıklı bir ekonomik yapıya sahip olmuştur. Adana-Gaziantep gibi gelişmiş bölge merkezlerine yakın olmasına rağmen, sanayileşmede önemli bir mesafe de alamamıştır.

Sermaye birikimi yetersizliği, fiziki ve sosyal altyapı eksiklikleri ve geçmiş dönemlerde uygulanan çok ortaklı şirket modellerinin beklenen sonuçları vermemesi gibi çok sayıda olumsuz neden, yerel girişimcilerin güven ve azimlerini olumsuz yönde etkilemiş, sanayileşme sürecini yavaşlatmıştır. Kurulan az sayıdaki sanayi işletmesi de, aile işletmesi niteliğinden öteye geçememiş ve kurumsallaşma süreci yavaş ilerlemiştir.

Diğer yandan, Osmaniye tüm bu olumsuzluklara karşın; coğrafi konumu, doğal yapısı, iklim özellikleri, mevcut işgücünün eğitim düzeyinin yüksekliği ve de en önemlisi devlet desteğinin etkin şekilde sağlanması ile kısa ve orta dönemde sanayileşmede çok önemli gelişmeler sağlayabilecek bir potansiyele sahiptir. Ancak, gelişme sürecinde, Merkezi İdareden verilecek yatırım kaynakları ve teşvik politikaları ile aynı zamanda yerel kaynakların da harekete geçirilerek bir program çerçevesinde gelişmenin yönetilmesi ve koordinasyonu gerekmektedir. Bu koordinasyonu sağlayacak başlıca birim ise, Valiliktir. Ayrıca; meslek odaları, belediyeler ve ilgili sivil toplum örgütleri Osmaniye'nin gelişme strateji ve politikalarının uygulanmasında aktif ve etkin roller üstlenebileceklerdir. Osmaniye ekonomisinin gelişmesi, merkezi ve yerel idarelerin ayrı ayrı ve birlikte gerçekleştirecekleri işbirliği ile ivme kazanacaktır.

Osmaniye İli'nde kamu ve özel sektör temsilcileri ile yapılan görüşmeler ve çeşitli kaynaklardan derlenen bilgiler doğrultusunda hazırlanan bu Rapor; fiziki ve sosyal altyapı yatırımları gibi belirli konulardaki yetersizliklere rağmen, Osmaniye İli'nin oldukça önemli bir gelişme potansiyeline sahip olduğunu ve kısa ve orta vadede gelişme sürecinin hızlanacağını öngörmektedir.

Zira, Osmaniye'nin sahip olduğu coğrafi konum, sanayi kuruluşları için oldukça elverişli bir yapı sergilemektedir. Ülkemizin sanayi açıdan gelişmiş illeriyle çevrelenen Osmaniye İli'nin, bu illerle olan kara ve demiryolu bağlantıları ile hava ve deniz limanlarına yakınlığı Osmaniye'ye önemli bir gelişme avantajı sağlamaktadır.

Önemli ulaşım bağlantılarına yakınlığı ve bölgesel gelişme dinamiklerinin çevre illerden Osmaniye doğrultusunda yayılma etkisi, bu ilimizde kısa ve orta vadede gerçekleşebilecek bir iktisadi canlılığa işaret etmektedir. Bu tür konum avantajları yanında, kamu kurum ve kuruluşlarınca, geçmiş dönemde eksikliği duyulan sosyal ve fiziki altyapı yatırımlarının artan oranlarda hizmete girmesi, çevre illerden Osmaniye'ye gelecek yatırımcılar yanında, yabancı sermaye ve

daha da önemlisi Osmaniye'nin yerel girişimcilerinin de yerel sanayileşme sürecine hızla girmelerini sağlayacaktır. Bu Rapor'da önemli görülen ve öngörülen fiziki ve sosyal altyapı yatırımlarından bazıları; OSB ve KSS'lerin yapılması ve yaygınlaştırılması, tarımsal üretimde çeşitliliğe gidilmesi ve mekanizasyonu artırıcı tedbirlerin uygulamaya konulması, Üniversite ve KOSGEB birimi kurulması ile insan kaynaklarını geliştirmeye yönelik tedbir ve yatırımlardır.

Osmaniye'nin gelişme sürecine girebilmesi, kamunun desteklerini gerektirmektedir. Kamunun öncülüğünde yapılacak girişimler, İl'e önemli bir motivasyon, moral dopingi ve nihayetinde dinamizm kazandıracaktır. Sosyal ve ekonomik gelişme için oldukça elverişli bir coğrafi konuma sahip olan Osmaniye'nin böylelikle kendi girişimci gücü ortaya çıkabilecek, çevre iller ve diğer ülkelerden yatırım alabilecek ve GAP Projesi'nin sunduğu fırsatlardan daha iyi yararlanabilecektir.

Öngörülen gelişmenin hızı, yönü ve sürekliliğinin belirlenmesinde, kamu (merkezi-yerel) ve özel sektörün; ayrı ayrı, ya da, birlikte gerçekleştirecekleri çalışmaların önemi büyüktür. Gelişme sürecinde kamu sektörü; eğitim, sağlık, ulaşım, tarımsal sulama, Organize Sanayi Bölgeleri ve siteleri gibi sosyal ve fiziki altyapı projelerinin gerçekleştirilmesinde önemli işlevler üstlenecektir. Özel sektörün ise; kamu sektörünce gerçekleştirilecek yatırımlara, uyumlu bir işbirliği çerçevesinde azami düzeyde ekonomik ve sosyal katılımı sağlaması bu kapsamda önem arz etmektedir. Ayrıca, yerel ekono-mik ve sosyal faaliyetleri geliştirme doğrultusunda; özel sektörce yapılacak ortaklaşa girişimler, dayanışma tarzları ve üniversite-sanayi işbirliği gibi faaliyetler Osmaniye'nin ekonomik ve sosyal gelişmesinde önemli adımlar olacaktır.

Osmaniye'de kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarıyla yapılan çeşitli toplantılarda öne çıkan konular da değerlendirildiğinde, kısa ve orta-uzun vadelerde yapılması gereken işler şöyle özetlenebilir:

6.2. Kısa Vadede Yapılacak İşler

1. 100 Hektarlık bir alana sahip Osmaniye Organize Sanayi Bölgesi (OSB) çalışmaları hızlandırılmalı ve biran önce faaliyete geçirilmelidir. OSB'nin tamamlanması için gerekli ödenekler aksatılmamalıdır (2000 yılı için 800 milyar lira). Oldukça büyük bir genişleme alanına sahip olan Osmaniye OSB'nin, genişletilmesiyle ilgili çalışmalara şimdiden başlanmalıdır.

2. 2000 Yılı Yatırım Programında Kamulaştırma Projesi olarak yeralan 150 hektarlık Kadırlı OSB çalışmaları hızlandırılmalı ve biran önce faaliyete geçirilmelidir. OSB'nin tamamlanması; önemli bir küçük sanayi potansiyeline sahip olan Kadırlı'de, küçük işletmelerin orta ve büyük ölçekli işletmelere dönüşümüne katkı sağlayacağı gibi, çevre il ve bölgelerden de Kadırlı OSB'ye yatırım akışını hızlandıracaktır.

3. Yöre ve Ülke kalkınmasında önemli bir yere sahip olan ve tamir-bakım işleri yanında, orta ve büyük ölçekli sanayi birimlerine yan girdi sağlanması bakımından da önemli işlevler gören KSS projelerinin, yapım

aşamasında olanları tamamlanarak biran önce faaliyete geçirilmeli ve yeni projeler Osmaniye geneline yaygınlaştırılmalıdır. Bu kapsamda;

3.1. 2001 yılında tamamlanması öngörülen 63 işyerilik Bahçe KSS projesi,

3.2. 2003 yılında tamamlanması öngörülen 150 işyerilik Düziçi KSS projesi,

3.3. 2001 yılında tamamlanması öngörülen 100 işyerilik Kadirli KSS projesi çalışmalarını hızlandırılmalı ve biran önce faaliyete geçirilmelidir.

3.4. KSS'lerde yer alan Çıraklık Eğitim Merkezleri Projeleri tamamlanmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.

4. Küçük ve orta boy işletmelere eğitim, danışmanlık ve teknoloji desteği veren KOSGEB'in, Osmaniye İli'nde bir bölge birimi veya Adana Bölge Müdürlüğü'ne bağlı bir şubesi açılmalıdır.

5. Osmaniye İli'nde yerel girişimcilik ve kalifiye işgücü altyapısını geliştirmek üzere eğitim çalışmalarına hız verilmelidir.

6. Osmaniye'nin başlıca tarımsal ürünleri olan yerfıstığı, mısır ve soya gibi ürünlerin değerlendirilmesine yönelik olarak, yerel girişimcilere örnek olmak amacıyla İl Özel İdaresi öncülüğünde, kamu, özel ve gönüllü sektörlerin ortaklık modeli olarak üretim tesisleri kurulmalıdır. Yerel kurum ve kuruluşların öncülüğünde oluşturulan bu tür ortaklık modellerine, çeşitli fon ve kaynaklardan gerekli destek sağlanmalıdır.

7. Çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesine elverişli olan Osmaniye İli'nde; tarımda ürün çeşitliliğini sağlayacak ve mekanizasyonu hızlandıracak projeler uygulamaya geçirilmeli ve çeşitli kaynaklardan desteklenerek çalışmaları hızlandırılmalıdır.

8. İl genelinde tarımsal sulama faaliyetleri yaygınlaştırılmalı ve mevcut sulama projeleri biran önce tamamlanmalıdır. Bu kapsamda DSİ Genel Müdürlüğü'nce 2001 yılında tamamlanması öngörülen ve 7544 hektarlık araziye sulayacak olan Kesikkuyu-Savran Sulama Projesi ile 14580 hektar alanı sulayacak olan Aşağı Ceyhan Aslantaş II. Merhale Sulama Projesi çalışmaları hızlandırılmalı ve biran önce tamamlanmalıdır.

9. Osmaniye tarımına ve ekonomisine önemli bir katkı sağlayacak olan Seracılığı geliştirmeye yönelik faaliyetler hızlandırılmalı ve bu amaca yönelik olarak ilgili birimlerce yasal ve finansal destek sağlanmalıdır.

10. İl statüsüne uygun olacak şekilde Merkezi İdarenin taşra birimleri; finansman, personel, teknik bilgi ve diğer donanımlarla güçlendirilmelidir. Bu kapsamda;

10.1. Hükümet Konağı Yapımı Projesi 2001 Yılı Yatırım Programına alınmalıdır.

10.2. İl Özel İdaresi tarafından başlatılan Emniyet Müdürlüğü Özel Harekat Hizmet Binası inşaatı İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Fonu'ndan da desteklenerek biran önce tamamlanmalıdır.

10.3. Köy Hizmetleri Osmaniye İl Müdürlüğü'nün donanım (makina parkı) ve teknik ve idari personel ihtiyaçları giderilmelidir. İl Müdürlüğü'nce yürütülmekte olan köy içmesuyu projeleri ve köy yolları yapım hizmetleri için gerekli ödenekler tahsis edilmelidir.

11. Başta Osmaniye Merkez İlçe ve Kadirli belediyeleri olmak üzere diğer ilçe ve belde belediyeleri; finansman, personel, teknik bilgi ve diğer donanımlarla güçlendirilmeli ve yürütmekte oldukları projelere destek sağlanarak biran önce hizmete girmeleri sağlanmalıdır. Bu kapsamda;

11.1. İmar planları yeni gelişmeleri dikkate alacak şekilde yeniden yapılmalıdır.

11.2. Şehir içi yollar ve bulvarlar yapılmalıdır.

11.3. Toptan ticaret merkezleri, alışveriş merkezleri ve diğer ekonomiye ve sosyal yaşama dönük mevcut projeler desteklenerek kısa sürede yapılmalıdır.

11.4. Şehir parkları artırılmalı ve kentiçi çevre düzenlemeleri yapılmalıdır.

11.5. Çukurova'nın çevre kirliliği açısından önemli bir sorun olan ve Ceyhan'a karışan kanalizasyon sorunu çözümlenmelidir. Bu çerçevede Osmaniye Kanalizasyon Projesi Arıtma Tesisi Projesi biran önce tamamlanmalıdır.

11.6. Düziçi, Hasanbeyli, Toprakkale ve Sumbas kanalizasyon projeleri 2001 Yılı Yatırım Programına alınmalıdır.

12. Osmaniye İli'nin kültürel gelişimine önemli bir katkı sağlayacak olan Osmaniye, Kadirli ve Düziçi Kültür Merkezleri projeleri bitirilerek hizmete açılmalı ve diğer ilçeleri de kapsayacak şekilde Kültür Merkezi Projeleri yaygınlaştırılmalıdır.

13. İl olması ve son yıllarda aldığı yoğun göçler ile sağlık sektörü alanında önemli sorunlar yaşayan Osmaniye İli'nde mevcut sağlık projeleri biran önce tamamlanmalı ve yeni projeler Yatırım Programına alınmalıdır. Bu kapsamda;

13.1. 500 Yataklı Osmaniye Devlet Hastanesi Projesi'nin ihalesi biran önce tamamlanmalı ve inşaatına başlanmalıdır.

13.2. Bahçe ve Düziçi Devlet Hastaneleri inşaatlarına ek ödenek tahsis edilerek biran önce hizmete girmeleri sağlanmalıdır.

13.3. Yapımı sürmekte olan sağlık ocakları inşaatları, ek ödenekle desteklenerek biran önce hizmete açılmalıdır.

13.4. 1997 yılında Yatırım Programına alınan ve 2002 yılında bitirilmesi öngörülen 100 yataklı Osmaniye SSK Hastanesi inşaatı için ek ödenek tahsisi yoluyla 2001 yılında tamamlanması sağlanmalıdır.

14. Gaziantep İli ile doğrudan bağlantı kuracak ve ulaşımda rahatlık sağlayacak olan Gaziantep-Adana-Mersin Otoyolunun viyadük ve tünel inşaatları biran önce bitirilmelidir. Ayrıca, Osmaniye-Kadirli Yolu'nun genişletilmesi çalışmalarına başlanmalıdır.

15. TEDAŞ Müessese Müdürlüğü'nce çalışmaları sürdürülen Osmaniye Şehir Merkezi Elektrik Şebekesinin İyileştirilmesi Projesi'ne gerekli olan ödenekler aksatılmadan tahsis edilmeli ve biran önce tamamlanmalıdır.

6.3. Orta ve Uzun Vadede Yapılacak İşler

1. İllerin ekonomik gelişmesinde önemli bir rolü olan tanıtım faaliyetlerine başlanılmalı, başta çevre iller olmak üzere yerli ve yabancı sermayenin Osmaniye'de yatırım yapmasını özendirecek yerel girişimlere hız verilmelidir.

2. Besiciliğin geliştirilmesine yönelik faaliyetlere hız verilmelidir. Bu kapsamda; et ve süt besiciliği, yumurta ve et tavukçuluğu, tatlı su balıkçılığı ve arıcılık gibi faaliyetler eğitim, kredi ve teşvik araçlarıyla desteklenmelidir.

3. Osmaniye'de orman vasfını yitirmiş arazilere, verimi yüksek meyve ağacı türleri (kiraz, ceviz, zeytin, kapara vb.) dikilmelidir. Bu çerçevede; ormanların özelleştirilmesi veya uzun dönemli olarak köylülere kiralanması için gerekli tedbirlerin alınması, il ekonomisi için gelir artırıcı bir faaliyet olacağı gibi, doğal dengenin korunmasına da katkı sağlayacaktır.

4. Yerel idarelerin (Valilik, Kaymakamlıklar, Belediye) öncülüğünde, diğer yerel kamu, özel ve gönüllü sektörlerin işbirliği ile Güçbirliği Modelleri/ Şirketleri oluşturulmalıdır. Bu tip modeller yoluyla uygulamaya geçirecek proje ve yatırımlara, Türkiye Kalkınma Bankası ve Halkbank gibi kamu bankaları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarından ortaklık, finansman ve teknik destek sağlanmalıdır.

5. Yerel idarelerin öncülüğü ve koordinasyonunda beşeri sermayenin kalitesini artırmaya yönelik olarak çeşitli konularda eğitim programları (bilgisayar, muhasebe, pazarlama, turizm vb.) düzenlemeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

6. Osmaniye'nin ekonomik, sınai ve sosyal-kültürel gelişimine önemli bir katkı sağlayacak olan ve Osmaniye halkının büyük bir özlemi haline gelen Osmaniye Üniversitesi'nin kurma çalışmalarına hız verilmelidir.

6.1. Kadırlı İlçesi'nde, kurulacak olan Osmaniye Üniversitesi'ne bağlı bir Meslek Yüksek Okulu açılmalıdır.

7. Tarihi eserler ve doğal güzellikler bakımından zengin olan Osmaniye İli'nin ve Çukurova'nın turizm potansiyelleri geliştirilerek bir paket program çerçevesinde turizm piyasasına arz edilmelidir. Osmaniye'nin turizm potansiyellerini geliştirmeye yönelik olarak;

7.1. Osmaniye Merkez İlçe'de bir Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi açılmalıdır.

7.2. Kadırlı Kaletpe'deki Geç Hitit Dönemine ait Hitit Kalesi/ Arslantaş Açık Hava Müzesi'nin yol ve müze projeleri çalışmalarına hız verilmelidir.

7.3. Tarihi kaleler aslına uygun olarak restore edilmeli ve buralarda otel ve restoranlar yapılarak turizme kazandırılmalıdır.

7.4. Mozaik ve rölev açısından oldukça zengin bir birikime sahip olan Osmaniye'de bir Mozaik Müzesi kurulmalıdır.

7.5. Türkiye'nin dokuzuncu büyük gölü olan Arslantaş Baraj Gölü su sporları turizmi kapsamında değerlendirilmelidir.

7.6. Termal turizm açısından önemli bir potansiyel olan Haruniye Kaplıcaları'nda MTA tarafından mevcut suyu artırma çalışmalarına başlanmalıdır.

7.7. Osmaniye İli'ndeki yaylalar yayla turizmi kapsamında değerlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

- DPT (1996) **Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)**, DPT: Ankara.
- DPT (1996) **2000 Yılı Yatırım Programı, Yatırımların İllere Göre Dağılımı**, DPT-İSKGM: Ankara
- DPT (2000) **2000 Yılı Yatırım Programı**, DPT: Ankara
- DPT- BGYUGM (1999) **İller ve Bölgeler İtibariyle Çeşitli Göstergeler**, DPT: Ankara
- DPT- BGYUGM (2000) **Yeni Sanayi Odakları ve Girişimcilik-Ortaklıklar Altı Komisyonu Raporu** (Çoğaltılmamış).
- DİE (1990) Genel Nüfus Sayımı, Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri
- Dinçer B. (1996) **İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması**, DPT-BGYUGM: Ankara.
- Dinçer B., Özaslan M., Satılmış E. (1996) **İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması**. DPT-BGYUGM: Ankara.
- Kadirli Kaymakamlığı (2000) **Kadirli İlçesi'nin Temel Sorunları ve Geliştirilmesine İlişkin Öneriler** (Çoğaltılmış)
- Kutbay, C.U. (1998) **Kalkınmada Öncelikli İllerde Sanayi Tesisleri**, DPT-BGYUGM: Ankara.
- Osmaniye Valiliği (1998) **Osmaniye İli Gelişme Sorunları ve Kamu Yönetiminin etkinleştirilmesiyle İlgili Rapor** (Çoğaltılmamış).
- Osmaniye Valiliği (2000) **Osmaniye İli Valilik Brifing Raporu: Gelişme Sorunları ve Geliştirilmesine İlişkin Öneriler** (Çoğaltılmamış)
- Osmaniye İl Turizm Müdürlüğü (1998) **Osmaniye 1998: İl Turizm Envanteri**, İl Özel İdare Müdürlüğü: Osmaniye.
- Osmaniye İl Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü (1999) **Osmaniye İli 1998 Yılı Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor**. Osmaniye.
- Özaslan M. (1996) **Afyon İli Raporu**, DPT-BGYUGM: Ankara.
- Özaslan M. (1999) **Yerel Gelişmede Kamu ve Kurumsal Yapı**. DPT Uzmanlık Tezi.

STB (1999) **Osmaniye Sanayi Potansiyeli ve Yatırım Alanları Araştırması.**

Tekeoğlu M. (1999) **Osmaniye'nin Sorunları, Kalkınma Stratejisi, Öneriler ve Merkezi Hükümetten Beklentiler.** Osmaniye Ticaret ve Sanayi Odası (İnceleme Raporu): Osmaniye.

TKB (1998) **Yerel Öneri Geliştirme Raporu:** Osmaniye: TKB: Ankara.

***

Aşağıdaki kurum ve kuruluş temsilcilerinin sözlü bilgilerinden ve/ veya yazılı dökümanlarından yararlanılmıştır.

- Osmaniye Valiliği
- Bahçe Kaymakamlığı
- Düziçi "
- Hasanbeyli "
- Kadirli "
- Sumbas "
- Toprakkale "
- Osmaniye Belediyesi
- Osmaniye Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
- Osmaniye Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
- Osmaniye Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü
- Osmaniye İl Özel İdare Müdürlüğü
- Osmaniye Milli Eğitim Müdürlüğü
- Osmaniye Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü
- Osmaniye Sağlık İl Müdürlüğü
- Osmaniye Tarım İl Müdürlüğü
- Osmaniye Sanayi Ticaret İl Müdürlüğü
- Çukurova Üniversitesi Osmaniye Meslek Yüksek Okulu
- TEDAŞ Osmaniye İl Müdürlüğü
- Osmaniye Kültür Müdürlüğü
- Osmaniye Turizm Müdürlüğü
- Osmaniye Orman İşletme Müdürlüğü
- Osmaniye OSB Müdürlüğü
- Cevdetiye Belediyesi
- Kırmıtlı Belediyesi
- Ellek Belediyesi
- Atalan Belediyesi
- Yarbaşı Belediyesi
- Tüysüz Belediyesi
- Osmaniye Esnaf Sanatkarlar Odaları Birliği
- Osmaniye Ticaret ve Sanayi Odası
- Osmaniye Esnaf-Kefalet Kooperatifi
- Osmaniye Ticaret Borsası
- Osmaniye Sanayici ve İşadamları Derneği
- Kadirli Ticaret ve Sanayi Odası

EKLER

EK-1: OSMANİYE İLİ 2000 YILI KAMU YATIRIMLARI

OSMANİYE

(Milyon TL)

PROJE NO	PROJE ADI	YER (İL VE İLÇESİ)	KARAKTERİSTİK	İŞİN BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	PROJE TUTARI		1999 SONUNA KADAR TAHMİNİ HARCAMA		2000 YATIRIMI		TOPLAM	
					DIŞ	TOPLAM	DIŞ		TOPLAM	DIŞ		
							KREDİ	ÖZKAYNAK		KREDİ		ÖZKAYNAK
OSMANİYE İLİ TOPLAMI												
TARIM SEKTÖRÜ TOPLAMI												
DEVLET SU İŞLERİ GN.MD.												
1994A010420	Kesik Suyu - Savrun	Osmaniye	Sulama : 7544 ha	1994-2001	-	5713170	-	-	17401402	-	-	6119501(325500)
İMALAT SEKTÖRÜ TOPLAMI												
TEKEL GN.MD.												
2000C030160	Stok Deposu Yapımı	Osmaniye	1 200 m2.	2000-2001	-	1902881	-	-	3928087	-	-	1300000
ULAŞTIRMA SEKTÖRÜ TOPLAMI												
KÖY HİZMETLERİ GN.MD.												
2000e040220	il Tipi İdare ve Hiz. Bin. Yap.	Osmaniye	6510 m2.	2000-2001	-	1902881	-	-	3928087	-	-	1300000
TURİZM SEKTÖRÜ TOPLAM												
D. METEOROLOJİ İŞL. GN. MR.												
1994F000370	Met. İst. Binası ve Çevre Tahdidi İnş.	Osmaniye	İnşaat	1994-2001	-	378000	-	-	-	-	-	100000
EĞİTİM SEKTÖRÜ TOPLAM												
MEB ÇIRAKLIK VE YAY EĞT. GN. MD.												
1998H020460	Çıraklık Eğitim Merkezi	Osmaniye-Kadirli	8 Derslik	1998-2001	-	378000	-	-	-	-	-	100000
2000H020310	Halk Eğitim Merkezi	Osmaniye-Kadirli	8 Derslik	2000-2001	-	378000	-	-	-	-	-	100000
MEB ORTAÖĞRETİM GN.MD.												
2000H010310	Anadolu Lisesi	Osmaniye-Merkez	21 Derslik	2001-2001	-	80000	-	-	-	-	-	19000
MEB TİCARET VE TUR. ÖĞRT.GN.MD.												
2000H020190	Çok Programlı Lise	Osmaniye-Bahçe	500 Öğrenci + Spor Sln.	2000-2002	-	6629600	-	-	788206	-	-	1195000
MEB ORT. ÖĞR. YURT VE BU. D.BŞK.												
2000H010340	Öğrenci Pansiyonu	Osmaniye-Kadirli	200 Öğr. Pansiyon	2000-2001	-	390000	-	-	-	-	-	190000
MEB ÖĞR.YETİŞ. VE EĞİT. GN.MD.												
1995H020700	Anadolu Öğretmen Lisesi	Osmaniye-Düziçi	300 Öğrenci Pan. İnş.	1995-2000	-	240000	-	-	-	-	-	140000
KÜLTÜR BAKANLIĞI												
1994H040580	İlçe Kültür Merkez	Osmaniye-Kadirli	İnşaat	1994-2001	-	150000	-	-	-	-	-	50000
1995H040770	İlçe Kültür Merkezi	Osmaniye-Düziçi	İnşaat	1995-2001	-	400000	-	-	-	-	-	100000
1995H040800	İl Kültür Merkezi	Osmaniye	İnşaat	1995-2001	-	400000	-	-	-	-	-	100000
YURT-KUR. GN.MD.												
1997H031140	Yurt İnşaatı	Osmaniye	1000 Öğrencilik	1997-2001	-	2200000	-	-	499000	-	-	500000
					-	2200000	-	-	499000	-	-	500000

PROJE NO	PROJE ADI	YER (İL VE İLÇESİ)	KARAKTERİSTİK	İŞİN BAŞLAMA BİTİŞ TARİHİ	PROJE TUTARI		1999 SONUNA KADAR TAHMİNİ HARCAMA			2000 YATIRIMI		
					DIŞ	TOPLAM	DIŞ		TOPLAM	DIŞ		TOPLAM
							KREDİ	ÖZKAYNAK		KREDİ	ÖZKAYNAK	
SAĞLIK SEKTÖRÜ TOPLAMI					-	8997075	-	-	2166825	-	-	1105000
SAĞLIK BAKANLIĞI					-	7150275	-	-	2166825	-	-	1005000
19871000700	-Devlet Hastanesi	Osmaniye-Düziçi	50 Yatak	1990-2000	-	1595425	-	-	1540425	-	-	55000
19931000030	-Devlet Hastanesi	Osmaniye-Bahçe	50 Yatak + 10 D. Lojman	1993-2001	-	1217200	-	-	626400	-	-	60000
19981000510	Devlet Hastanesi	Osmaniye	Ek Bina (Acil Servis)	1998-2001	-	135400	-	-	-	-	-	(240000)
19991000740	Sağlık Müdürlüğü Hizmet Binası	Osmaniye	İnşaat	1999-2001	-	252250	-	-	-	-	-	10000
20001000070	Devlet Hastanesi	Osmaniye	250 Yatak	2000-2001	-	3950000	-	-	-	-	-	500000
SSK GN.MD.					-	1846800	-	-	-	-	-	100000
19971001440	Hastane İnşaatı	Osmaniye	100 Yatak	1997-2002	-	1846800	-	-	-	-	-	100000
DİĞER KAMU HİZMETLERİ SEKTÖRÜ TOPLAMI					-	20118220	-	-	10518284	-	-	2200501 (325500)
KÖY HİZMETLERİ GN.MD.					-	932000	-	-	212000	-	-	240000
1991K070320	Köy İçmesuyu Yapımı	Osmaniye	27(6) 9 Ünite	1991-2001	-	932000	-	-	212000	-	-	240000
SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI					-	2391220	-	-	335265	-	-	550001
1995K090060	Organize Sanayi Bölgesi	Osmaniye-Merkez	100 Ha	1995-2001	-	611220	-	-	212000	-	-	250000
1995K110020	Küçük Sanayi Sitesi	Osmaniye-Bahçe	63 İşy Ç. Ok. Altyapı	1995-2001	-	370000	-	-	123245	-	-	200000
1998K110020	Küçük Sanayi Sitesi	Osmaniye-Düziçi	150 İşy Ç.Ok.	1998-2003	-	850000	-	-	-	-	-	1
1999K110010	Küçük Sanayi Sitesi	Osmaniye-Kadirli	100 İşy.	199-2001	-	560000	-	-	20	-	-	100000
İLLER BANKASI GN.MD.					-	16795000	-	-	9971019	-	-	1410500 (325500)
1992K050140	Osmaniye İçme Suyu Projesi	Osmaniye	Kap.İs.De.Şe	1992-2002	-	7500000	-	-	4745000	-	-	700000(210000)
1984K060060	Osmaniye Kanalizasyon Projesi	Osmaniye	Aritma	1984-2003	-	9295000	-	-	5226019	-	-	385000(115500)

EK-2: OSMANİYE İLİ YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI (1980-2000)

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler
1	TARIM					
2	Hayvancılık					
1	59939 30/04/1999	OSMANİYE OSMANİYE YEM SAN.TOP.MAH.TİC.HAY.BES.GIDA SAN.SEB.MEY.DAY. Rahime Hatun Mah.Kadidi Cad. No:25 Osmaniye/İSTANBUL	KOMPLE YENİ YATIRIM	474,530 474,530 0 30	Y.i.=% 100 KDV İstisnası	720000 ADET/YIL Broiler 2400000 ADET/YIL Kesimhane
	Hayvancılık TOPLAMI		TOPLAMLAR :	474,530 474,530 0 30		
			BELGE SAYISI : 1	30		
	TARIM SEKTÖRÜ TOPLAMI		TOPLAMLAR :	474,530 474,530 0 30		
			BELGE SAYISI : 1	30		
2	MADENCİLİK					
2	İşleme					
2	52895 24/10/1997	OSMANİYE KURMELLER MADENCİLİK SAN.VE TİC.A.Ş Cemalpaşa Mah.Toros Cad.7.Sok.No:30/A ADANA	KOMPLE YENİ YATIRIM	143,000 143,000 319 35	Y.i.=% 100 G.M.=% 100 KDV Desteği KDV+10	250000 TON/YIL Pomza Taşı İstihraç ve İşlemesi (İR:4842)
	İşleme TOPLAMI		TOPLAMLAR :	143,000 143,000 319 35		
			BELGE SAYISI : 1	35		
	MADENCİLİK SEKTÖRÜ TOPLAMI		TOPLAMLAR :	143,000 143,000 319 35		
			BELGE SAYISI : 1	35		

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler
3 İMALAT						
1 Gıda ve İçki						
3	48085 08/11/1996	OSMANİYE - Sanayi Kuşağı ERKARALAR İNŞ.SPOR VE DİNL.TES.YEM ORMAN ÜRÜN.YAT.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Dikilitaş MevkiiRızaiye Mah. OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	100,000 90,000 0 0	Y.İ.=% KDV Desteği KDV+10	48000 TON/YIL Yem üretimi
4	48960 26/12/1996	OSMANİYE - Sanayi Kuşağı OF İ FISTIK SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Ortaokul Cad.S.Sok.No:14/4 Osmaniye/ADANA	KOMPLE YENİ YATIRIM	50,680 50,680 0 25	Y.İ.=% VRHİ. KDV Desteği KDV	4431 TON/YIL Fıstık Mamülleri İmalatı
5	49865 11/03/1997	OSMANİYE - Kadirli-Sanayi Kuşağı ERKAYIRANLAR PAMUK VE YAĞ.SAN.TİC.LTD.ŞTİ. Osmaniye Yolu 3.Km. Kadirli/OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	438,500 438,500 0 75	Y.İ.=% VRHİ. KDV Desteği KDV+10	90000 TON/YIL Nebati Yağ Üretimi

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
3 İMALAT							
1 Gıda ve İçki							
6	55309 16/03/1998	OSMANİYE YEKSEK TARIM ÜRÜNLERİ TİC.SAN.LTD.ŞTİ. İstiklal Mah.Atatürk Cad.No:49 OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	158,000 158,000 30	Y.İ.=% KDV Desteği	100 KDV+10	470 TON/YIL Fıstık İşleme 22 TON/YIL Fıstık Yağı
7	55351 18/03/1998	OSMANİYE YEKSEK TAR.ÜR.AK.TEK.MÜH.MÜT.GID.MAD.MOT.AR.YED.PAR.NAK.ORM.ÜR.SA İstiklal Mah.Atatürk Cad.No:49 OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	417,418 417,418 0 30	Y.İ.=% KDV Desteği	100 KDV+10	11250 TON/YIL Ham Pamuk
8	57168 11/09/1998	OSMANİYE - Kadirli TARSAN ZİR.ÜR.TOHUM.GÜBRE HAY.GIDA UN YEM İM.İHR.NAK.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Şehit Halis Şişman Mah.Kamil Kara Bulvarı No:123 Kadirli/OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	165,550 165,550 0 30	Y.İ.=% VRHİ. KDV İstisnası	100	30000 TON/YIL Mısır ve Kalikrasyonu
9	58683 10/02/1999	OSMANİYE - Organize Sanayi Bölgesi OSMANİYE YEM SAN.TOP.MAH.TİC.HAY.BES.GIDA. SEB.VE MEY.DAY.TÜK.MALZ.OTO.A.Ş. R.Hatun Mah.Kadirli Cad.No:25 OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	390,340 390,340 0 30	Y.İ.=% KDV İstisnası	100	24000 TON/YIL Karına Yem Üretimi

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler
10	60134 14/06/1999	OSMANİYE - Kadırlı EKMEKÇİLER UN SANAYİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ Atatürk Cad.Ekmekçiler Apt.No:173 ADANA	KOMPLE YENİ YATIRIM	339,899 339,899 327 55	Y.İ.=% 100 G.M.=% 100 KDV İstisnası	36000 TON/YIL Un Üretimi 3881 M3 Tahıl Kurutma ve Depolama
11	61510 18/01/2000	OSMANİYE - Bahçe AYRAN SU SANAYİ VE TİCARET A.Ş. İbo Osman Cad.No:133/A ADANA	KOMPLE YENİ YATIRIM	2,336,639 2,336,639 3,577 40	Y.İ.=% 100 G.M.=% 100 VRHİ. KDV İstisnası	66300 TON/YIL Kaynak Suyu Dolumu
Gıda ve İçki TOPLAMI				4,397,026		
TOPLAMLAR :				4,387,026		
BELGE SAYISI: 9				3,904		
				315		

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
3 İMALAT							
2 Dokuma ve Giyim							
12	50499	OSMANİYE - Sanayi Kuşağı	KOMPLE YENİ YATIRIM	125, 138	Y.İ.=%	100	339750 KG/YIL Yuvarlak
	02/05/1997	ŞAKİR ÇIRÇIR FABRİKASI SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Osmaniye Bulvarı İtfaiye Yanı OSMANİYE		116,635 649 45	G.M.=% KDV Desteği	100 KDV	
13	58298	OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	600,060	Y.İ.=%	100	2073600 ADET/YIL Muhtelif Konfeksiyon
	23/12/1998	ALPHAN TEKSTİL SAN.VE TİC.A.Ş. Cemalpaşa Mah.Fuzuli Cad.272.Sokak.Doğuş Apt.No:5/2 Seyhan/ADANA		586,060 955 750	G.M.=% VRHİ. KDV İstisnası	100	

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler
3 İMALAT						
2 Dokuma ve Giyim						
Dokuma ve Giyim TOPLAMI		TOPLAMLAR :		725,198		
				702,695		
				1,604		
		BELGE SAYISI: 2		795		
3 İMALAT						
3 Orman Ürünleri						
14	52956	OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	89,342	Y.I:=%	100 75000 ADET/YIL Kanepeler
	30/10/1997	GALAKSİ YAYLI YATAK KANEPE SAN.TİC.LTD.ŞTİ.		89,342	G.M.=%	100
		Adana Yolu Üzeri Mazi Tes.Karşısı Abeş Petrol Bitişiği OSMANİYE		108	T.P:=%	KDV+10
				45	VRHI.	
Orman Ürünleri TOPLAMI		TOPLAMLAR :		89.342		
				89,342		
		BELGE SAYISI: 1		45		

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Tanınan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
3	İMALAT						
4	Kağıt						
15	48533 Mukavva	OSMANİYE - Sanayi Kuşağı	KOMPLE YENİ YATIRIM	250,000	Y.İ.=%	100	10000 TON/YIL Oluklu Kutu
	04/12/1996	ERKARALAR İNŞ.SPOR VE DİNL.TES.YEM ORMAN ÜRÜN.YAT.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Dikilitaş Mevkii Rızaiye Mah. OSMANİYE		250,000 0 40	VRHI. KDV Desteği	KDV+10	
	Kağıt TOPLAMI		TOPLAMLAR :	250.000 250.000 0 40			
		BELGE SAYISI: 1					
3	İMALAT						
6	Lasrik-Plastik						
16	48170 Kapı,Pencere Profili	OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	135,648	Y.İ.=%	100	240 TON/YIL PVC
	14/11/1996	-Düziçi-Sanayi Kuşağı BURAK PLASTIK TIC.VE SAN.LTD.ŞTİ. Cumhuriyet Mah.Keller Sok.No:2/3 Düziçi/OSMANİYE		135,648 232 30	G.M.=% KDV Desteği	100 KDV+10	
	Lastik-Plastik TOPLAMI		TOPLAMLAR:	135,648 135,648 232 30			
		BELGE SAYISI: 1					

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
3 İMALAT							
14 Makina İmalat							
17	51603	OSMANIYE - Sanayi Kuşağı	KOMPLE YENİ YATIRIM	399,204	Y.İ.=%	100	100000 ADET/YIL Traktör Ön Akson İmalat
	24/07/1997	KETSAN MOTORLU ARAÇ.YED.PARÇA SAN.VE TIC.LTD.ŞTİ.		399,204	G.M.=%	100	10000 ADET/YIL Traktör Arka Aks İmalat
		E-5 Karayolu Üzeri Mustafabeyli Kasabası Civarı		976	T.P.=%	KDV+10	7500 ADET/YIL Traktör Ön Dingil İmalat
		OSMANIYE		150	VRHI.		60000 ADET/YIL Traktör Yan Kolbaşı İmalat
		Makina İmalat TOPLAMI	TOPLAMLAR:	399,204			
				399,204			
				976			
		BELGE SAYISI: 1		150			

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler
3 İMALAT						
18 Pişmiş Kil ve Çim.Ger.						
18	52505A 02/10/1997	OSMANİYE BAYKAL KİREÇ SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Derebaşı Köy Yolu Üzeri PK::22 OSMANİYE	DARBOĞAZ GİDERME	337,816 337.816 517 80	Y.İ.=% 100 G.M.=% 100 KDV Desteği KDV+10	150000TON/YIL (Mevcut) Sönmemiş Kireç
Pişmiş Kil ve Çim.Ger. TOPLAMI				TOPLAMLAR :	337.816	
					337.816	
					517	
				BELGE SAYISI : 7	80	
İMALAT SEKTÖRÜ TOPLAMI				TOPLAMLAR :	6,334,234	
					6,301,731	
					7,311	
				BELGE SAYISI : 16	1,455	

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
5 HİZMETLER							
1 Ulaştırma							
19	53464 27/11/1997	OSMANİYE DOĞRUÖZ ULUS.NAK.İHR.İTH.TOPRAK MAHSULL.TİC.VE YEDEK PARÇA SAN.TİC.LTD.ŞTİ. Raufbey Mah.Gonca Sok.No:4 Osmaniye/ADANA	KOMPLE YENİ YATIRIM	135,500 135,500 669 10	Y.İ.=% G.M.=% VRHI.	100 100	10 ADET İthal Çekici
20	53715A 10/12/1997	OSMANİYE KELEŞ OTOMOTİV SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Sanayi Sitesi 3.Blok No:6	KOMPLE YENİ YATIRIM	312,055 312,055 699 17	Y.İ.=% G.M.=% VRHI. KDV Desteği KDV+10 KDV İsisnası	100 100	10 ADET Yerli Treyler 10 ADET İthal Çekici
21	61117 25/11/1999	OSMANİYE YIKAR TURİZM TİCARET LTD.ŞTİ. Otogar İçi Belediye Düğün Salonu Altı No:8/D Kadirli/OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	2.142.000 2,162.000 0 60	Y.İ.=%	100	20 ADET Yerli Otobüs
Ulaştırma TOPLAMI				TOPLAMLAR :	2,589,555		
					2,589.555		
					1.368		
					87		
BELGE SAYISI: 3							

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler
5 HİZMETLER						
2 Turizm						
22	53057	OSMANIYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	228.556	Y.İ.=%	100 32 ODA
	05/11/1997	ERKARALAR İNŞ.SPOR VE DİNL.TES.YEM ORMAN ÜRÜN.YAT.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ. Dikilitaş Mevkii Rızaiye Mah. OSMANIYE		228,556 131 25	G.M.=% T.P:=% VRHI.	100 KDV+10 70 KİŞİLİK Kafeterya, Sauna, Yüzme Havuzu 2 ADET Tenis Kortu
23	54686A	OSMANIYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	621,986	Y.İ.=%	100 52 ODA (6 Suit)
	05/02/1998	KALE İNSAAT SAN.TUR.VE TİC.A.Ş. Alibeyli Mah.Zafer Camii Sok.No:19/A OSMANIYE		621.986 0 55	VRHI.. KDV İstisnası	110 YATAKLI Üç Yıldızlı Otel 100 KİŞİLİK Lokanta 55 KİŞİLİK Çok Amaçlı Salon
Turizm TOPLAMI				850.541		
TOPLAMLAR :				850.541		
BELGE SAYISI: 2				131		
				80		

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Tanınan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
5 HİZMETLER							
3 Ticaret							
24	59827	OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	226,900	Y.İ ~%	100	5000 M2 Tahıl Depolama
	30/04/1999	SAY TARIM ÜRÜNLERİ TİC. VE PAZ.LTD.ŞTİ. K.Milliye Cad.Yoğurt Pasajı Uyanık İşhanı No:35 Kt:3/4 MERSİN		226.900 228 15	G.M.=% KDV İstisnası	100	
	Ticaret TOPLAMI		TOPLAMLAR :	226,900 226,900 228			
			BELGE SAYISI: 1	15			

**01/01/1980 - 31/01/2000 TARİHLERİ ARASINDA OSMANİYE İLİNE VERİLEN
YATIRIM TEŞVİK BELGELERİNİN SEKTÖREL DAĞILIMI**

Sıra No	Belge No Tarih	Yeri Müracaat Sahibi Adresi	Yatırımın Nevi	Toplam Yatırım (Milyon TL) Sabit Yatırım (Milyon TL) Döviz Kullanımı (Bin \$) İstihdam (Kişi)	Taninan Teşvikler	Tam Kapasitede Üreteceği Mal ve Hizmetler	
5 HİZMETLER							
5 Sağlık							
25	60663 22/09/1999	OSMANİYE OSMANİYE DEVA ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ LTD.ŞTİ. Alibeyli Mah.Atatürk Cad.Kabaner Pasajı OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	2,000,000 2,000,000 2,271 75	Y.İ.=% G.M.=% KDV istisnası	100 100	100 YATAKLI Özel Hastane
26	61532 Görüntüleme 24/01/2000	OSMANİYE YEŞİM TANI VE SAĞLIK HİZMETLERİ LTD.ŞTİ. Hastane Cad.No:109/A Kadirli/OSMANİYE	KOMPLE YENİ YATIRIM	525,256 525,256 747 11	Y.İ.=% G.M.=% KDV İstisnası	100 100	4500 HASTA/YIL Merkezi
Sağlık TOPLAMI				TOPLAMLAR :	2.525,256		
					2,525.256		
					3.018		
					86		
				BELGE SAYISI: 1			
HİZMETLER SEKTÖRÜ TOPLAMI				TOPLAMLAR :	6,192,253		
					6,192,253		
					4,745		
				BELGE SAYISI : 8	268		
GENEL TOPLAM				TOPLAMLAR :	13.144,017		
					13,111.514		
					12,405		
				BELGE SAYISI : 26	1,788		

**EK-3: OLAĞANÜSTÜ HAL
BÖLGESİNDE VE KALKINMADA
ÖNCELİKLİ YÖRELERDE 4325 SAYILI
KANUN ÇERÇEVESİNDE
UYGULANAN DEVLET YARDIMLARI**

I. OLAGANÜSTÜ HAL BÖLGESİNDE VE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELERDE 4325 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE UYGULANAN DEVLET YARDIMLARI

21.1 1998 tarih 4325 sayılı "Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" çerçevesinde Olağanüstü Hal Bölgesindeki illerde yapılacak yatırımlar başta olmak üzere Kalkınmada Öncelikli Yörelere yapılacak yatırımlara ilave Devlet Yardımları yürürlüğe konulmuştur.

- Olağanüstü Hal Bölgesi illeri: Diyarbakır, Hakkari, Siirt, Şırnak, Tunceli, Van

- Mücadir İller: Bingöl, Bitlis, Batman, Mardin, Muş.

- Bakanlar Kurulunca (98/10551 sayılı Karar) belirlenen ve bu kanunda öngörülen teşvik tedbirlerinden yararlanacak iller:

Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Erzurum, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Ordu, Şanlıurfa, Yozgat.

1.1. Gelir ve Kurumlar Vergisi İstisnası: Olağanüstü Hal Bölgesi kapsamındaki iller ile Bakanlar Kurulunca belirlenen ilave illerdeki yeni işe başlayan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin, işyerlerinde fiilen ve sürekli olarak asgari 10 işçi çalıştırmaları şartıyla işe başladıkları tarihten itibaren beş vergilendirme dönemi gelir ve kurumlar vergisinden muaftır. Bu süre sonundan başlamak üzere 31.12.2007 tarihine kadar indirim oranı ise 10 işçi çalıştıranlara yüzde 40, 51 ve daha yukarı işçi çalıştıranlara yüzde 60 olarak uygulanacaktır. 11 ile 50 işçii arasında 1551 çalıştıranlara uygulanacak indirim oranı, yüzde 40 oranına her bir işçi için 0,5 puan eklenerek belirlenecektir

- 2. Çalışanlardan Kesilen Vergilerin Ertelenmesi:** Olağanüstü Hal Bölgesi kapsamındaki iller ile Bakanlar Kurulunca belirlenen ilave illerde 1.2.1998 tarihinden itibaren, yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin işyerlerinde çalıştırdıkları işçilerin ücretlerinden kesilen ve tahakkuk ettirilen gelir ve damga vergileri beyanname verme süresini izleyen ikinci yılın aynı döneminde ödenir. Bu uygulama 31.12.2002 tarihine kadar devam edecektir.
- 3. İşlemlerde Vergi, Resim, Harç İstisnası:** Olağanüstü Hal Bölgesi iller ile Bakanlar Kurulunca belirlenen ilave illerde yapılacak teşvik belgeli yatırımlarla ilgili Arazi ve Arsa tedariki ile ilgili işlemler ile kredi kullanılmasından dolayı meydana gelecek veraset ve intikal vergisi, damga vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi, emlak vergisi, harçlar ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'na göre alınan vergi, resim ve harçlardan muaftır. Bu uygulama 31.12.2002 tarihine kadar devam edecektir.
- 4. Sigorta Primi İşveren Payları:** Olağanüstü Hal Bölgesi kapsamındaki iller ile Bakanlar Kurulunca belirlenen ilave illerde 1.2.1998 tarihinden itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler için 505 sayılı SSK Kanunu'na göre prime esas kazançları üzerinden tahakkuk ettirilecek primlerin işveren hissesi Hazine'ce karşılanacaktır. Bu uygulama 31.12.2002 tarihine kadar devam edecektir.
- 5. Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi:** Kalkınmada Öncelikli Yörelerde, Organize Sanayi Bölgelerine öncelik verilmek kaydıyla asgari 10 kişilik istihdam öngörülen teşvik belgeli yatırımlara Hazineye ait arazi veya arsaların mülkiyeti bedelsiz olarak devredilebilecektir.

Bu uygulamaya ait usul ve esaslar ilgili kuruluşların görüşü alınarak Maliye Bakanlığı'nca belirlenecektir.

4325 sayılı Kanunun uygulama usul ve esaslarını belirleyen "Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi Genel Tebliği, (Seri No: 1)" Şubat 1998 tarih ve 23271 sayılı Resmi Gazete'de Maliye Bakanlığınca yayımlanmıştır.

Anılan Kanunda öngörülen bedelsiz olarak Hazineye ait arazi ve arsa sağlanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyen "Yönetmelik", 27 Mart 1998 tarih ve 23299 sayılı Resmi Gazete'de Maliye Bakanlığınca yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

II. YATIRIMLARDA DEVLET YARDIMLARI KARARI

Ülkemizde teşvik belgeli olarak yapılacak yatırımlar; 25.3.1998 tarih ve 23297 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/10755, 99/12475, 99/12656 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Esasları Hakkında Kararlar ile bu kararlara istinaden 6.5.1998 tarih ve 23334 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 98/1 ile 23.6.1999 tarih ve 23734 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 99/1 sayılı tebliğlerde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde desteklenmektedir.

A - BAŞLICA DESTEK UNSURLARI

1. Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu İstisnası

Teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizat ithalatı, yürürlükteki ithalat Rejimi karan çerçevesinde ödenmesi gereken Gümrük vergisi ve Toplu Konut Fonu'dan istisnadır.

2. Yatırım indirimi

Gelişmiş ve Normal Yörelerdeki yatırımlar, yatırım indirimi uygulanması açısından özel önem taşıyan sektör kapsamında sayıldığından, bu yörelerde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde (Organize Sanayi Bölgelerinde ve KOBİ'lerce yapılacak yatırımlar dahil) yapılacak yatırımlarda, yatırım indirimi oranı yüzde 100 olarak uygulanmaktadır.

3. Katma Değer Vergisi İstisnası

Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yer alan ve makina ve teçhizat niteliği taşıyanların yurtiçi alımları ile ithalinde Katma Değer Vergisi istisnası uygulanmaktadır.

4. Vergi, Resim ve Harç İstisnası

Teşvik belgeli yatırımlarda, yatırımın tamamlanmasından sonra 2 yıl içerisinde 10 bin ABD Doları tutarında ihracat taahhüt edilmesi kaydıyla; şirket kuruluşu, sermaye tezyidi, yatırım kredileri ve aynı sermaye iştiraklerinde bunların şirket adına tapuya tescil işlemleri ve bu kapsamda düzenlenecek kağıtlar damga vergisinden ve harçlardan muaftır.

5. Enerji Desteği (99/12478 sayılı Karar)

Olağanüstü Hal Bölgesindeki Diyarbakır, Hakkari, Siirt, Tunceli, Van ve Şırnak illerinde yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılacak yatırımlara (KOBİ'ler dahil) kullanılacak elektrik enerji kademeli olarak 3 yıl süre ile indirimli olarak uygulanmaktadır.

1'nci işletme yılında fatura bedelinin yüzde 50,
2'nci işletme yılında fatura bedelinin yüzde 40,
3'ncü işletme yılında fatura bedelinin yüzde 25

Bu uygulamaya ait Tebliğ; 7.4.1999 tarih ve 23659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

6. Arsa Tahsisi (Bedelsiz Yatırım Yeri Tahsisi)

4325 sayılı Kanun çerçevesinde; asgari 10 kişilik istihdam öngörülen Teşvik belgeli ve Kalkınmada Öncelikli Yöreleredeki yatırımlara, (Organize Sanayi Bölgeleri dahil) Hazineye ait arazi veya arsaların mülkiyeti bedelsiz olarak tahsis edilebilmektedir.

Bu uygulamaya ait yönetmelik, 27.3.1998 tarih ve 23299 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

7. Fon Kaynaklı Krediler

Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge), teknopark, Çevre korumaya yönelik, Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulunca belirlenen öncelikli teknolojik yatırımlar ve KOBİ yatırımları ile bölgesel gelişmeye yönelik yatırımlara fondan kredi tahsisi yapılacaktır.

B- İLLERİN YÖRESEL DAĞILIMI

1- GELİŞMİŞ YÖRELER

İstanbul, Kocaeli illeri ile Adana, Ankara, Antalya, Bursa ve İzmir Büyükşehir belediye hudutları içi gelişmiş yöredir.

2 - NORMAL YÖRELER

Adana, Ankara, Antalya, Bursa ve İzmir Büyükşehir Belediye hudutları dışı, Çanakkale {Bozcaada ve Gökçeada ilçeleri hariç} Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Burdur, Denizli, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Isparta, İçel, Kayseri, Kırklareli, Konya, Kütahya, Manisa, Muğla, Sakarya, Tekirdag, Afyon,Uşak ve Yalova.

3- KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELER (49 il, 2 ilçe)

Adıyaman, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ardahan, Artvin, Bartın, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada ilçeleri), Çankırı, Çorum, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Kahramanmaraş, Karabük, Karaman, Kars, Kastamonu, Kırıkkale, Kırşehir, Kilis, Malatya, Mardin, Muş, Nevşehir, Niğde, Ordu, Osmaniye, Rize, Samsun, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tokat, Trabzon, Tunceli, Van, Yozgat, Zonguldak.

4 - OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGESİ VE DAHİL MÜCAVİR İLLER (11 İL)

Diyarbakır, Hakkari, Siirt, Şırnak, Tunceli, Van, Bingöl, Bitlis, Batman, Mardin, Muş.

5-OLAĞANÜSTÜ HAL BÖLGESİNDE VE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELERDE İSTİHDAMIN ARTIRILMASI VE YATIRIMLARIN TEŞVİK EDİLMESİNE YÖNELİK 4325 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDE BAKANLAR KURULU KARARI İLE BELİRLENEN İLAVE İLLER (11 İL)

Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Erzurum, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Ordu, Şanlıurfa, Yozgat.

6- KÜÇÜK VE ORTA BOY İŞLETMELERLE (KOBİ) İLGİLİ 99/12474 SAYILI KARAR İLE ACİL DESTEK KAPSAMINDA BELİRLENEN İLLER (33 İL)

Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Hakkari, Iğdır, Kahramanmaraş, Kars, Kilis, Malatya, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli, Yozgat, Van.

C- GELİŞMİŞ YÖRELERDE DESTEK UNSURLARINDAN YARARLANABİLECEK YATIRIMLAR

- Elektrik enerjisi üretimi yatırımları (otoprodüktör yatırımları dahil),
- Altyapı yatırımları,
- Yap-İşlet ve/ya yap-ışlet-devret modeli çerçevesinde yapılacak yatırımlar,
- Çevre korumaya yönelik yatırımlar,
- Bilim Teknoloji Yüksek Kurulunca belirlenen öncelikli teknoloji yatırımları,
- Elektronik sanayi yatırımları,

- Gemi ve yat inşa yatırımları,
- Tersane yatırımları (gemi inşa ve onarımını sağlayan tesisler),
- Teknopark, bilişim teknolojisi, eğitim, sağlık ve turizm yatırımları dahil olmak üzere Müsteşarlıkça belirlenecek diğer hizmet yatırımları,
- Mevcut yatırımın Kalkınmada Öncelikli Yörelere ile yurt dışına nakli sonucunda aynı mahalde gerçekleştirilmesi kaydıyla, Müsteşarlıkça uygun görülecek yatırımlar,
- Tevsi, modernizasyon, yenileme, kalite düzeltme, darboğaz giderme, entegrasyon ve tamamlama yatırımları,
- Yüksek teknoloji gerektiren, katma değeri yüksek, vergi gelirleri ve istihdam artırıcı özelliklerden bir veya birden fazlasını içeren ve sabit yatırım tutarı 50 Milyon ABD Doları karşılığı Türk Lirasının üzerindeki komple yeni yatırımlardan Müsteşarlıkça uygun görülecek yatırımlar.

D. DEVLET YARDIMLARININ YÖRESEL MUKAYESESİ

DESTEK UNSURLARI	GELİŞMİŞ YÖRELER	NORMAL YÖRELER	KALKINMADA ONCELIKLI	4325 SAYILI KANUNLA OLAĞANÜSTÜ İLLER VE BKK YÖRELER İLE BELİRLENEN DİĞER İLLER	"-
-TES'VİK BELGESİ					
ALTSINIRI (TL)	100 Milyar	100 Milyar	50 Milyar	--	
-BASVURU TEMİNATI (TL.)	160 Milyon	160 Milyon	80 Milyon	--	
-GUMRUK VERGİ VE TOPLU KONUT FONU İSTİSNASI	VAR	VAR	VAR	--	
-YATIRIM İNDİRİMİ (YÜZDE)	100	100	100	--	
-YERLİ VE İTHAL MAKİNA VE TEÇHİZAT	VAR	VAR	VAR	--	
ALİMLERİNDE KATMA DEĞER VERGİSİ İSTİSNASI					
-ASGARİ ÖZKAYNAK ORANI (YÜZDE)	40	40	20	--	
-VERGİ, RESİM, HARÇ İSTİSNASI	VAR	VAR	VAR	--	
-ARSÂ VE ARAZİ TAHSİSİ	-	-	VAR	--	
-GELİR VE KURUMLAR VERGİSİ İSTİSNASI (ilk beş yıl muaf, ikinci beş yıl yüzde 40-60)	--	--	--	VAR	
-ÇALIŞANLARDA VERGİLERİN ERTELENMESİ	--	--	--	VAR	
-SİGORTA PRİMİ İŞVEREN PAYLARININ HAZİNECE KARŞILANMASI,	--	--	--	VAR	
-GENİŞ KAPSAMLI VERGİ, RESİM VE HARÇ İSTİSNASI	--	--	--	VAR	

E- KÜÇÜK VE ORTA BOY İŞLETMELERİN YATIRIMLARINDA DEVLET YARDIMLARI HAKKINDA KARAR:

5 Mart 1999 tarih ve 23630 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 98/12474 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile KOBİ'lere sağlanan imkanlar aşağıda özetlenmiştir.

ACIL DESTEK KAPSAMINDAKİ İLLER :

Acil Destek Kapsamında, Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Batman, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Hatay, Iğdır, Kahramanmaraş, Kars, Kilis, Malatya, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli, Van ve Yozgat illeri olarak belirlenmiştir.

Bu illerdeki KOBİ'lere öncelikli olarak FON'dan kredi tahsisi yapılabilmektedir.

1. Kapsam :

Bu karar çerçevesinde;

- İşyerinde en çok 150 kişi çalıştırılması,
- Kanuni defter kayıtlarında arsa ve bina hariç makina-teçhizat, tesis, taşıt araç ve gereçleri, döşeme ve demirbaşları toplamı 100 milyar liraya kadar olması,
- İmalat sanayii sektöründe faaliyette gösterilmesi halinde, bu şartlara uyan KOBİ'ler destek unsurlarından yararlandırılmaktadır.

2. Teşvik Belgesi:

Karar çerçevesinde makina-teçhizat ve hammadde (enerji temini hariç) alımlarının desteklenmesi amacı ile Hazine Müsteşarlığı'nca, tebliğle belirlenecek esaslar çerçevesinde, teşvik belgesi kapsamında yürütülecektir. Aracı banka olarak Türkiye Halk Bankası'na görev verilmiştir.

3. Uygulanacak Destekler:

Bu karar kapsamına, KOBİ'ler, Vergi, Resmi ve Harç istisnası, Katma Değer Vergisi İadesi, Yatırım indirim, Gümrük Vergisi ve fon muafiyeti ve yatırımları Teşviki Fonu Kaynaklı Kredi gibi destek unsurlarından yararlandırılmaktadır.

KOBİ KREDİLERİNDE YÖRESEL FARKLILIKLAR

	Özkaynak oranı (yüzde)	Faiz Oranı (Yüzde)	Kredi Limiti (Milyar)
Acil Destek Kapsamındaki iller (33 il)	10	20	75
Kalkınmada Öncelikli Yörelere	20	20	60
Diğer Yörelere	20	30	50
İşletme Kredisi (Yöre farkı gözetilmeksizin)	--	--	25

Yatırım kredilerinin vadesi 1 yıl ödemesiz, dört yıldır. İşletme kredilerinde vade 2 yıldır.

4. Takip

Bu karar çerçevesinde gerçekleştirilecek Teşvik Belgesi kapsamındaki yatırımın 6 ay içerisinde gerçekleştirilmesi zorunludur. Yatırımların takibi ve benzeri konulardaki usul ve esaslar Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkında Karar hükümlerine göre yürütülür.

Ayrıca, Teşvik Belgesi kapsamındaki makina ve teçhizatın satışı veya devri, kullanılan kredilerin vadeleri sonuna kadar yapılamayacaktır.

F- YARIM KALMIŞ VEYA İŞLETME SERMAYESİ YETERSİZLİĞİ NEDENİYLE İŞLETMEYE GEÇEMEMİŞ YATIRIMLARIN EKONOMİYE KAZANDIRILMASINA DAİR 99/12477 SAYILI KARAR

Söz konusu Kararname 5.3.1999 tarih ve 23630 sayılı resmi gazete'de yayımlanmıştır.

Bu karara istinaden Adıyaman, Ağrı, Ardahan, Bayburt, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkari, Hatay, Iğdır, Kars, Mardin, Muş, Ordu, Siirt, Sivas, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli, Van ve Yozgat illerinde yarım kalmış, işletme sermayesi yetersizliği nedeniyle işletmeye geçememiş veya kısmen işletmeye geçmiş imalat sanayi (çırçır ve paketleme yatırımları hariç), tarımsal sanayi (soğuk hava depoları dahil), sağlık, eğitim ve turizm (konaklama tesisleri) yatırımlarının teşviki, desteklenmesi ve dolayısıyla da ekonomiye kazandırılması, üretimi ve istihdamın artırılması için kullanılacak düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullanılabilir.

Bu amaçla Yatırımları Teşvik Fonu'na Genel Bütçe'den 1999 yılı için 10 trilyon lira, 2000 Mali Yılı için de 20 trilyon lira olmak üzere toplam 30 trilyon lira tahsis edilecek ve bu fonlar Türkiye Kalkınma Bankası aracılığı ile kullanılacaktır.

Anonim Şirket talepleri, Kalkınma Bankası'nca diğer talepler Vakıflar Bankası aracılığı ile karşılanacaktır.

Bu karar kapsamında firma bazında kullanılacak kredilerin toplamı 300 milyar lirayı geçmeyecektir.

Kredilerde faiz oranı ise yatırım kredilerinde yüzde 20, işletme kredilerinde yüzde 30'dur.

Yatırımların kredilerinin vadesi, 2 yılı ödemesiz toplam beş yılda 7 eşit taksitte geri ödenecektir.

İşletme kredilerinde ise 1 yılı ödemesiz 3 yılda 5 eşit taksitte geri ödenecektir.